

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

**ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΗ
ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ**

**ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΑΜΕΣΕΣ ΞΕΝΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ
ΣΤΗ ΡΟΥΜΑΝΙΑ**

Στεργίου Ειρήνη

Διπλωματική Εργασία υποβληθείσα στο Τμήμα Οικονομικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Πειραιώς ως μέρος των απαιτήσεων για την απόκτηση Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης στην Οικονομική και Επιχειρησιακή Στρατηγική

Πειραιάς, Νοέμβριος 2018

UNIVERSITY OF PIRAEUS
DEPARTMENT OF ECONOMICS

MASTER PROGRAM IN
ECONOMIC AND BUSINESS STRATEGY

GREEK FOREIGN DIRECT INVESTMENTS IN
ROMANIA

By
Stergiou Eirini

Master Thesis submitted to the Department of Economics of the University of Piraeus in partial fulfillment of the requirements for the degree of Master of Arts in Economic and Business Strategy

Piraeus, Greece, November 2018

Στους γονείς μου και τον αδερφό μου

Ευχαριστίες

Με την αποπεράτωση της διπλωματικής μου εργασίας, θα ήθελα να ευχαριστήσω εγκάρδια τους γονείς μου, που με στήριξαν, με κατανόησαν και με ενθάρρυναν σε όλα τα χρόνια των σπουδών μου. Εν συνεχείαν, θα ήθελα να ευχαριστήσω ιδιαίτερος τον καθηγητή μου και επιβλέποντα διδάσκοντα, τον κύριο Παντελίδη Παντελή, ο οποίος με παρότρυνε να εκπονήσω την συγκεκριμένη εργασία, συμβουλευόντάς με σε καθετί αναζητούσα. Τέλος, οφείλω ένα μεγάλο ευχαριστώ στον συμφοιτητή και συνάδελφο, Καμπουρίδη Πρόδρομο, ο οποίος με βοήθησε στην συγγραφή της παρούσας διπλωματικής.

Ελληνικές Άμεσες Ξένες Επενδύσεις στη Ρουμανία

Σημαντικοί Όροι: Άμεσες Ξένες Επενδύσεις (Α.Ξ.Ε.), Ρουμανία, Ανταγωνιστικά Πλεονεκτήματα, Πολυεθνική Επιχείρηση, Επενδυτικοί Κίνδυνοι.

Περίληψη

Η εν λόγω διπλωματική εργασία, πραγματεύεται τις ελληνικές Άμεσες Ξένες Επενδύσεις (Α.Ξ.Ε.) στην Ρουμανία. Η ανάλυσή μας, από το πρώτο κεφάλαιο, ξεκινά με την εισαγωγή στην Θεωρία των Άμεσων Ξένων Επενδύσεων, με το τι εστί Α.Ξ.Ε., με τις μορφές και τις κατηγοριοποιήσεις των Α.Ξ.Ε., τους λόγους ιδρύσεως μίας πολυεθνικής επιχείρησης, τις Στρατηγικές Συμμαχίες, τις Εξαγορές και Συγχωνεύσεις και τις Συμφωνίες Κατασκευής Έργων “*Με το κλειδί στο χέρι*”. Εν συνεχεία, στο δεύτερο κεφάλαιο, γνωρίζουμε την οικονομία της Ρουμανίας και τα γενικά χαρακτηριστικά της. Στο τρίτο κεφάλαιο, αναφερόμαστε στα φορολογικά κίνητρα για Α.Ξ.Ε., τόσο της Ρουμανίας όσο και της Ελλάδας.

Επιπλέον, στο τέταρτο κεφάλαιο παρουσιάζεται μία σειρά από πιθανούς επενδυτικούς κινδύνους που ενδέχεται να υπάρξουν κατά τη διάρκεια μίας επένδυσης, οι οποίοι αποτελούν κάτι αναπόφευκτο, όταν μιλάμε για επενδύσεις.

Τέλος, στο πέμπτο και έκτο κεφάλαιο της παρούσας διπλωματικής εργασίας, μελετάμε σε ικανοποιητικό επίπεδο, τις επενδύσεις στην Ρουμανία, εστιάζοντας στον κλάδο της πληροφορικής και στις ελληνικές Α.Ξ.Ε. στη Ρουμανία, αντιστοίχως, δίνοντας έμφαση στους πιο σημαντικούς κλάδους, όπως είναι ο κλάδος των τηλεπικοινωνιών και ο κλάδος των τραπεζών.

Greek Foreign Direct Investments in Romania

Keywords: Foreign Direct Investments (F.D.I.), Romania, Competitive Advantages, Multinational Enterprises (MNEs), Asset Risks.

Abstract

This master's dissertation, looks at Greek Foreign Direct Investments (F.D.I) in Romania. Our analysis, from the first chapter, makes a start with the introduction to the Theory of Foreign Direct Investments, what F.D.I. stands for, the forms and categorizations of F.D.I., the reasons for the establishment of a Multinational Enterprise, the Strategic Alliances, the Acquisitions and Mergers and the Turn-key Contracts. Afterward, in the second chapter, we discover the Romanian economy and its general characteristics. In the third chapter, we allude to the fiscal incentives for F.D.I. both Romania and Greece.

Furthermore, in the fourth chapter, be presented some of possible asset risks, which may be existed during an investment and this is an inescapable fact, when we are talking about investments.

Ultimately, in the fifth and sixth chapter of this senior thesis, we sufficiently deliberate the investments in Romania, focusing on the information technology (IT) sector and the Greek F.D.I. in Romania, correspondingly, accentuating the most significant sectors, such as telecommunications and banking sector.

Περιεχόμενα

Περίληψη	IX
Abstract	XI
Περιεχόμενα	XIII
Κατάλογος Πινάκων	XVII
Κατάλογος Εικόνων	XIX
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1	XX
ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΘΕΩΡΙΑ ΤΩΝ ΑΜΕΣΩΝ ΞΕΝΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ	1
1.1 Εισαγωγή	1
1.2 Γενικά Θεωρητικά των Άμεσων Ξένων Επενδύσεων	2
1.3 Βασικός Ορισμός των Άμεσων Ξένων Επενδύσεων (Α.Ξ.Ε.)/Foreign Direct Investment (F.D.I.)	3
1.4 Κατηγοριοποιήσεις των Άμεσων Ξένων Επενδύσεων	4
1.5 Λόγοι Ίδρυσης μίας Πολυεθνικής Επιχείρησης (θυγατρικής)/Λόγοι Πραγματοποίησης μίας Α.Ξ.Ε.	5
1.6 Μορφές/Τρόποι Πραγματοποίησης μίας Α.Ξ.Ε.	7
1.6.1 Θυγατρική Αποκλειστικής Ιδιοκτησίας (Wholly-Owned Subsidiary)	7
1.6.2 Κοινοπραξία (Joint Venture)	7
1.6.3 Μερική Εξαγορά (Partial Acquisition)	8
1.7 Στρατηγικές Συμμαχίες	8
1.8 Εξαγορές και Συγχωνεύσεις	9
1.9 Οι Συμφωνίες Κατασκευής Έργων “Με το κλειδί στο χέρι”	9
1.10 Ανακεφαλαίωση	10
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2	11
Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΤΗΣ ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ	11
2.1 Εισαγωγή	11
2.2 Γενική ανασκόπηση της Ρουμανίας	11
2.3 Η οικονομία της Ρουμανίας - Γενικά χαρακτηριστικά	21
2.4 Ανακεφαλαίωση	26
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3	27
ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΑ ΚΙΝΗΤΡΑ ΓΙΑ ΑΜΕΣΕΣ ΞΕΝΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ	27
3.1 Εισαγωγή	27
3.2 Φορολογικά Κίνητρα	27
3.3 Ανακεφαλαίωση	45
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4	46

ΟΙ ΚΙΝΔΥΝΟΙ ΤΩΝ ΑΜΕΣΩΝ ΞΕΝΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ	47
4.1 Εισαγωγή	47
4.2 Γενικοί Επενδυτικοί Κίνδυνοι	47
4.2.1 Οικονομική και Πολιτική Δραστηριότητα	47
4.2.2 Οι Ιδιαιτερότητες του Ανθρώπινου Δυναμικού	48
4.2.3 Το Διαφορετικό Κοινωνικό και Πολιτιστικό Περιβάλλον	48
4.2.4 Το Διαφορετικό Νομικό Πλαίσιο	48
4.2.5 Συστηματικός Επενδυτικός Κίνδυνος/Συστηματικό Επενδυτικό Ρίσκο (Systematic Investment Risk)	49
4.2.6 Μη Συστηματικός Επενδυτικός Κίνδυνος/Μη Συστηματικό Επενδυτικό Ρίσκο (Unsystematic Investment Risk)	49
4.2.7 Επιχειρηματικός Κίνδυνος/Επιχειρηματικό Ρίσκο (Business Risk)	49
4.2.8 Κίνδυνος Αγοράς (Market Risk)	49
4.2.9 Πιστωτικός Κίνδυνος/Πιστωτικό Ρίσκο (Credit Risk or Default Risk)	50
4.2.10 Κίνδυνος Ρευστότητας (Liquidity Risk)	50
4.2.11 Κίνδυνος Επιτοκίου (Interest Rate Risk)	50
4.2.12 Χρηματοοικονομικός Κίνδυνος (Financial Risk)	50
4.2.13 Κίνδυνος Πληθωρισμού (Inflation Risk or Purchasing Power Risk)	51
4.2.14 Συναλλαγματικός Κίνδυνος (Exchange Rate Risk)	51
4.2.15 Πολιτικός Κίνδυνος (Political Risk or Country Risk)	51
4.2.16 Συστημικός Κίνδυνος (Systemic Risk)	51
4.3 Ανακεφαλαίωση	52
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5	
ΟΙ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΣΤΗ ΡΟΥΜΑΝΙΑ-Ο ΚΛΑΔΟΣ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ	53
5.1 Εισαγωγή	53
5.2 Άμεσες Ξένες Επενδύσεις στην Ρουμανία	53
5.2.1 Φορολογικές Απαλλαγές - Κίνητρα Επενδύσεων	56
5.2.2 Κοινοτικά Κονδύλια	56
5.2.3 Μεγάλα Δημόσια Έργα	57
5.2.4 Πολυμερής Χρηματοδότηση	57
5.2.5 Τα Εθνικά Κίνητρα	59
5.3 Η Ανάπτυξη των Α.Ξ.Ε. στην Ρουμανία	59
5.3.1 Ο Κλάδος της Πληροφορικής στην Ρουμανία	63
5.4 Ανακεφαλαίωση	68
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6	69
ΟΙ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΑΜΕΣΕΣ ΞΕΝΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΡΟΥΜΑΝΙΑ	69
6.1 Εισαγωγή	69
6.2 Οι Ελληνικές Επενδύσεις στην Ρουμανία και η Εξέλιξή τους	71
6.3 Ο Κλάδος των Τηλεπικοινωνιών	
6.4 Ο Κλάδος των Τραπεζών	

6.5 Ανακεφαλαίωση	75
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7	79
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	79
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ	81

Κατάλογος Πινάκων

3.1 Η φορολόγηση των μικρών επιχειρήσεων στην Ελλάδα	33
3.2 Ο Ειδικός Φόρος Κατανάλωσης των 28 μελών-χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με την Ελλάδα να κατέχει την 3η θέση με τον υψηλότερο ειδικό φόρο κατανάλωσης στα καύσιμα	42
5.1 Προβλεπόμενα Επενδυτικά Κίνητρα στη Ρουμανία	55
5.2 Ευρωπαϊκοί Πόροι Διαθέσιμοι στην Ρουμανία για την περίοδο 2014-2020	56
5.3 Άμεσες Ξένες Επενδύσεις ανά τον κόσμο (2009-2015) (σε εκατομμύρια ευρώ)	61
5.4 Ξένες Άμεσες Επενδύσεις στην Ρουμανία	62
6.1 Ξένες Επενδύσεις στην Ρουμανία κατά χώρα προέλευσης στις 31.12.2016 (σύμφωνα με τα στοιχεία του Εμπορικού Μητρώου)	72
6.2 Σύνολο Ξένων Επενδύσεων (F.D.I.) στην Ρουμανία και ύψος Ελληνικών Επενδύσεων (στοιχεία Κεντρικής Τράπεζας)	73
6.3 Η εξέλιξη των ελληνικών επενδύσεων στην Ρουμανία (στοιχεία του Εμπορικού Μητρώου)	74
6.4 Το μερίδιο αγοράς των κυριότερων τραπεζών στην ρουμανική αγορά	76

Κατάλογος Εικόνων

2.1 Περισσότερο από το 65% της συνολικής έκτασης της Ρουμανίας χρησιμοποιείται για γεωργική καλλιέργεια, ενώ τα κυριότερα καλλιεργήσιμα προϊόντα είναι τα δημητριακά. Στην φωτογραφία, γεωργός στην περιοχή Μαραμούρες οργώνει παραδοσιακά το χωράφι του με τη βοήθεια δύο αλόγων, προκειμένου να φυτέψει σπόρους καλαμποκιού.	14
2.2 Συστηματική παρουσιάζεται στην Ρουμανία η εκτροφή προβάτων, για την αξιοποίηση του μαλλιού και του γάλακτός τους.	15
2.3 Η Αλιεία στην Ρουμανία ακολουθεί παραδοσιακές μεθόδους	16
2.4 Η Κτηνοτροφία, Γεωργία και Αλιείας της Ρουμανίας	16
2.5 Ο βασικότερος παράγοντας βιομηχανικής ανάπτυξης της Ρουμανίας είναι ο ορυκτός πλούτος της. Στη φωτογραφία, πανοραμική άποψη χρυσωρυχείου στην περιοχή Μπία Μάρε.	17
2.6 Τα Ορυκτά και η Βιομηχανία της Ρουμανίας	18
2.7 Τα κοιτάσματα άνθρακα αποτελούν βασικό πλουτοπαραγωγικό πόρο για την ρουμανική βιομηχανία. Στη φωτογραφία, εργάτης στα ανθρακωρυχεία της Πετρίλα.	19
2.8 Το σιδηροδρομικό δίκτυο της Ρουμανίας βρίσκεται σε συνεχή πορεία ανάπτυξης, προκειμένου να ανταποκριθεί στις αυξανόμενες ανάγκες της χώρας, καλύπτοντας περισσότερα από 11.000 χλμ.	20
2.9 Χαρτονόμισμα του 1.000.000 ρουμανικών λεί που εκδόθηκε το 2003	21

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΘΕΩΡΙΑ ΤΩΝ ΑΜΕΣΩΝ ΞΕΝΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ

1.1 Εισαγωγή

Η Θεωρία των Άμεσων Ξένων Επενδύσεων, είναι εφικτό να ενταχθεί στο πλαίσιο της ευρύτερης γνωστής Θεωρίας της Βιομηχανικής Οργάνωσης. Η Βιομηχανική Οργάνωση, αναφέρεται στην ασυμμετρία των επιχειρήσεων, όσον αφορά στην κατοχή ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων, γεγονός που επιφέρει ατέλειες στην αγορά.

Με άλλα λόγια, η Βιομηχανική Οικονομική, ισχυρίζεται ότι οι αγορές δεν είναι ανταγωνιστικές και αυτό καθιστά ορισμένες επιχειρήσεις πιο ανταγωνιστικές από άλλες. Η κατοχή ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων μπορεί να αναφέρεται σε ικανότητες μίας επιχείρησης έναντι άλλων, όπως οι δεξιότητες marketing, οι δεξιότητες διοίκησης, αλλά και σε πλεονεκτήματα, όπως η πρόσβαση σε δίκτυα διανομής, η κατοχύρωση της μάρκας ενός προϊόντος, το διαφοροποιημένο προϊόν, κ.λπ.. Ακόμη, είναι πιθανό κάποιες επιχειρήσεις να έχουν αποκλειστική πρόσβαση σε πρώτες (α') ύλες ή ακόμη και προνομιακή πρόσβαση σε χρηματοδότηση. Ένα άλλο ενδεχόμενο, είναι η ανάπτυξη οικονομιών κλίμακας που μπορεί να απολαμβάνουν ορισμένες επιχειρήσεις έναντι άλλων. Τα άνωθι, όπως είναι προφανές, καθιστούν ανομοιογενείς τις επιχειρήσεις που λειτουργούν σε μία αγορά και επομένως πρόκειται για μη ανταγωνιστικές αγορές. Τα εκάστοτε ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα που διαθέτει μία επιχείρηση, είναι δυνατόν να θεωρηθούν ως εμπόδια εισόδου στην αγορά για την είσοδο άλλων επιχειρήσεων, καθώς αυτές θα πρέπει να διαθέτουν ανάλογα πλεονεκτήματα, για να μπορούν να ανταγωνιστούν την υφισταμένη.

Η παραπάνω ασυμμετρία των επιχειρήσεων, παρατηρείται όχι μόνο μεταξύ εγχώριων επιχειρήσεων, αλλά και μεταξύ επιχειρήσεων διαφορετικής εθνικότητας. Εάν μία επιχείρηση από άλλη χώρα διαθέτει ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα έναντι επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται εγχωρίως, τότε είναι δυνατόν να προκύψει είσοδος της ξένης επιχείρησης στην εγχώρια αγορά με τη μορφή Άμεσης Ξένης Επένδυσης/Α.Ξ.Ε.. Οποσδήποτε, είσοδος σε μία ξένη αγορά, όπως έχει προαναφερθεί, είναι εφικτό να πραγματοποιηθεί και με άλλους τρόπους, όπως είναι οι εξαγωγές, το licensing ή franchising. Η Α.Ξ.Ε. προκύπτει όταν το αναμενόμενο όφελος αυτής είναι μεγαλύτερο από το αναμενόμενο όφελος των άλλων μορφών διεθνοποίησης. Ωστόσο, βασική προϋπόθεση για την είσοδο με τη μορφή Α.Ξ.Ε., είναι τα ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα που κατέχει η συγκεκριμένη επιχείρηση, να έχουν τη μορφή του δημόσιου αγαθού (Δημόσιο αγαθό, ορίζεται ένα αγαθό, όταν είναι μη ανταγωνιστικό στην κατανάλωση, δηλαδή η προσφερόμενη ποσότητα είναι εξ ολοκλήρου διαθέσιμη σε κάθε δυνητικό καταναλωτή. Το αγαθό είναι αδιαίρετο και η αύξηση της κατανάλωσής του κατά μία μονάδα, δεν συνεπάγεται αύξηση του

μεταβλητού κόστους παραγωγής του. Το οριακό κόστος/marginal cost/MC είναι μηδέν και το μέσο σταθερό κόστος/average fixed cost/AFC είναι φθίνον καθώς η κατανάλωση αυξάνεται.) . Οι γνώσεις και οι δεξιότητες, παραδείγματος χάριν, που κατέχει μία επιχείρηση έχουν μία τέτοια μορφή, καθώς μπορούν να μεταφερθούν στη νέα παραγωγική μονάδα και να δημιουργήσουν έσοδα εκεί, χωρίς να χρειαστεί η επιχείρηση να καταβάλλει κάποιο κόστος για τη δημιουργία τους, καθώς ήδη υπάρχουν.¹

Στο κεφάλαιο αυτό, συνοψίζοντας, θα αναφερθούμε στα γενικά θεωρητικά που αφορούν στην Θεωρία των Άμεσων Ξένων Επενδύσεων, στο τι εστί Άμεση Ξένη Επένδυση/Α.Ξ.Ε., στις κατηγορίες που είναι δυνατόν να κατηγοριοποιηθούν οι Άμεσες Ξένες Επενδύσεις, στους λόγους για τους οποίους ιδρύεται μία πολυεθνική επιχείρηση-θυγατρική και πραγματοποιείται μία Α.Ξ.Ε., στις μορφές/τρόπους πραγματοποίησης μίας Α.Ξ.Ε., στις στρατηγικές συμμαχίες, εξαγορές και συγχωνεύσεις, καθώς και στις συμφωνίες κατασκευής έργων “με το κλειδί στο χέρι”.

1.2 Γενικά Θεωρητικά των Άμεσων Ξένων Επενδύσεων

Η ταχεία εξάπλωση των Άμεσων Ξένων Επενδύσεων αποτελεί οικονομικό φαινόμενο της μεταπολεμικής περιόδου του αιώνα μας. Με τη δεκαετία του 1960, αρχίζει μία μαζική έξοδος κεφαλαίου από τις βιομηχανικές χώρες του κόσμου, ιδιαίτερα τις Ηνωμένες Πολιτείες, σε άλλες χώρες του κόσμου, βιομηχανικές και αναπτυσσόμενες. Το μεγαλύτερο μέρος των αποταμιεύσεων αυτών χρησιμοποιείται όχι για την αγορά χρηματιστηριακών τίτλων, αλλά για την επένδυση σε πραγματικό κεφάλαιο στις διάφορες χώρες. Αυτή η άμεση επένδυση γίνεται κατά κύριο λόγο από επιχειρήσεις, οι οποίες έχουν τη βάση τους στη χώρα προέλευσης του κεφαλαίου. Με τον τρόπο αυτό μεταφέρεται ένα μέρος της παραγωγικής δραστηριότητας της επιχείρησης στο εξωτερικό, ώστε σε τελευταία ανάλυση, η άμεση διεθνής επένδυση παίρνει τη μορφή μίας επιχείρησης που είναι βασικά προέκταση της αρχικής, σχέση θυγατρικής – μητρικής.

Το σημαντικότερο χαρακτηριστικό των Άμεσων Ξένων Επενδύσεων ως μίας μορφής εισροής κεφαλαίου, είναι ότι συνεπάγονται τον ξένο έλεγχο της παραγωγικής δραστηριότητας των πόρων της χώρας που δέχεται την ξένη επένδυση. Η νομική διάσταση του ελέγχου προϋποθέτει την κατοχή του 51% του μετοχικού κεφαλαίου, στην πράξη όμως ο έλεγχος των θυγατρικών επιχειρήσεων μπορεί να γίνει και με μικρότερο ποσοστό. Στις περισσότερες χώρες, οι ξένοι επενδυτές επιθυμούν να έχουν τον αποκλειστικό έλεγχο και δεν είναι διατεθειμένοι να συμμετέχουν μαζί με ντόπιους επιχειρηματίες σε κοινές επιχειρήσεις. Αυτό συμβαίνει ιδιαίτερα στις περιπτώσεις που ο ξένος επενδυτής έχει ένα σαφές πλεονέκτημα έναντι των ντόπιων επιχειρήσεων, για παράδειγμα την τεχνολογία.²

¹ Ιστότοπος: http://crisisobs.gr/wp-content/uploads/2013/09/%CE%A6%CE%91%CE%9A%CE%95%CE%9B%CE%9F%CE%A3-01.3_%CE%9A%CE%9F%CE%A4%CE%A4%CE%91%CE%A1%CE%99%CE%94%CE%97-%CE%9A%CE%A9%CE%9D.pdf, σελίδα 3, 4.

² Ιστότοπος: <http://digilib.teiimt.gr/jspui/bitstream/123456789/3687/1/02X00Z01Z0245.pdf>, σελίδα 5, 6.

1.3 Βασικός Ορισμός των Άμεσων Ξένων Επενδύσεων (Α.Ξ.Ε.)/Foreign Direct Investment (F.D.I.)

Με τον όρο Άμεση Ξένη Επένδυση εννοούμε διεθνείς ροές κεφαλαίων, με τις οποίες μία επιχείρηση σε μία χώρα δημιουργεί ή επεκτείνει μία θυγατρική της σε μία άλλη χώρα. Το διακριτικό γνώρισμα της Άμεσης Ξένης Επένδυσης, είναι πως δεν σημαίνει μόνο μία μεταβίβαση πόρων, αλλά και απόκτηση του ελέγχου. Με άλλα λόγια, η θυγατρική δεν έχει απλώς και μόνο μία χρηματική υποχρέωση στην μητρική εταιρεία. Αποτελεί, επίσης, τμήμα της ίδιας οργανωτικής δομής.³

Η Άμεση Ξένη Επένδυση (Α.Ξ.Ε.) δηλαδή, αποτελεί την ίδρυση θυγατρικών επιχειρήσεων στο εξωτερικό, οι οποίες είναι μερικώς ή ολικώς ιδιοκτησία της μητρικής εταιρείας. Η Α.Ξ.Ε. περιλαμβάνει τη μεταφορά, όχι μόνο πέραν από τα εθνικά σύνορα ενός πακέτου διακριτών, αλλά ταυτόχρονα συμπληρωματικών παραγωγικών εισροών. Οι εισροές αυτές είναι είτε υλικές, παραδείγματος χάριν μετοχικό κεφάλαιο, κεφαλαιουχικός εξοπλισμός, ενδιάμεσες και πρώτες (α') ύλες, είτε άυλες, παραδείγματος χάριν τεχνογνωσία (know how) οργάνωσης της παραγωγής, ποιοτικού ελέγχου, ιδιοκτησίας, marketing, κ.λπ..⁴

Στο σημείο αυτό, είναι αναγκαίο να διευκρινιστεί η έννοια του ελέγχου. Έλεγχος ασκείται όχι μόνο μέσω πλειοψηφικής συμμετοχής στο μετοχικό κεφάλαιο της θυγατρικής, αλλά και με συμμετοχή μειοψηφίας. Το καθοριστικό σημείο του ελέγχου, βρίσκεται στο βαθμό που η μητρική εταιρεία επηρεάζει τη διαδικασία και κυρίως τα κριτήρια λήψεως αποφάσεων της θυγατρικής. Η μητρική εταιρεία, ακόμη και με συμμετοχή μειοψηφίας στη θυγατρική, είναι σε θέση να διατηρεί αποτελεσματικό έλεγχο καθώς είναι ο αποκλειστικός προμηθευτής του πακέτου των τεχνολογικών εισροών και της τεχνογνωσίας, οργάνωσης και συντονισμού της λειτουργίας των διαφορετικών πόρων που απαιτούνται για την παραγωγική διαδικασία. Με την έννοια αυτή, έλεγχος σημαίνει ότι η μητρική εταιρεία καθορίζει την συμπεριφορά της θυγατρικής σε μία σειρά από ζητήματα στρατηγικής σημασίας, όπως είναι η επιλογή τεχνολογίας, οι σχέσεις με τις εθνικές κυβερνήσεις, οι εργασιακές σχέσεις, η επενδυτική πολιτική, οι πηγές πρώτων (α') υλών και ενδιάμεσων αγαθών και υπηρεσιών, κ.λπ..

Στην διεθνή βιβλιογραφία είναι γενικά αποδεκτό το γεγονός ότι η κατοχή ενός ποσοστού 25% του μετοχικού κεφαλαίου της θυγατρικής εταιρείας, είναι αναγκαία, ώστε να ασκείται αποτελεσματικός έλεγχος.⁵

³ Paul R. Krugman - Maurice Obstfeld, Νέα αναθεωρημένη έκδοση. Διεθνής Οικονομική - Θεωρία και Πολιτική, Εκδόσεις: Κριτική, Αθήνα, σελίδα: 283.

⁴ Δημήτρης Κυρκιλής, 1η έκδοση. Άμεσες Ξένες Επενδύσεις, 2002, Εκδόσεις: Κριτική Α.Ε., Αθήνα, σελίδα: 17.

⁵ Δημήτρης Κυρκιλής, 1η έκδοση. Άμεσες Ξένες Επενδύσεις, 2002, Εκδόσεις: Κριτική Α.Ε., Αθήνα, σελίδα: 17, 18.

1.4 Κατηγοριοποιήσεις των Άμεσων Ξένων Επενδύσεων

1. Είδη Άμεσων Ξένων Επενδύσεων

- Greenfield (δημιουργία κεφαλαίου- καθαρά νέο κεφάλαιο).
- Brownfield (εξαγορές και συγχωνεύσεις).

Η μητρική εταιρεία εδρεύει στο home country, δηλαδή στη χώρα προέλευσης και η θυγατρική εταιρεία ή οι θυγατρικές γενικότερα εδρεύουν στις host countries, δηλαδή στις χώρες προορισμού.

2. Βασικές κατηγορίες Άμεσων Ξένων Επενδύσεων

- Άμεσες Ξένες Επενδύσεις εκμετάλλευσης πόρων, μπορεί να είναι είτε το εργατικό δυναμικό, είτε οι πρώτες ύλες.
- Άμεσες Ξένες Επενδύσεις για εκμετάλλευση αγορών. Η πολυεθνική επιχείρηση επιλέγει μία ξένη αγορά, η οποία είναι μία ποιοτικά ανεπτυγμένη αγορά και δημιουργεί θυγατρική εταιρεία.
- Άμεσες Ξένες Επενδύσεις για τη μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα και επιδίωξη μακροπρόθεσμων στρατηγικών πλεονεκτημάτων με την κάθετη ή οριζόντια οργάνωση. Στην κάθετη οργάνωση ξεκινάμε με τις πρώτες ύλες συνεχίζουμε με την παραγωγή και καταλήγουμε στην υπηρεσία ή το τελικό προϊόν. Στην οριζόντια οργάνωση έχουμε την μητρική εταιρεία και πολλές θυγατρικές, από τις οποίες η μία εξειδικεύεται στα τρόφιμα, η δεύτερη στη βιομηχανία κ.λπ..
- Άμεσες Ξένες Επενδύσεις διαφυγής. Για να κατανοήσουμε αυτή τη κατηγορία, μπορούμε να αναφέρουμε το εξής παράδειγμα: Μία ελληνική επιχείρηση μετακομίζει από την Καβάλα στη Βουλγαρία, διότι εάν η επιχείρηση αυτή δεν ακολουθήσει αυτή τη στρατηγική, τότε θα αναγκαστεί να κλείσει.

3. Κατηγορίες Άμεσων Ξένων Επενδύσεων σε σχέση με το Διεθνές Εμπόριο

- Άμεσες Ξένες Επενδύσεις Υποκατάστασης Εισαγωγών/Import Substituting: το προϊόν παράγεται, η θυγατρική εταιρεία εγκαθίσταται και υποκαθιστά αγορές. Έχουμε μείωση των εισαγωγών (+).
- Άμεσες Ξένες Επενδύσεις Προώθησης Εξαγωγών/Export Promoting: έρχεται η πολυεθνική επιχείρηση, ιδρύει θυγατρική εταιρεία, το προϊόν παράγεται με χαμηλό κόστος και έχει ως στόχο το προϊόν να εξαχθεί σε γειτονικές χώρες. Έχουμε μείωση των εξαγωγών (+).
- Άμεσες Ξένες Επενδύσεις Δημιουργίας Εισαγωγών: Έχουμε τη δημιουργία εισαγωγών (-).

1.5 Λόγοι Ίδρυσης μίας Πολυεθνικής Επιχείρησης (Θυγατρικής)/Λόγοι Πραγματοποίησης μίας Α.Ξ.Ε.

Αναμφισβήτητα, φορείς των Άμεσων Ξένων Επενδύσεων και της σύγχρονης φάσης διεθνοποίησης του κεφαλαίου στην παγκόσμια αγορά, είναι οι πολυεθνικές επιχειρήσεις και οι θυγατρικές αυτών. Η παρουσία τους είναι έντονη και απολύτως καθοριστική σε αυτό που σήμερα ονομάζεται “παγκοσμιοποίηση” της οικονομίας.

Το φαινόμενο, βεβαίως, δεν είναι καινούργιο. Ωστόσο, μέχρι τις μέρες μας εξακολουθεί να ισχύει η ίδια ακριβώς διαδικασία. Ειδικότερα, όχημα της διεθνοποίησης του κεφαλαίου είναι οι Άμεσες Ξένες Επενδύσεις, φορείς των οποίων, όπως προαναφέρθηκε, είναι οι πολυεθνικές επιχειρήσεις. Οι τρόποι, οι διαφοροποιήσεις και οι προσαρμογές που χρησιμοποιούν οι πολυεθνικές επιχειρήσεις, για να πραγματοποιήσουν τις επενδύσεις τους στο εξωτερικό, εξαρτώνται βεβαίως από τις γενικότερες οικονομικές, πολιτικές και κοινωνικές συνθήκες, που επικρατούν στο παγκόσμιο οικονομικό σύστημα.⁶

Παρακάτω, μιλάμε για τα πλεονεκτήματα της Άμεσης Ξένης Επένδυσης, τα λεγόμενα FDI Advantages, τα οποία διακρίνονται σε :

- **Πλεονεκτήματα Τύπου L/Location/Εγκατάσταση:** Αφορούν την φιλοξενούσα χώρα/χώρα προορισμού/host country. Στην χώρα δηλαδή που θα ιδρυθεί η θυγατρική εταιρεία. Οι λόγοι είναι είτε οικονομικοί είτε μη οικονομικοί και αποτελούν εκείνους τους παράγοντες που έλκουν ή απωθούν μία πολυεθνική επιχείρηση να εγκατασταθεί σε μία ξένη χώρα.

Όσον αφορά στα Πλεονεκτήματα Τύπου L, που σχετίζονται με τους οικονομικούς λόγους/ παράγοντες είναι τα εξής:

- Χαμηλοί φορολογικοί συντελεστές κερδών
- Χαμηλό εργασιακό κόστος/χαμηλοί μισθοί
- Χαμηλό κόστος πρώτων (α') υλών
- Μέγεθος/Ποιότητα αγοράς, δηλαδή το τι είναι η αγορά
- Υψηλοί δασμοί, αν υπάρχουν ή αν δεν υπάρχουν
- Επιτόκια
- Τεχνολογία
- Τεχνογνωσία
- Ανθρώπινο κεφάλαιο/Human capital (ειδικευμένη και ανειδίκευτη εργασία)
- Συναλλαγματική ισοτιμία μεταξύ του εγχώριου και του ξένου νομίσματος

Όσον αφορά στα Πλεονεκτήματα Τύπου L, που δεν σχετίζονται με τους οικονομικούς λόγους/ παράγοντες, είναι τα εξής:

- Πολιτική σταθερότητα
- Νομικό πλαίσιο (πολυνομία, γραφειοκρατία)
- Διαφθορά, δωροδοκία
- Γεωγραφική θέση της χώρας (κόστος μεταφοράς)
- Διεθνής σχέση της χώρας

⁶ Κώστας Μελάς-Γιάννης Πολλάλης, Παγκοσμιοποίηση και Πολυεθνικές Επιχειρήσεις, 2005, Εκδόσεις: Παπαζήση ΑΕΒΕ, Αθήνα, σελίδα: 278, 279.

- Υποδομές (δίκτυα μεταφορών, λιμάνια, οδικά δίκτυα, χιονοδρομικά κέντρα κ.λπ.)
- **Πλεονεκτήματα Τύπου O/Ownership/Ιδιοκτησία:** Αφορούν στην μητρική εταιρεία/home country, η οποία είναι πολύ θετικό να διαθέτει τεχνολογία, τεχνογνωσία (πατέντες, φήμη και πελατεία, δίκτυα marketing, ισχυρό brand name, διαφήμιση, κ.λπ.).
- **Πλεονεκτήματα Τύπου I/Internalization/Εσωτερικοποίηση:** Αυτού του τύπου τα πλεονεκτήματα, στοχεύουν στην ελαχιστοποίηση του κόστους εσωτερικών συναλλαγών, δηλαδή αφορούν στις συναλλαγές που πραγματοποιούνται μεταξύ της μητρικής “μητέρας” και των θυγατρικών “κόρης”. Αυτό δεν συμβαίνει στην περίπτωση του Licensing, το οποίο αποτελεί εταιρεία δικαιόχρησης, δηλαδή αποτελεί επιχείρηση που παραχωρεί δικαιώματα.

Παρακάτω παραθέτουμε έναν πίνακα, στον οποίο αναφέρονται τα εκάστοτε από τα παραπάνω πλεονεκτήματα και τη σχέση τους με το Διεθνές Εμπόριο, το Licensing και τις Άμεσες Ξένες Επενδύσεις/FDI.

	L	O	I
Διεθνές Εμπόριο	OXI	NAI	NAI
Licensing	NAI	NAI	OXI
FDI	NAI	NAI	NAI

Συμπεραίνουμε, λοιπόν πως οι Άμεσες Ξένες Επενδύσεις/FDI υπερέχουν των άλλων δύο μέσων διεθνοποίησης.

1.6 Μορφές/Τρόποι Πραγματοποίησης μίας Α.Ξ.Ε.

1.6.1 Θυγατρική Αποκλειστικής Ιδιοκτησίας (Wholly-Owned Subsidiary)

Η επιχείρηση ιδρύει μία νέα επιχείρηση στην ξένη χώρα και είναι ο μοναδικός μέτοχος σε αυτήν. Η θυγατρική μπορεί να είναι μία εντελώς νέα επιχείρηση (greenfield strategy) ή μία ήδη υπάρχουσα επιχείρηση την οποία εξαγόρασε (acquisition strategy). Η μητρική επιχείρηση διατηρεί το διοικητικό έλεγχο της θυγατρικής με όλα τα πλεονεκτήματα που συνεπάγονται για τη διαμόρφωση και την εφαρμογή των στρατηγικών της σε παγκόσμιο επίπεδο.

Σημαντικό στοιχείο είναι ότι, η μητρική εταιρεία καρπώνεται το σύνολο των κερδών της θυγατρικής.

Παρ'όλ'αυτά, πέραν από τα παραπάνω θετικά χαρακτηριστικά, υφίστανται και κάποια αρνητικά, όπως είναι το γεγονός ότι η μητρική επιχείρηση επιβαρύνεται με το σύνολο του οικονομικού κόστους του εγχειρήματος και αναλαμβάνει όλους τους κινδύνους που μπορεί να προκύψουν, καθώς επίσης το γεγονός ότι η εκάστοτε θυγατρική μπορεί να χαρακτηριστεί ως ξένη, πράγμα που μπορεί να προδιαθέσει αρνητικά την κοινή γνώμη, την κυβέρνηση και τις δημόσιες υπηρεσίες.

1.6.2 Κοινοπραξία (Joint Venture)

Είναι το αποτέλεσμα της συνεργασίας μίας ή περισσότερων ξένων επιχειρήσεων με μία ή περισσότερες τοπικές επιχειρήσεις για τη δημιουργία μίας νέας επιχείρησης ή για την εξαγορά μίας ήδη υπάρχουσας τοπικής επιχείρησης. Οι εταίροι συνεισφέρουν κεφάλαια, στελεχικό δυναμικό, τεχνολογία και τεχνογνωσία. Συνήθως, συνεισφέρουν τον παραγωγικό συντελεστή στον οποίο υπερτερούν σε σχέση με τους υπόλοιπους εταίρους.

Παράλληλα, η επιχείρηση αποκτά έναν εταίρο που έχει τις κατάλληλες γνωριμίες και διασυνδέσεις, ο οποίος γνωρίζει το περιβάλλον και τα πολιτισμικά χαρακτηριστικά της χώρας. Η νομοθεσία πολλών χωρών δίνει σημαντικά οικονομικά κίνητρα στις κοινοπραξίες, με αποτέλεσμα η ίδρυση θυγατρικής να συνεπάγεται διαφυγόντα κέρδη.

Σε αυτό το σημείο είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι, συμβάλλει στη βελτίωση των αποτελεσμάτων συνέργειας, δηλαδή στη μείωση κόστους που προκύπτει από τη συνεργασία ή συσσωμάτωση δύο πρώην ανεξάρτητων επιχειρηματικών μονάδων,

λόγω του ότι αποφεύγεται η επανάληψη παρόμοιων ενεργειών, κ.λπ.) των δύο εταίρων.

Ωστόσο κάποια αρνητικά στοιχεία της κοινοπραξίας είναι το γεγονός ότι, η επιχείρηση δεν ελέγχει απόλυτα τη διοίκηση της νέας επιχείρησης, με αποτέλεσμα να μην μπορεί να την εντάξει πλήρως στο στρατηγικό σχεδιασμό της. Επίσης, σύμφωνα με την πρακτική εμπειρία, πολλές φορές εμφανίζονται διαφορές και διαφωνίες μεταξύ των εταίρων σχετικά με τους στόχους και την στρατηγική της κοινοπραξίας, γεγονός που οδηγεί τις περισσότερες φορές στη διάλυσή της.

1.6.3 Μερική Εξαγορά (Partial Acquisition)

Η επιχείρηση αποκτά μέρος των μετοχών μίας τοπικής επιχείρησης με την οποία συνεργάζεται μέσω της μεταφοράς τεχνολογίας και τεχνογνωσίας, συμφωνιών αμοιβαίας διανομής των προϊόντων τους, κ.λπ.. Τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα αυτής της μορφής ταυτίζονται, με μικρές διαφοροποιήσεις με αυτά των κοινοπραξιών.

Πρέπει να τονίσουμε ότι αυτή η μορφή, στα πλαίσια των ΑΞΕ που αναλαμβάνουν αλλοδαποί επενδυτικοί φορείς, είναι ιδιαίτερα διαδεδομένη και συχνή. Ίσως επιλέγεται, γιατί συνδυάζει πολλά από τα πλεονεκτήματα όλων των λοιπών μορφών ΑΞΕ χωρίς όμως να παρουσιάζει σοβαρά μειονεκτήματα.⁷

1.7 Στρατηγικές Συμμαχίες

Η στρατηγική συμμαχία είναι μία ακόμη στρατηγική μορφή εισόδου που οι εταιρείες μπορούν να επιλέξουν όταν θέλουν να εισέλθουν σε μία νέα αγορά. Οι στρατηγικές συμμαχίες περιλαμβάνουν μία δέσμη συμφωνιών βάσει των οποίων δύο ή περισσότερα μέρη συμφωνούν να συνενώσουν τους πόρους τους, για να επιδιώξουν συγκεκριμένα οφέλη και ευκαιρίες μίας νέας αγοράς.

Το αβέβαιο περιβάλλον που δημιουργήθηκε για τις επιχειρήσεις λόγω του όλο και πιο έντονου παγκόσμιου ανταγωνισμού, έχει μετατρέψει τις στρατηγικές συμμαχίες σε μία σημαντική και δημοφιλή εναλλακτική λύση για την επιβίωση και ανάπτυξη της εταιρείας.

Οι επιχειρήσεις που ασχολούνται με στρατηγικές συμμαχίες επιδιώκουν να ενισχύσουν το στρατηγικό πλεονέκτημα και τη θέση των εταίρων της συμμαχίας με τη μόχλευση των κρίσιμων δυνατοτήτων. Συμπεραίνοντας λοιπόν, οι διεθνείς

⁷ Ιστότοπος: <http://www2.aueb.gr/users/milliou/Section%201.pdf>.

στρατηγικές συμμαχίες αποτελούν μία πολύ σημαντική στρατηγική επιλογή για τις επιχειρήσεις που επιθυμούν να διεθνοποιηθούν.

1.8 Εξαγορές και Συγχωνεύσεις

Ως εξαγορά ορίζεται η συναλλαγή κατά την οποία, η επιχείρηση αποκτά ένα μέρος ή το σύνολο της συμμετοχής, δηλαδή τις μετοχές ή τα εταιρικά μερίδια σε μία άλλη έναντι χρηματικού ανταλλάγματος. Οι εξαγορές διακρίνονται σε απλές και σε συγχωνευτικές. Σε μία απλή εξαγορά, η εξαγοραζόμενη επιχείρηση συνεχίζει να υπάρχει ως υποκείμενο του δικαίου, ενώ σε μία συγχωνευτική εξαγορά, η επιχείρηση που μεταβιβάζει την περιουσία της σε μία άλλη έναντι χρηματικού ανταλλάγματος παύει να υπάρχει ως υποκείμενο δικαίου.

Οι εξαγορές και οι συγχωνεύσεις διακρίνονται ανάλογα με το είδος τους στις οριζόντιες, όταν και οι δύο επιχειρήσεις παράγουν τα ίδια προϊόντα, με στόχο την ενίσχυση της θέσης της αγοράστριας εταιρείας σε υπάρχουσες αγορές. Στη συνέχεια η δεύτερη κατηγορία είναι, οι κάθετες, στις οποίες ιδιαίτερο ρόλο παίζει η σχέση πελάτη-προμηθευτή και αποσκοπούν στην καθετοποίηση της παραγωγής, στον πλήρη έλεγχο των τιμών, καθώς επίσης και στη μείωση του κόστους παραγωγής.

Τέλος, η τρίτη κατηγορία είναι, οι συμπληρωματικές, στις οποίες οι δραστηριότητες είναι αλληλοσυμπληρούμενες και ασυσχέτιστες, όταν δεν υφίσταται σχέση μεταξύ εξαγοράζοντα-εξαγοραζομένου.

1.9 Οι Συμφωνίες Κατασκευής Έργων “Με το κλειδί στο χέρι”

Οι συμφωνίες αυτές χρησιμοποιούνται κυρίως για την κατασκευή μεγάλων εργοστασίων. Τα έργα αυτά κυρίως προκηρύσσονται και κατακυρώνονται μετά από διεθνείς οργανισμούς. Η ανάδοχος επιχείρηση αναλαμβάνει την υποχρέωση να κατασκευάσει και να παραδώσει το έργο έτοιμο προς λειτουργία με ένα προκαθορισμένο κόστος και σε προκαθορισμένο χρόνο. Η αμοιβή γίνεται σταδιακά καθώς προχωράει το έργο.

Ένα βασικό πλεονέκτημα των συμφωνιών αυτών είναι ότι, η ανάδοχος επιχείρηση έχει την ευκαιρία να εφαρμόσει και να εκμεταλλευτεί την εμπειρία και την τεχνογνωσία που διαθέτει στην κατασκευή και στην οργάνωση συγκεκριμένων μεγάλων έργων υποδομής ή εργοστασίων και έτσι να αυξήσει τα κέρδη της. Ωστόσο, ένα βασικό μειονέκτημά τους είναι ότι, μπορεί να δημιουργήσει το έδαφος για την εμφάνιση ενός σημαντικού ανταγωνιστή.

1.10 Ανακεφαλαίωση

Ανακεφαλαιώνοντας, στο παρόν κεφάλαιο, κάναμε μία γενική, αλλά περιεκτική αναφορά, στην Θεωρία των Άμεσων Ξένων Επενδύσεων και διαπιστώσαμε, γεγονός που θα επαληθευτεί και στην συνέχεια της ανάλυσής μας, ότι αποτελεί ένα από τα κυρίαρχα και σημαντικά συστατικά για την παγκόσμια οικονομία, αποσκοπώντας στην οικονομική ευημερία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΤΗΣ ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ

2.1 Εισαγωγή

Στο κεφάλαιο που θα ακολουθήσει, καθίσταται αναγκαία η μελέτη της οικονομίας της Ρουμανίας, της έβδομης πολυπληθέστερης χώρας της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η οποία αποτελεί μία από τις σημαντικότερες, εάν όχι την πρώτη, χώρα αποδέκτη ελληνικών επενδύσεων, παγκοσμίως.

2.2 Γενική ανασκόπηση της Ρουμανίας

Η Ρουμανία είναι ενιαία ημιπροεδρική δημοκρατία στην Νοτιοανατολική Κεντρική Ευρώπη, που συνορεύει με τη Μαύρη Θάλασσα, μεταξύ Βουλγαρίας και Ουκρανίας. Συνορεύει επίσης με την Ουγγαρία, τη Σερβία και τη Μολδαβία. Έχει έκταση 238.391 τ.χλμ. και εύκρατο-ηπειρωτικό κλίμα. Με τα 19.638.000 (εκτίμηση 2017) κατοίκους της, είναι η έβδομη πολυπληθέστερη χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η πρωτεύουσα και μεγαλύτερη πόλη της, Βουκουρέστι, είναι η έβδομη μεγαλύτερη πόλη της Ε.Ε..

Μετά από γρήγορη οικονομική ανάπτυξη της δεκαετίας του 2000, η Ρουμανία έχει οικονομία που βασίζεται κυρίως στις υπηρεσίες και είναι παραγωγός και εξαγωγέας μηχανών και ηλεκτρικής ενέργειας διαθέτοντας επιχειρήσεις όπως η Dacia και η Petrom. Το βιοτικό επίπεδο έχει βελτιωθεί και σήμερα η Ρουμανία είναι χώρα εισοδήματος άνω του μέσου με υψηλό Δείκτη Ανθρώπινης Ανάπτυξης [ΔΑΑ=0,802 (2015)]. Είναι μέλος του NATO από το 2004 και της Ευρωπαϊκής Ένωσης από το 2007. Περίπου 90% του πληθυσμού αυτοπροσδιορίζονται ως Ορθόδοξοι Χριστιανοί και έχουν μητρική γλώσσα τη Ρουμανική, που είναι Ρομανική γλώσσα. Με πλούσια πολιτιστική ιστορία η Ρουμανία υπήρξε η πατρίδα σπουδαίων καλλιτεχνών, μουσικών, εφευρετών και αθλητών και διαθέτει ποικιλία τουριστικών αξιοθέατων.⁸

Επιπλέον, αξιόλογη είναι η ανάπτυξη της χημικής βιομηχανίας. Μεγάλα εργοστασιακά συγκροτήματα δημιουργήθηκαν στην Κραϊόβα στο Τίργκου Μούρες στο Γκαλάτσι όπου το Κομπινάτ, παίρνει την πρώτη θέση ως το μεγαλύτερο εργοστάσιο μετάλλου στην Ευρώπη. Επίσης η χαλυβουργία, με κεντρικό κορμό το συγκρότημα της Χουνεντοάρα, κατέχει σημαντική θέση στη βιομηχανική παραγωγή.

⁸ Ιστότοπος:

<https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A1%CE%BF%CF%85%CE%BC%CE%B1%CE%BD%CE%AF%CE%B1>.

Λειτουργούν ακόμα βιομηχανίες ηλεκτρονικών, μηχανοκατασκευών, αυτοκινητοβιομηχανίες, ναυπηγεία κ.ά..

Στις εξαγωγές της χώρας συμπεριλαμβάνονται μηχανήματα και εργαλεία, χημικά προϊόντα, βιομηχανικά προϊόντα άμεσης κατανάλωσης, βιομηχανικά προϊόντα διατροφής και προϊόντα από πετρέλαιο, πλαστικά και ελαστικά. Εισάγονται βιομηχανικά προϊόντα, τρόφιμα, βαμβάκι κ.ά..

Στη χώρα καλλιεργούνται κυρίως δημητριακά, αλλά και καλαμπόκι, ζαχαροκάλαμο, πατάτες. Το σιτάρι καλλιεργείται στη δυτική πεδιάδα του Τίσα και στις πεδιάδες της Βλαχίας και της Μολδαβίας. Το καλαμπόκι ευδοκμεί σε πιο ορεινά μέρη. Το κριθάρι καλλιεργείται στη στέπα του Μαραγκάνουλ, στη δυτική Μολδαβία, στη Δοβρουτσά. Στη Μολδαβία υπάρχουν αμπέλια. Η κτηνοτροφία είναι ανεπτυγμένη κυρίως στην Τρανσυλβανία, όπου υπάρχουν απέραντα λιβάδια. Εκτρέφονται βοοειδή, χοίροι και αιγοπρόβατα.

Τα υπέροχα βουνά της Ρουμανίας, που καλύπτονται από διάφορα δέντρα, αποτελούν έναν από τους σημαντικότερους φυσικούς πόρους της χώρας. Η άφθονη ξυλεία επιτρέπει τη λειτουργία βιομηχανιών επίπλων.

Το ρουμανικό υπέδαφος δεν είναι πλούσιο σε ορυκτά. Οι διαθέσιμες ορυκτές πρώτες ύλες είναι λίγες και έτσι οι ανάγκες καλύπτονται με εισαγωγές. Όμως η χώρα έχει σημαντικά αποθέματα πετρελαίου. Αποθέματα υπάρχουν στη λοφώδη εξωτερική προκαρπαθιακή ζώνη και σε όλο το μήκος του τόξου. Ιδιαίτερα πετρελαιοφόρες περιοχές είναι αυτές του Πλοέστι, της Ολένια και του Νταρμανέστι. Υπάρχουν επίσης λιθανθρακοφόρα στρώματα σε όλη τη χώρα και εξάγεται λιγνίτης στα νότια Καρπάθια και σιδηρομεταλλεύματα στο Βανάτο και πιο βόρεια.⁹

Η Ρουμανία, παρά τους φυσικούς της πόρους, είναι μία από τις πιο αδύναμες οικονομικά χώρες της Ευρώπης, καθώς σχεδόν σε όλη τη διάρκεια του 20ού αιώνα δοκιμάστηκε από τις πολιτικές επιλογές των κυβερνήσεων της. Μεταπολεμικά, με την επιβολή του καθεστώτος της λαϊκής δημοκρατίας, η Ρουμανία άλλαξε ριζικά τις παραγωγικές δομές της, οι οποίες πριν από τον Β' Παγκόσμιο πόλεμο χαρακτηρίζονταν από μία τεχνικά καθυστερημένη γεωργία και από μία ασήμαντη βιομηχανία, περιορισμένη σχεδόν αποκλειστικά στον ορυκτό τομέα, που κυριαρχείτο από ξένες εταιρείες, οι οποίες εκμεταλλεύονταν μονοπωλιακά τους φυσικούς πόρους της χώρας. Αμέσως μετά τον πόλεμο, η Ρουμανία βρέθηκε στο χείλος της οικονομικής καταστροφής, καθώς βίωσε τρία συνεχή χρόνια ξηρασίας, (1945-1947), που προκάλεσαν τεράστια ζημιά στην αγροτική παραγωγή, ενώ παράλληλα οι βιομηχανικές μονάδες έπρεπε να εκσυγχρονιστούν, για να ανταποκριθούν στις σύγχρονες απαιτήσεις και ο πληθωρισμός είχε φτάσει σε υψηλότερα επίπεδα. Η οικονομική ανόρθωση άρχισε να επιτελείται από το 1948 με την εθνικοποίηση των διαφόρων βιομηχανιών και ακολούθησε την αγροτική μεταρρύθμιση του 1945. Για την επίτευξη μίας ταχείας και πολύμορφης ανάπτυξης της οικονομίας, οι κυβερνήτες στράφηκαν προς την εκβιομηχάνιση της χώρας και το μεγαλύτερο

⁹ Ιστότοπος:

<https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A1%CE%BF%CF%85%CE%BC%CE%B1%CE%BD%CE%AF%CE%B1>.

μέρος των επενδύσεων διατέθηκε στους βασικούς βιομηχανικούς τομείς: παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας, μηχανουργία, μεταλλουργία και σιδηρουργία, χημική βιομηχανία. Η βιομηχανική εξάπλωση διευκολύνθηκε και από τον πλούτο πηγών ενέργειας και την αφθονία των πρώτων (α') υλών που διέθετε η χώρα.

Όμως, η έμφαση στη βαριά βιομηχανία, η απαξίωση των καταναλωτικών αγαθών, η υστέρηση στην ανανέωση της τεχνολογίας των εργοστασίων και η κακοδιαχείριση σε αρκετούς τομείς, οδήγησαν στην υπονόμευση των όποιων οικονομικών προσπαθειών και στην κατάρρευση τελικά της ρουμανικής οικονομίας, ύστερα από την πτώση του καθεστώτος του Νικολάε Τσαουσέσκου. Οι κυβερνήσεις που ακολούθησαν, διαπίστωσαν ότι οι παραγωγικοί πόροι είχαν κατασπαταληθεί, η παραγωγικότητα όλων των τομέων της οικονομίας είχε περιοριστεί σημαντικά και οι εξαγωγές είχαν περιοριστεί στο ελάχιστο, με αποτέλεσμα ο πληθωρισμός να έχει φτάσει το 256% στις αρχές του 1994 και περίπου το ήμισυ του πληθυσμού να ζει κάτω από τα όρια της φτώχειας. Για την αναστροφή του οικονομικού κλίματος έγινε υποτίμηση του νομίσματος της χώρας, ιδιωτικοποιήθηκαν πολλές κρατικές επιχειρήσεις και συνάφθηκαν δάνεια από το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, το οποίο είχε βάλει τη χώρα σε καθεστώς επιτήρησης. Αν και οι ξένες επενδύσεις ήταν περιορισμένες, ο ρυθμός ανάπτυξης της οικονομίας ήταν συνεχώς από το 2000 μεγαλύτερος του 4%, κυρίως χάρη στην έντονη εγχώρια δραστηριότητα στον κατασκευαστικό τομέα και στις γεωργικές επενδύσεις. Το 2004, το ΑΕΠ της χώρας ανήλθε στα 171.500 εκατομμύρια δολάρια και η μέση ετήσια κατά κεφαλήν αγοραστική δύναμη στα 7.700 δολάρια, ενώ ο ρυθμός ανάπτυξης υπολογιζόταν στο 8,1%, ο πληθωρισμός είχε μειωθεί στο 9,6% και η ανεργία έπληττε το 6,3% του εργατικού δυναμικού της Ρουμανίας. Τον ίδιο χρόνο, ο πρωτογενής τομέας της οικονομίας (γεωργία και κτηνοτροφία) συνέβαλε κατά 13,1% στη διαμόρφωση του ΑΕΠ και απασχολούσε το 31,6% του εργατικού δυναμικού, ο δευτερογενής τομέας (βιομηχανία) κατά 33,7% και απασχολούσε το 30,7% του εργατικού δυναμικού και ο τριτογενής τομέας (υπηρεσίες) κατά 53,2% και απασχολούσε το 37,7% του εργατικού δυναμικού.

Παρά τα μακροοικονομικά οφέλη, όμως και τη συνεχή ανάπτυξη, ένα μεγάλο μέρος του πληθυσμού της Ρουμανίας εξακολουθεί να ζει κάτω από τα όρια της φτώχειας (28,9% το 2002), ενώ η διαφθορά και η γραφειοκρατία στον δημόσιο τομέα συνεχίζουν να αποτελούν ανασχετικούς παράγοντες στην περαιτέρω οικονομική πρόοδο της χώρας. Ελπίδα της Ρουμανίας για ένα καλύτερο οικονομικά αύριο αποτελεί η προοπτική ένταξής της στην Ευρωπαϊκή Ένωση το 2007.

Γεωργία και Δασικός Πλούτος

Η ρουμανική γεωργία στις παραμονές του Β' Παγκόσμιου πολέμου παρουσίαζε έντονα σημάδια καθυστέρησης και ο εκσυγχρονισμός της έλαβε πρωτεύοντα ρόλο στη ρουμανική οικονομική πολιτική τα πρώτα μεταπολεμικά χρόνια. Για την εξαφάνιση των προπολεμικών φεουδαρχικών καταλοίπων αποφασίστηκε μία αγροτική μεταρρύθμιση (22 Μαρτίου 1945), με την οποία μεταβιβάστηκαν 11.000.000 στρέμματα στους αγρότες και στη συνέχεια βελτιώθηκε ο τεχνολογικός

εξοπλισμός, επεκτάθηκε η μηχανοποίηση της εργασίας, κατασκευάστηκαν νέα αρδευτικά έργα και προτάθηκε η χρήση λιπασμάτων και καλύτερων ποικιλιών φυτών για τις καλλιέργειες, με αποτέλεσμα να υπάρξει αξιόλογη πρόοδος. Παράλληλα, έως το 1962, το μεγαλύτερο μέρος των αγροτικών εκτάσεων της χώρας είχε περιέλθει σε αγροτικούς συνεταιρισμούς. Όμως, η μετατόπιση του κέντρου βάρους της οικονομικής πολιτικής στην εκβιομηχάνιση της χώρας, οδήγησε σε νέα υστέρηση, με αποτέλεσμα ακόμη και την εμφάνιση περιπτώσεων σημαντικής έλλειψης τροφίμων κατά τη δεκαετία του 1980.

Μετά την πτώση του καθεστώτος του Τσαουσέσκου, ξεκίνησε ένα πρόγραμμα επιστροφής της γης των αγροτικών συνεταιρισμών (περίπου 90% των καλλιεργήσιμων εκτάσεων) σε ιδιώτες αγρότες, το οποίο στα μέσα της δεκαετίας του 1990 είχε ολοκληρωθεί σε ποσοστό 80%, με αποτέλεσμα οι επενδύσεις στη γεωργία να αποτελέσουν σημαντικό μοχλό ανάπτυξης της οικονομίας.

Αν και οι δασικοί πόροι της Ρουμανίας έχουν περιοριστεί αρκετά, εξαιτίας της εντατικής εκμετάλλευσης κατά το παρελθόν, περισσότερο από το 1/4 της έκτασης της χώρας εξακολουθεί να καλύπτεται από δάση (περίπου το 28% της επιφάνειάς της), ιδιαίτερα στα ανάγλυφα των Τρανσυλβανικών Άλπεων. Τα πλέον διαδεδομένα δέντρα είναι η οξιιά (38%), τα κωνοφόρα (27%) και η δρυς (18%). Η παραγόμενη ξυλεία εξάγεται κατά ένα μέρος, ενώ κατά ένα άλλο μέρος της τροφοδοτεί πολυάριθμα πριονιστήρια και βιομηχανικές εγκαταστάσεις στη χώρα. Το 2003 η υλοτομία απέφερε συνολικά 18.900.000 κυβικά μέτρα ξυλείας.

Εικόνα 2.1

Περισσότερο από το 65% της συνολικής έκτασης της Ρουμανίας χρησιμοποιείται για γεωργική καλλιέργεια, ενώ τα κυριότερα καλλιεργήσιμα προϊόντα είναι τα δημητριακά. Στη φωτογραφία, γεωργός στην περιοχή Μαραμούρες οργώνει παραδοσιακά το χωράφι του με τη βοήθεια δύο αλόγων, προκειμένου να φυτέψει σπόρους καλαμποκιού (φωτ. ΑΠΕ-Αθηναϊκό Πρακτορείο Ειδήσεων).

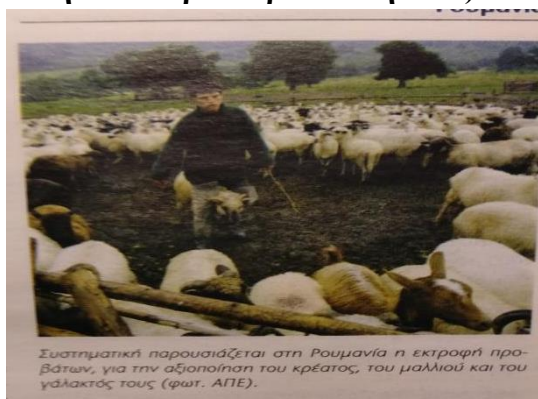
Πηγή: Εγκυκλοπαίδεια ΔΟΜΗ Α.Ε., Τόμος 32 Ρουμανία-Σβίνχουφβοντ, Εκδόσεις: "ΔΟΜΗ" Α.Ε.

Κτηνοτροφία και Αλιεία

Η κτηνοτροφία αποτελούσε παλαιότερα την κυριότερη πηγή εσόδων των κατοίκων της Ρουμανίας, αλλά και σήμερα ακόμα προσφέρει μεγάλες ποσότητες τροφίμων και α' υλών για τη βιομηχανία. Συστηματική είναι η εκτροφή των προβάτων για το γάλα, το κρέας και το μαλλί τους, αλλά και ο αριθμός των βοοειδών, των χοίρων και των κοτόπουλων έχει παρουσιάσει την τελευταία δεκαετία σημαντική αύξηση. Το 2003, το ζωικό κεφάλαιο της χώρας περιλάμβανε περίπου 7.310.000 πρόβατα, 2.880.000 βοοειδή, 3.950.000 χοίρους και 86.200.000 κοτόπουλα.

Εικόνα 2.2

Συστηματική παρουσιάζεται στη Ρουμανία η εκτροφή προβάτων, για την αξιοποίηση του κρέατος, του μαλλιού και του γαλακτός τους (φωτ. ΑΠΕ-Αθηναϊκό Πρακτορείο Ειδήσεων).

Πηγή:Εγκυκλοπαίδεια ΔΟΜΗ Α.Ε., Τόμος 32 Ρουμανία-Σβίνχουφβοντ, Εκδόσεις: “ΔΟΜΗ” Α.Ε.

Η αλιεία δεν διεξάγεται μόνο στις ακτές του Εύξεινου Πόντου, αλλά κέντρα επεξεργασίας των ψαριών είναι, μεταξύ άλλων, η Τουλτσέα, το Γαλάτσι και η Κωνσταντζα. Το 2001, τα συνολικά αλιεύματα ανήλθαν στους 18.455 τόνους.

Εικόνα 2.3

Η Αλιεία στη Ρουμανία ακολουθεί παραδοσιακές μεθόδους (φωτ. ΑΠΕ-Αθηναϊκό Πρακτορείο Ειδήσεων).

Πηγή:Εγκυκλοπαίδεια ΔΟΜΗ Α.Ε.,Τόμος 32 Ρουμανία-Σβίνχουφβοντ, Εκδόσεις: “ΔΟΜΗ” Α.Ε.

Εικόνα 2.4

Η Κτηνοτροφία, Γεωργία και Αλιεία της Ρουμανίας.

Πηγή:Εγκυκλοπαίδεια ΔΟΜΗ Α.Ε.,Τόμος 32 Ρουμανία-Σβίνχουφβοντ, Εκδόσεις: “ΔΟΜΗ” Α.Ε.

Βιομηχανία, Ορυκτός Πλούτος και Ενέργεια

Η βιομηχανική παραγωγή στη Ρουμανία σημείωσε το 2004 άνοδο κατά 4%, με τις εργοστασιακές μονάδες της να επικεντρώνονται στις σιδηροκατασκευές (Γαλάτσι, Χουνεντοάρα, Οτσελούλ, Ρόσου, Ρομάν, κ.ά.) και την ετήσια παραγωγή χάλυβα να ανέρχεται στα μέσα της δεκαετίας του 1990 στους 5.800.000 τόνους, κατά πολύ μειωμένη σε σχέση με το παρελθόν (13.900.000 τόνοι στα τέλη της δεκαετίας του 1980), αλλά ιδιαίτερα σημαντική.

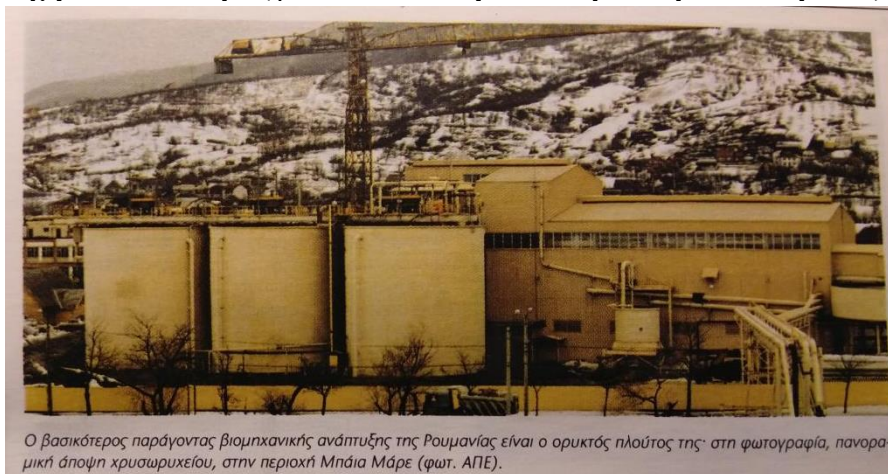
Ανεπτυγμένη είναι επίσης η μεταλλουργία του αλουμινίου, του μολύβδου και του χαλκού, ενώ η Ρουμανία παράγει και εξαρτήματα για τη βιομηχανία του

πετρελαίου, τρακτέρ και γεωργικά μηχανήματα, αυτοκίνητα κ.ά.. Η χημική βιομηχανία αποτελεί επίσης σημαντικό παράγοντα στην οικονομία της χώρας, με κύριο προϊόν της τα χημικά λιπάσματα, η ετήσια παραγωγή των οποίων ανέρχεται στους 1.100.000 τόνους, όπως και οι βιομηχανίες τσιμέντου (ετήσια παραγωγή 5.900.000 τόνοι), ξύλου, οικιακών συσκευών (ψυγεία, ραδιόφωνα, τηλεοράσεις, κ.λπ.), μεταποίησης και τυποποίησης τροφίμων και υφασμάτων.

Σημαντικός παράγοντας για την ανάπτυξη της ρουμανικής βιομηχανίας, είναι ο άφθονος ορυκτός πλούτος της χώρας, που μεταξύ άλλων συμπεριλαμβάνει κοιτάσματα πετρελαίου, φυσικού αερίου, άνθρακα, σιδήρου, χαλκού, βωξίτη, ψευδαργύρου, λιγνίτη και ορυκτού άλατος. Ο σημαντικότερος οικονομικός πόρος εξακολουθεί να προέρχεται από το πετρέλαιο (το 2004 η ημερήσια παραγωγή ανερχόταν στα 128.000 βαρέλια), παρότι τα αποθέματα της χώρας εκτιμάται ότι πλησιάζουν να εξαντληθούν. Τα κοιτάσματα πετρελαίου και φυσικού αερίου (το 2003 η ετήσια παραγωγή του υπολογιζόταν στα 12,6 δισ. κ.μ.) βρίσκονται ως επί το πλείστον κατά μήκος των νότιων Καρπαθίων (Πλοέστι, Μπολντέστι, Πιτέστι, κ.ά.), ενώ τα τελευταία χρόνια έχει ξεκινήσει και η εκμετάλλευση κοιτασμάτων στον Εύξεινο Πόντο. Τα σημαντικότερα κοιτάσματα άνθρακα και σιδηρομεταλλεύματος βρίσκονται στο δυτικό μέρος των Τρανσυλβανικών Άλπεων και η ετήσια παραγωγή της Ρουμανίας ανερχόταν το 2001 στους 30.000.000 τόνους άνθρακα και 70.000 τόνους σιδήρου, ενώ στα Καρπάθια υπάρχουν πλούσια κοιτάσματα ορυκτού άλατος (η ετήσια παραγωγή ανέρχεται στους 2.200.000 τόνους).

Εικόνα 2.5

Ο βασικότερος παράγοντας βιομηχανικής ανάπτυξης της Ρουμανίας είναι ο ορυκτός πλούτος της. Στη φωτογραφία, πανοραμική άποψη χρυσωρυχείου, στην περιοχή Μπία Μάρε (φωτ. ΑΠΕ-Αθηναϊκό Πρακτορείο Ειδήσεων).

Ο βασικότερος παράγοντας βιομηχανικής ανάπτυξης της Ρουμανίας είναι ο ορυκτός πλούτος της: στη φωτογραφία, πανοραμική άποψη χρυσωρυχείου, στην περιοχή Μπία Μάρε (φωτ. ΑΠΕ).

Πηγή: Εγκυκλοπαίδεια ΔΟΜΗ Α.Ε., Τόμος 32 Ρουμανία-Σβίνχουφβοντ, Εκδόσεις: "ΔΟΜΗ" Α.Ε.

Η ηλεκτρική ενέργεια της χώρας παράγεται κατά 62,5% σε θερμοδυναμικούς σταθμούς, κατά 27,6% σε υδροδυναμικούς και κατά 9,9% σε θερμοπυρηνικούς σταθμούς παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας. Ωστόσο, η εκτεταμένη χρήση πετρελαίου και άνθρακα για τη λειτουργία των θερμοδυναμικών σταθμών παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας έχει προκαλέσει σοβαρή ατμοσφαιρική ρύπανση στη χώρα.

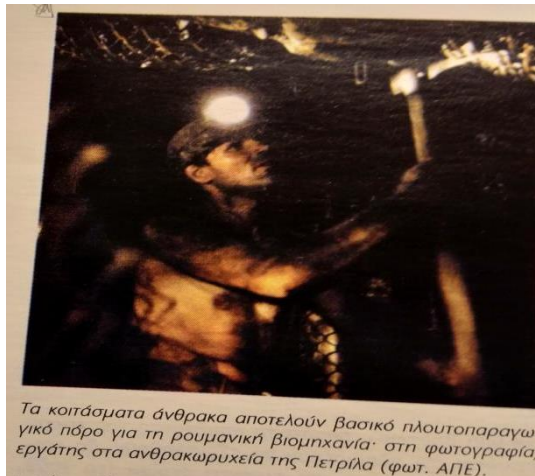
Εικόνα 2.6
Τα Ορυκτά και η Βιομηχανία της Ρουμανίας.

Πηγή: Εγκυκλοπαίδεια ΔΟΜΗ Α.Ε., Τόμος 32 Ρουμανία-Σβίνχουφβοντ, Εκδόσεις: "ΔΟΜΗ" Α.Ε.

Εικόνα 2.7

Τα κοιτάσματα άνθρακα αποτελούν βασικό πλουτοπαραγωγικό πόρο για τη ρουμανική βιομηχανία. Στη φωτογραφία, εργάτης στα ανθρακωρυχεία της Πετρίλα (φωτ. ΑΠΕ-Αθηναϊκό Πρακτορείο Ειδήσεων).

Τα κοιτάσματα άνθρακα αποτελούν βασικό πλουτοπαραγωγικό πόρο για τη ρουμανική βιομηχανία· στη φωτογραφία, εργάτης στα ανθρακωρυχεία της Πετρίλα (φωτ. ΑΠΕ).

Πηγή: Εγκυκλοπαίδεια ΔΟΜΗ Α.Ε., Τόμος 32 Ρουμανία-Σβίνχουφβοντ, Εκδόσεις: “ΔΟΜΗ” Α.Ε.

Συγκοινωνίες, Μεταφορές και Εμπόριο

Το ρουμανικό σιδηροδρομικό δίκτυο έχει βελτιωθεί αρκετά τα τελευταία χρόνια, για να καλύψει τις αυξανόμενες ανάγκες και εκτείνεται σε συνολικό μήκος 11.385 χλμ., εκ των οποίων τα 3.888 χλμ. Είναι ηλεκτροδοτημένα. Εξακολουθεί όμως, να εκφράζει τις ανισότητες στην ανάπτυξη των διαφόρων περιοχών της χώρας, με την περιοχή του Βανάτου κοντά στην Ουγγαρία και την Αυστρία να παρουσιάζει τη μεγαλύτερη πυκνότητα, ενώ η φτωχή και απόκεντρη Δοβρουτσά έχει και το μικρότερο μήκος σιδηροδρομικών γραμμών. Στην πραγματικότητα υπάρχουν δύο δίκτυα, το ένα εντός και το άλλο εκτός των Καρπαθίων, τα οποία συνδέονται μεταξύ τους με 7 υπερκαρπαθικές γραμμές.

Σημαντικές, αλλά όχι επαρκείς, βελτιώσεις, έχουν πραγματοποιηθεί και στο οδικό δίκτυο της Ρουμανίας, το οποίο εκτείνεται σε συνολικό μήκος 198.755 χλμ., εκ των οποίων όμως μόνο τα 100.173 χλμ. είναι ασφαλτοστρωμένα. Η ανεπάρκεια του οδικού δικτύου αντισταθμίζεται έως έναν βαθμό από τις υδάτινες οδούς, συνολικού μήκους 1.731 χλμ. και η κίνηση επάνω στον Δούναβη σημειώνει συνεχή αύξηση, αν και έχει κυρίως τοπικό χαρακτήρα, εξαιτίας των πολλών δυσκολιών, που οφείλονται σε φυσικά εμπόδια και στις εκάστοτε πολιτικές συνθήκες. Τα κυριότερα ποτάμια λιμάνια είναι το Γαλάτσι και η Βράιλα και ακολουθούν η Τσερναβόντα, η Καλαράσι, η Ολτενίτα, το Γκιουργκίου και η Ντρομπέτα-Τούρνου Σεβερίν. Ο μικρός ρουμανικός εμπορικός στόλος (34 πλοία με ρουμανική σημαία και 39 εγγεγραμμένα σε σημαίες άλλων κρατών το 2005) διαθέτει στον Εύξεινο Πόντο μόνο το λιμάνι της Κωνσταντίας, το οποίο έχει εκσυγχρονιστεί και είναι εξοπλισμένο με σύγχρονα μέσα για τη φόρτωση και την εκφόρτωση εμπορευμάτων. Τις αεροπορικές συγκοινωνίες εξυπηρετεί ο κρατικός αερομεταφορέας TAROM (Transporturi Aeriene Romane) και

η ιδιωτική εταιρεία LAR. Κύριο αεροδρόμιο είναι το Οτοπένι του Βουκουρεστίου, ενώ το 2004 υπήρχαν συνολικά 61 αεροδρόμια σε ολόκληρη τη χώρα και ένα ελικοδρόμιο.

Το εμπορικό ισοζύγιο της Ρουμανίας είναι παθητικό και η χώρα εισάγει κυρίως μηχανήματα και βιομηχανικό εξοπλισμό, καύσιμα, πρώτες (α') ύλες, χημικά και αγροτικά προϊόντα, υφάσματα και προϊόντα ένδυσης και υπόδησης. Οι περισσότερες εισαγωγές προέρχονται από χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως η Ιταλία (18,3% το 2004), η Γερμανία (17,9%), η Γαλλία (7,2%) και η Αυστρία (5,5%), από χώρες του πρώην Ανατολικού μπλοκ, όπως η Ρωσία (5,7%) και από τη γειτονική Ουγγαρία (6,1%).

Από την άλλη πλευρά, η Ρουμανία εξάγει κυρίως καύσιμα, ορυκτά, μεταλλουργικά, χημικά και αγροτικά προϊόντα, μηχανήματα και υφάσματα, με κύριο προορισμό των προϊόντων, τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως η Ιταλία (20,9% το 2004), η Γερμανία (15,4%), η Γαλλία (7,2%) , η Αγγλία (6,1%) και η Αυστρία (5%).

Εικόνα 2.8

Το σιδηροδρομικό δίκτυο της Ρουμανίας βρίσκεται σε συνεχή πορεία ανάπτυξης, προκειμένου να ανταποκριθεί στις αυξανόμενες ανάγκες της χώρας, καλύπτοντας περισσότερα από 11.000 χλμ (φωτ. ΑΠΕ-Αθηναϊκό Πρακτορείο Ειδήσεων).

Πηγή:Εγκυκλοπαίδεια ΔΟΜΗ Α.Ε., Τόμος 32 Ρουμανία-Σβίνχουφβοντ, Εκδόσεις: “ΔΟΜΗ” Α.Ε.

Νόμισμα και Τράπεζες

Εθνικό νόμισμα της Ρουμανίας είναι το λεί, το οποίο υποδιαιρείται σε εκατό μπάι (1 ευρώ = περίπου 35.000 λεί το 2005). Η Εθνική Τράπεζα της Ρουμανίας, η οποία ιδρύθηκε το 1880, έχει την ευθύνη για την έκδοση νομισμάτων και εποπτεύει το τραπεζικό σύστημα της χώρας, ενώ λειτουργούν επίσης μία αγροτική τράπεζα, μία τράπεζα επενδύσεων και άλλες εμπορικές τράπεζες.¹⁰

Εικόνα 2.9

Χαρτονόμισμα του 1.000.000 ρουμανικών λεί, που εκδόθηκε το 2003.

Πηγή: Εγκυκλοπαίδεια ΔΟΜΗ Α.Ε., Τόμος 32 Ρουμανία-Σβίνχουφβοντ, Εκδόσεις: "ΔΟΜΗ" Α.Ε.

2.3 Η οικονομία της Ρουμανίας - Γενικά χαρακτηριστικά¹¹

Οικονομικά και Λοιπά μεγέθη (2016), (2017)

Έκταση	238.391 τ.χλμ.
Πληθυσμός	20,1 εκατ. (απογραφή 2011) Αστικός πληθυσμός: 53,8 %, 54,9 % Αγροτικός – ημιαστικός 46,2%, 45,1%
Μεταβολή πληθυσμού	Μετά το 1990, η μεταβολή πληθυσμού είναι αρνητική. Η περιορισμένη γεννητικότητα και η μετανάστευση κυρίως στη Δυτική Ευρώπη δεν επέτρεψαν την αύξηση του πληθυσμού.
Ενεργός πληθυσμός	8,979 εκ. άτομα, 8,597 εκ. άτομα (01.01.2018) Απασχολούμενοι: 8,449 εκ. άτομα Άνεργοι: 530.000, 443.000
Εθνότητες	Ρουμάνοι (88,9%), (83,4%) , Ούγγροι (6,5%), (6,1%) , Αθίγγανοι (3,3%), άλλοι (1,3%)
Θρησκεία	Ορθόδοξοι (86,7%), (81,9%) , Προτεστάντες 6,4%, Ρωμαιοκαθολικοί 4,7%, 4,3% , άλλοι 0,9
Κυριότερα αστικά	Βουκουρέστι: 2.101.413 κάτοικοι, πρωτεύουσα και το κυριότερο εμπορικό και

¹⁰ Εγκυκλοπαίδεια ΔΟΜΗ Α.Ε., Τόμος 32 Ρουμανία-Σβίνχουφβοντ, Εκδόσεις: "ΔΟΜΗ" Α.Ε..

¹¹ Ιστότοπος: http://portal.tee.gr/portal/page/portal/INTER_RELATIONS/int-eng/news-from/embassies/ROMANIA-ETHSIA%202017.pdf, σελίδα 15-19.

κέντρα	πολιτικό κέντρο. Ακολουθούν: Ιάσιο (364.381), Τιμισοάρα (331.927), Cluj-Napoca (321.754), Κωσταντζα (316.649), Craiova (304.030), Γαλάτσι (303.205), Brasov (290.283)
Εθνικό νόμισμα	Λέι Ρουμανικό (RON). Μέση ισοτιμία 2016 €1= 4,4908 Λέι (BNR), Μέση Ισοτιμία Δεκέμβριος 2017 €1= 4,66 Λέι (BNR)
Πολίτευμα	Ημιπροεδρική Δημοκρατία. Η Ρουμανία αποτελεί ένα εθνικό ανεξάρτητο κράτος οργανωμένο στο πλαίσιο της Δημοκρατίας. Το σύνταγμα υιοθετήθηκε το 1991 και αναθεωρήθηκε το 1993.
Νομοθετικά Σώματα	Υπάρχουν δύο νομοθετικά Σώματα: α) το Κοινοβούλιο και β) την Γερουσία. Πρόκειται για ισοδύναμα νομοθετικά σώματα. Τα εν λόγω νομοθετικά σώματα έχουν ισοδύναμες εξουσίες και οι εκλογές εκτελούνται ταυτοχρόνως.
Διοικητική Διάρθρωση	Η Ρουμανία, παρά το γεγονός ότι αποτελεί ένα κράτος συγκεντρωτικό, εν τούτοις η τοπική διοικητική και οικονομική αυτονομία είναι αναγνωρισμένη από τον νόμο του 2006 και οι γενικοί γραμματείς της αυτοδιοίκησης δεν είναι πλέον διορισμένοι από τον νομάρχη, αλλά από τις αρχές της τοπικής αυτοδιοίκησης. Η χώρα διαιρείται σε 42 περιφέρειες (αυτοδιοικούμενα διαμερίσματα), καθώς και σε 8 περιφέρειες ανάπτυξης. Οι Δήμαρχοι και οι πρόεδροι των αυτοδιοικητικών συμβουλίων εκλέγονται απευθείας με ονομαστική ψηφοφορία σε ένα γύρο, ενώ τα συμβούλια εκλέγονται σε δύο γύρους.
Εκλογικό σύστημα	Ο Πρόεδρος εκλέγεται άμεσα από το εκλογικό σώμα, με πενταετή θητεία και δυνατότητα επανεκλογής για δεύτερη θητεία. Ο Πρωθυπουργός, ως επικεφαλής της κυβέρνησης, ορίζεται από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και ασκεί την εκτελεστική εξουσία, αποφασίζοντας για το κυβερνητικό έργο.
Εκλογές	Προεδρικές εκλογές: 02 & 16.11.2014 Αυτοδιοικητικές: 05.06.2016 Βουλευτικές εκλογές: 11.12.2016
Πρόεδρος	Klaus IOHANNIS (από 21.12.2014)
Πρωθυπουργός	Mihai TUDOSE από 29.6.2017, Viorica DANCILA από 29.1.2018 , (κυβέρνηση PSD - ALDE)
Δικαιοσύνη	Το Ανώτατο Δικαστήριο (High Court of Cassation and Justice) αποτελείται από 111 δικαστικούς και διαιρείται σε αστικό, ποινικό, εμπορικό και τομέα διαφορών. Παράλληλα, υπάρχει και το Ανώτατο Συνταγματικό Δικαστήριο (9 δικαστές).
Κεντρική Τράπεζα	Το Διοικητικό Συμβούλιο της Κεντρικής Τράπεζας απαρτίζουν 9 στελέχη, τα οποία διορίζει η Βουλή, με πενταετή θητεία. Διοικητής της Κεντρικής Τράπεζας Ρουμανίας από τον Σεπτέμβριο 1990 είναι ο κ. Mugur Isarescu.
Οδικό δίκτυο	Εθνικό δίκτυο μήκους 86.080 χλμ, αλλά μόνο 747 χλμ. αυτοκινητοδρόμων (2016). Αναμένεται επέκτασή τους κατά 2.000 χλμ μέχρι το 2020. Το δίκτυο αυτοκινητοδρόμων που συνδέει την πρωτεύουσα με τις κυριότερες πόλεις της Ρουμανίας είναι ικανοποιητικό. Αντίθετα, οι περιφερειακοί δρόμοι που συνδέουν την περιφέρεια είναι φτωχοί σε υποδομές και χρήζουν προσοχής.
Μέσος Μισθός	Ο μέσος ακαθάριστος μηνιαίος μισθός του Ρουμάνου στα τέλη Ιανουαρίου 2017 ανήλθε σε 3.168 Lei (2.659 Lei το 2015) ήτοι περίπου 705 ευρώ τον μήνα, ενώ ο μέσος καθαρός μισθός ανήλθε σε 2.300 Lei ήτοι περίπου 512 ευρώ τον μήνα. Ο μέσος ακαθάριστος μηνιαίος μισθός του Ρουμάνου στα τέλη Ιανουαρίου 2017 ανήλθε σε 3.370 Λέι ήτοι περίπου 723 ευρώ τον μήνα, ενώ ο μέσος καθαρός μισθός ανήλθε σε 2.392 Lei ήτοι περίπου 520 ευρώ τον μήνα.

Κατώτατος Μισθός (από 01.02.2017), (από 01.01.2018)	Ο νόμιμος κατώτατος μηνιαίος μισθός, τον οποίο λαμβάνει ο εργαζόμενος στην Ρουμανία, είναι πλέον 1.450 Lei από 1.2.2017(από 1.050 το 2015 και 900 Lei το 2014) ήτοι 323 Ευρώ τον μήνα και αναμένεται να αυξηθεί στο μέλλον . Ο νόμιμος κατώτατος μηνιαίος μισθός, τον οποίο λαμβάνει ο εργαζόμενος στην Ρουμανία, είναι πλέον 1.900 Lei (407 Ευρώ) από 1.1.2018, ενώ το αμέσως προηγούμενο διάστημα (από 1.2.2017 ως 31.12.2017) ήταν 1.450 Lei ήτοι 323 Ευρώ τον μήνα (από 1.050 το 2015 και 900 Lei το 2014), ενώ αναμένεται να υπάρξει αύξηση και στο μέλλον. Για το 2017 η αύξηση του κατώτερου μισθού είχε αύξηση της τάξεως του 52%.			
Επίσημη γλώσσα	Ρουμανική			
Εμπορική γλώσσα	Αγγλική και γαλλική ή γερμανική (χρησιμοποιούνται μεταφραστές)			
Ώρα	Ίδια με την Ελλάδα.			
Δημόσιες Αργίες 2017, 2018	1 & 2 Ιανουαρίου (Πρωτοχρονιά και 2 ^η μέρα), 24 Ιανουαρίου (Ημέρα Ένωσης Ρουμανικών Πριγκιπάτων), 16 & 17 Απριλίου (Ορθόδοξο Πάσχα), 1 Μαΐου (Εργατική πρωτομαγιά), 5 Ιουνίου (Αγίου Πνεύματος), 15 Αυγούστου (Κοίμηση της Θεοτόκου), 30 Νοεμβρίου (Αγίου Ανδρέα) & 1 Δεκεμβρίου (Εθνική εορτή), 25 & 26 Δεκεμβρίου (Χριστούγεννα).			
Κατά κεφαλήν Α.Ε.Π. Α.Ε.Π. (ονομ. αξία)	7.605 Ευρώ (2016), 9.546 Ευρώ (2017 - Στοιχεία Eurostat) 169 δισ. Ευρώ (2016), 187,5 δισ. Ευρώ (2017) Συμμετοχή κλάδων στο ΑΕΠ: Γεωργία 4,2%, Βιομηχανία 33,2% , Υπηρεσίες 64,4%.			
Μεταβολή Α.Ε.Π.	+4,8% (2016), +6,9% (2017)	+3,8% (2015), +4,8% (2016)	+3% (2014), +3,8% (2015)	+3,5% (2013), +3% (2014)
Πληθωρισμός (INS)	-1,5% (2016), +3,23% (2017)	-0,6% (2015), - 1,5% (2016)	+1,1% (2014), +0,6% (2015)	+3,98% (2013), +1,1% (2014)
Α π α σ χ ό λ η σ η	Ενεργός πληθυσμός	8,449 εκ. άτομα (1.1.2016), 8,597 εκ. άτομα (1.1.2018)		
	Κατανομή απασχόλησης κατά τομέα (%)	Πρωτογενής Τομέας: 23,1% , 28,3% Δευτερογενής Τομέας: 29,9%, 28,9% Τριτογενής Τομέας: 47%, 42,8%		
	Ανεργία	5,5% (2016), 4,9% (2017)	6,7% (2015), 5,7% (2016)	6,4%(2014), 6,7%(2015)
Εξωτερικό Χρέος	92,532 δισ. € (2016), 94.000 δισ. € (2017)	90,434 δισ. € (2015), 92.532 δισ. € (2016)	94,744 δισ. € (2014), 90.434 δισ. € (2015)	98.069 δισ. € (2013), 94,744 δισ. € (2014)
Δημόσιο Χρέος σε % ΑΕΠ	37,6 % (2016), 35,7 % (2017)	38 % (2015), 37,6 % (2016)	39,4% (2014), 38% (2015)	37,8% (2013), 39,4% (2014)
Έλλειμμα Προϋπολογισμού (ESA 2010)	-3% του ΑΕΠ το 2016 -0,8% (2015) -1,4% (2014) -2,1% (2013) -3,7% (2012) -2,9% του ΑΕΠ το 2017 -3% (2016) -0,8% (2015) -1,4% (2014)			
Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών	-4,12 δισ. € (2016), -6,46 δισ. € (2017)		-1,94 δισ. € (2015), -4,12 δισ. € (2016)	- 696 εκατ. € (2014), -1,94 δισ. € (2015)

Συναλλαγματικά Αποθέματα Κεντρικής Τράπεζας	34,242 δισ. ευρώ (Δεκ. 2016), 34,49 δισ. ευρώ (Δεκ. 2017)	32,238 δισ. € (Δεκ. 2015), 34,242 δισ. € (Δεκ. 2016)	32,104 δισ. € (Δεκ. 2014), 32,238 δισ. € (Δεκ. 2015)
Εξαγωγές	57,385 δισ. € (2016), 62,641 δισ. € (2017)	54,6 δισ. € (2015), 57,3 δισ. € (2016)	52,5 δισ. € (2014), 54,6 δισ. € (2015)
Εισαγωγές	67,342 δισ. € (2016), 75,98 δισ. € (2017)	63,0 δισ. € (2015), 67,342 δισ. € (2016)	58,5 δισ. € (2014), 63,0 δισ. € (2015)
Εμπορικό Ισοζύγιο	- 9,957 δισ. € (2016), -12,956 δισ. € (2017)	- 8,4 δισ. € (2015), - 9,957 δισ.€ (2016)	- 6 δισ. € (2014), - 8,4 δισ. € (2015)
Αγορά της Ρουμανίας - Διάκριση μεριδίου ανά περιοχή	Το Βουκουρέστι αποτελεί το πολιτικό και εμπορικό κέντρο της χώρας. Η Ρουμανία αποτελεί χώρα με ανισότητες. Το 10% του πληθυσμού κατέχει το 30% του πλούτου της χώρας. Κατά μέσο όρο, οι μισθοί είναι κατά 50% υψηλότεροι στο Βουκουρέστι από ότι στην επαρχία.		
Κυριότεροι εμπορικοί εταίροι (2016), (2017)	<p>10 κυριότεροι προμηθευτές % επί του συνόλου των εισαγωγών – Γερμανία (20,5%), Ιταλία (10,3%), Ουγγαρία (7,5%), Γαλλία (5,51%), Πολωνία (5,14%), Κίνα (5,1%), Ολλανδία (4,1%), Αυστρία (3,6%), Τουρκία (3,5%), Ρωσία (2,1%).</p> <p>10 κυριότεροι προμηθευτές % επί του συνόλου των εισαγωγών – Γερμανία (20,03%), Ιταλία (10,3%), Ουγγαρία (7,46%), Γαλλία (5,29%), Πολωνία (5,44%), Κίνα (5,28%), Ολλανδία (3,30%), Αυστρία (3,32%), Τουρκία (3,99%), Ρωσία (3,28%).</p> <p>Ελλάδα: 18^η θέση, 1,17% του συνόλου των ρουμανικών εισαγωγών</p> <p>Ελλάδα: 20^η θέση, 1,17% του συνόλου των ρουμανικών εισαγωγών</p> <p>10 κυριότεροι πελάτες του συνόλου των ρουμανικών εξαγωγών Γερμανία (21,5%), Ιταλία (11,6%), Γαλλία (8,2%), Ουγγαρία (5,1%), Μεγ. Βρετανία (4,3%), Τουρκία (3,1%), Βουλγαρία (3,2%), Ισπανία (3%), Πολωνία (2,8%), Ολλανδία (2,5%).</p> <p>10 κυριότεροι πελάτες % επί του συνόλου των εισαγωγών – Γερμανία (22,92%), Ιταλία (11,23%), Ουγγαρία (6,76%), Γαλλία (4,69%), Πολωνία (3,13%), Ολλανδία (2,57%), Αυστρία (2,34%), Τουρκία (3,34%), Ρωσία (1,76%).</p> <p>Ελλάδα: 17^η θέση 1,33% του συνόλου των ρουμανικών εξαγωγών</p> <p>Ελλάδα: 18^η θέση, 1,43% του συνόλου των ρουμανικών εξαγωγών</p>		
Άμεσες Ξένες Επενδύσεις	<p>Απόθεμα επενδύσεων περίπου 70 δισ. Ευρώ.</p> <p>Σύμφωνα με στοιχεία της Κεντρικής Τράπεζας της Ρουμανίας και βάσει εκτιμήσεων, οι άμεσες ξένες επενδύσεις ανήλθαν περίπου σε 4,08 δισ. ευρώ το 2016, 4,59 δισ. το 2017, ενώ το 2015 ήταν 3,461 και το 2014 ήταν 2,421 δισ. ευρώ, ενώ το 2016 ήταν 4,52 δισ ευρώ (αύξηση +1,5%), το 2015 ήταν 3,461 και το 2014 ήταν 2,421 δισ. ευρώ.</p> <p>Σύμφωνα με την UNCTAD-United Nations Conference on Trade and Development-Διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για το Εμπόριο και την Ανάπτυξη, οι επενδύσεις στην Ρουμανία έφθασαν τα 4,573 δισ \$ το 2016, 3,389 δισ \$ το 2015, 3,211 δισ.\$ το 2014 και 3,601 δισ.\$ το 2013.</p>		

Συμμετοχή Ρουμανίας σε Διεθνείς Οργανισμούς	-Ένταξη στην Ε.Ε. από 1.1.2007 -Μέλος NATO, BIS, BSEC, CE, EAPC, EBRD, ECB, EIB, ESA, FAO, G-9, IAEA, IBRD, ICAO, ICC, ICRM, IDA, IFAD, IFRC, IHD, ILD, IMF, IMO, IMSO, OIF, INTERPOL, IOC, IOM, IPU, ISO, ITSO, ITU, LAIA, MIGA, MONUSCO, OIF, OPC, NSG, VCOIF, OPCW, OSCE, PCA, SELEC, UN, UNCTAD, UNESCO, UNHCR, UNIDO, UNMIL, UNINDO, UPU, WCO, WFTU, WIPO, WTO
Εκπαίδευση-Ιντερνετ	Υπάρχουν περίπου 550.000 φοιτητές στην χώρα. Το 97% των Ρουμάνων μαθητών στα σχολεία διδάσκονται τουλάχιστον 2 ξένες γλώσσες (αγγλικά, γαλλικά, γερμανικά, ισπανικά). Η Ρουμανία διαθέτει την υψηλότερη ταχύτητα διαδικτύου στην Ε.Ε. (peak connection).

Εξέλιξη και ανάλυση βασικών οικονομικών μεγεθών

Η οικονομία της Ρουμανίας: Βασικοί Μακροοικονομικοί Δείκτες

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Μακροοικονομικοί Δείκτες										
Πραγματικό ΑΕΠ (% από έτος σε έτος) Πηγή: INS	7,3	-6,6	-1,1	2,3	0,6	3,5	2,8	3,7	4,8	6,9
Πραγματικό ΑΕΠ (% από έτος σε έτος) Πηγή: Eurostat	10,3	-6,3	-0,2	1,6	1,1	3,9	3,5	4,4	5,1*	5,1*
Πληθωρισμός (% μέσος ετήσιος) Πηγή: INS	+7,9	+5,6	+6,1	+5,8	+3,3 3	+3,9 8	+1,1	-0,6	-1,5	+3,23
Πληθωρισμός (% μέσος ετήσιος) Πηγή: Eurostat	+7,9	+5,6	+6,1	+5,8	+3,4	+3,2	+1,4	-0,4	-1,1	-1,1
Έλλειμμα Προϋπολογισμού Πηγή: Eurostat	-5,5	-9,5	-6,9	-5,4	-3,7	-2,1	1,4	-0,8	-3,0	-2,9
Δημόσιο Χρέος (% του ΑΕΠ, σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή μεθοδολογία)	13,4	23,6	30,5	34,7	38,0	37,8	39,4	38	37,6	35,7
Εξωτερικό χρέος						98,0 69 δισ. €	94,7 44 δισ. €	90,4 34 δισ. €	92,532 δισ. €	94,00 δισ. €
Εξαγωγές Προϊόντων (ετήσια μεταβολή %)	14,1	-13,8	28,5	21,2	-0,5	10,0	5,90	4,1	5,1	9,2
Ισοζύγιο	11,6	4,2	4,4	4,5	4,4	1,1	0,5	2,3	2,2	3,5

Τρεχουσών Συναλλαγών (ως ποσοστό % ΑΕΠ)					(- 5,84 3 δισ. ευρώ)	(- 1,16 8 δισ. ευρ ώ)	(- 0,68 6 δισ. ευρ ώ)	(- 1,94 3 δισ. ευρ ώ)	(-4,118 δισ. ευρώ)	(-6,4 δισ. ευρώ)
Επιτόκια και Ισοτιμία										
Επιτόκιο Νομισματικής Πολιτικής Κεντρικής Τράπεζας Ρουμανίας - BNR (%, τέλος του έτους)	10,2 5	8,00	6,25	6,00	5,25	3,5	2,75	1,75	1,75	1,75
Μέση ισοτιμία LEI/EUR	3,68	4,24	4,21	4,24	4,46	4,42	4,48	4,45	4,4908	4,66
Δείκτες Αγοράς Εργασίας										
Ποσοστό Ανεργίας (%, τέλος του έτους)	5,8	6,9	7,3	7,4	7,0	7,1	6,4	6,7	5,5%	5,5%

Πηγές: Υπουργείο Οικονομικών Ρουμανίας, INS, BNR, Eurostat

* Προσωρινά στοιχεία

Μέσος Μηνιαίος Μισθός το 2017	3.370 Ron ήτοι περίπου 723 ευρώ το μήνα
Κατώτατος Μισθός	1.900 Ron από 01.01.2018 από 1.450 Ron περίπου από 01.02.2017 , δηλαδή περίπου 407 ευρώ τον μήνα.

Πηγή: Εθνικό Ινστιτούτο Στατιστικής Ρουμανίας (INS)

2.4 Ανακεφαλαίωση

Συνοψίζοντας, στο δεύτερο κεφάλαιο, αναφέραμε τα πιο εύλογα στοιχεία που αφορούν στην οικονομία της Ρουμανίας, συμπεριλαμβανομένων αυτών του πρωτογενούς τομέα, όπως είναι η γεωργία και δασικός πλούτος, κτηνοτροφία, αλιεία, και ορυκτός πλούτος, αποτελώντας τον βασικότερο παράγοντα οικονομικής ανάπτυξης της, όντας το πετρέλαιο ο σημαντικότερος οικονομικός πόρος της. Επίσης, σημαντικές βελτιώσεις έχουν σημειωθεί στις συγκοινωνίες της χώρας, βλέπε σιδηροδρομικό δίκτυο. Τέλος, είδαμε την εξέλιξη και την ανάπτυξη βασικών οικονομικών μεγεθών για το χρονικό διάστημα 2008 - 2016 (μακροοικονομικοί δείκτες, επιτόκια και ισοτιμία, δείκτες αγοράς εργασίας).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΑ ΚΙΝΗΤΡΑ ΓΙΑ ΑΜΕΣΕΣ ΞΕΝΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ

3.1 Εισαγωγή

Στο τρίτο κεφάλαιο, θα μιλήσουμε για τα κίνητρα των πολυεθνικών επιχειρήσεων περί Άμεσων Ξένων Επενδύσεων. Όπως έχουμε αναφέρει σε προηγούμενο κεφάλαιο, υπάρχουν διάφοροι λόγοι πραγματοποίησης μίας Α.Ξ.Ε. (βλέπε υποενότητα 1.5). Στην δική μας περίπτωση, θα επικεντρωθούμε στα φορολογικά κίνητρα, βάσει των οποίων λαμβάνουν χώρα οι Άμεσες Ξένες Επενδύσεις, καθώς και στα κίνητρα προσέλκυσης Άμεσων Ξένων Επενδύσεων στη Ρουμανία.

3.2 Φορολογικά Κίνητρα

Σε μία πλήρως ανταγωνιστική οικονομία, τα πάντα θα μπορούσαν να λειτουργούν ικανοποιητικά, χωρίς την ανάγκη παρέμβασης του κράτους και κατ' επέκταση χωρίς φορολογία. Γιατί, σε μία πλήρως ανταγωνιστική οικονομία, τα πάντα ρυθμίζονται από τις δυνάμεις της ελεύθερης αγοράς.

Ωστόσο, πολλές από τις υποθέσεις στις οποίες στηρίζεται η λειτουργία του τέλειου ανταγωνισμού δεν επαληθεύονται στην πραγματικότητα, με συνέπεια η λειτουργία της ελεύθερης αγοράς να οδηγεί σε αποτελέσματα τα οποία δεν θεωρούνται αποδεκτά από την κοινωνία, δημιουργώντας ατέλειες στην αγορά και το ανταγωνιστικό σύστημα, που οδηγούν σε σημαντικές αποκλίσεις από την άριστη κατανομή των μέσων παραγωγής, σε έντονες οικονομικές διαταραχές που εκδηλώνονται με τη μορφή των υψηλών ποσοστών ανεργίας, πληθωρισμού και σε σημαντικές ανισότητες στη διανομή του εισοδήματος.¹²

Έτσι λοιπόν, για να μπορέσει το κράτος να ανταποκριθεί στην παροχή αγαθών προς το κοινωνικό σύνολο, (εκπαίδευση, ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, εθνική άμυνα, δημόσια τάξη κ.ά.), απαιτούνται πόροι για την απόκτηση των οποίων δεν υπάρχει πρακτικά άλλος τρόπος από την επιβολή φορολογίας.¹³

Τα φορολογικά κίνητρα, για την αύξηση των επενδύσεων, έχουν συνήθως τη μορφή πλήρους ή μερικής απαλλαγής από διάφορες κατηγορίες φόρων, της αναγνώρισης επιταχυνόμενων αποσβέσεων και της θεσμοθέτησης ειδικών ελαφρύνσεων για την επανεπένδυση των κερδών.

¹² Νίκος Τάτσος, Θεωρία των Φόρων και Φορολογική Πολιτική, 2012, Εκδόσεις: Κριτική Α.Ε., σελίδα: 25.

¹³ Νίκος Τάτσος, Θεωρία των Φόρων και Φορολογική Πολιτική, 2012, Εκδόσεις: Κριτική Α.Ε., σελίδα: 27.

Υπάρχει μεγάλη ποικιλία φορολογικών κινήτρων που έχουν εφαρμοστεί στην πράξη για τον σκοπό αυτό. Όλα έχουν στόχο να αυξήσουν την αποδοτικότητα του επενδυόμενου κεφαλαίου και γενικότερα να κάνουν την επένδυση περισσότερο ελκυστική.¹⁴

Τα βασικότερα εξ' αυτών, είναι τα ακόλουθα:

❖ Φορολογική Απαλλαγή των Κερδών

Η φορολογική απαλλαγή των κερδών μπορεί να είναι μερική ή πλήρης. Σε ορισμένες χώρες, η απαλλαγή παρέχεται με τη μείωση ως ένα ποσοστό του φορολογητέου εισοδήματος και σε άλλες με τη μείωση του φορολογικού συντελεστή. Η φορολογική απαλλαγή των κερδών παρέχεται κατά κανόνα για ορισμένο χρονικό διάστημα. Συνήθως, η διάρκειά της φτάνει μέχρι δέκα (10) χρόνια, αλλά υπάρχουν περιπτώσεις στις οποίες είναι πολύ μεγαλύτερη.¹⁵

Στη Ρουμανία συνέβη το εξής:

Το 2005, η κυβέρνηση εφάρμοσε ενιαίο φορολογικό συντελεστή (Flat Tax) επί του εισοδήματος και επί των κερδών των επιχειρήσεων ύψους 16%, ενώ από 1.1.2018 η φορολογία εισοδήματος επί των φυσικών προσώπων από 16% μειώθηκε στο 10%. Για τα κέντρα διασκέδασης (ντισκοτέκ και κέντρα παιχνιδιών) η φορολογία είναι 5% επί του κύκλου εργασιών.

Όλες οι επιχειρήσεις, σύμφωνα με το ρουμανικό δίκαιο, υπόκεινται στο ίδιο φορολογικό καθεστώς, ως προς την πληρωμή του φόρου, για όλες τις δραστηριότητες και μορφές επιχειρήσεων.

Αναλυτικότερα, επιβαρύνονται με φόρο τα κέρδη:

~των νομικών προσώπων ρουμανικού δικαίου και οι εταιρείες, που έχουν την έδρα τους στην Ρουμανία και δημιουργήθηκαν σύμφωνα με την ευρωπαϊκή νομοθεσία, για τα κέρδη που πραγματοποιήθηκαν είτε στην Ρουμανία είτε στο εξωτερικό.

~των ξένων νομικών προσώπων, τα οποία διαθέτουν στην Ρουμανία μία σταθερή έδρα, για τα κέρδη που πραγματοποιήθηκαν από αυτή την εταιρεία στη Ρουμανία.

~των ξένων νομικών προσώπων και των φυσικών προσώπων, που δεν είναι μόνιμοι κάτοικοι Ρουμανίας, αλλά ασκούν στην Ρουμανία δραστηριότητες, στο πλαίσιο μίας συνεργασίας με ένα άλλο νομικό πρόσωπο και για τα κέρδη που εισπράχθηκαν.

~των ξένων νομικών προσώπων για τα έσοδα από τα ακίνητα τα οποία βρίσκονται στην Ρουμανία και τα κέρδη που προέρχονται από παραχωρήσεις μετοχών ρουμανικών εταιρειών.

Οι δαπάνες αφαιρούνται από την φορολογία, εάν και μόνο τα έξοδα αυτά είναι συνδεδεμένα με την απόκτηση φορολογητέων εσόδων.

Οι ακόλουθες κατηγορίες **δεν υπόκεινται σε φορολόγηση**:

~Έσοδα από μερίσματα υπεράκτιας εταιρείας (με έδρα σε τρίτη χώρα, εκτός Ε.Ε., με την οποία η Ρουμανία έχει υπογράψει συμφωνία αποφυγής διπλής φορολογίας), που εισπράχθηκαν από ρουμανική εταιρεία.

¹⁴ Νίκος Τάτσος, Θεωρία των Φόρων και Φορολογική Πολιτική, 2012, Εκδόσεις: Κριτική Α.Ε., σελίδα: 355.

¹⁵ Νίκος Τάτσος, Θεωρία των Φόρων και Φορολογική Πολιτική, 2012, Εκδόσεις: Κριτική Α.Ε., σελίδα: 356.

~Έσοδα, τα οποία αποκτήθηκαν από ρουμανική εταιρεία από την πώληση ή μεταβίβαση μετοχών άλλης ρουμανικής εταιρείας, η οποία βρίσκεται σε μία χώρα με την οποία η Ρουμανία έχει υπογράψει συμφωνία αποφυγής διπλής φορολογίας.

~Κατασκευές: μέθοδος γραμμικής απόσβεσης.*

~Τεχνολογικός εξοπλισμός (μηχανήματα, εργαλεία, ηλεκτρονικοί υπολογιστές: δυνατότητα επιλογής της γραμμικής απόσβεσης και της επιταχυνόμενης απόσβεσης).

~Τα ελλείμματα που καταγράφηκαν από το 2009 και εφεξής μπορούν να μεταφερθούν στα επόμενα 7 έτη.

Οι εταιρείες έχουν την δυνατότητα να πληρώνουν την φορολογία επί των κερδών σε τριμηνιαίες δόσεις. Ο τελικός υπολογισμός γίνεται ανά έτος, ενώ στο τέλος γίνεται σύγκριση με τις τριμηνιαίες καταβολές του φόρου. Επίσης, τον Ιούλιο του 2010 και κατόπιν πιέσεων του ΔΝΤ, αυξήθηκε το ποσοστό ΦΠΑ από 19% σε 24%, αλλά μειώθηκε σε 20% από 1.1.2016 και ακολούθως σε 19% από 1.1.2017, επανερχόμενο στα επίπεδα προ του 2010. Σημειώνεται ότι ισχύει μηδενικός συντελεστής ΦΠΑ, που αφορά στα εξαγόμενα προϊόντα. Για να εφαρμοστεί, ωστόσο, απαιτείται η συναλλαγή να γίνει μέσω τραπεζικού λογαριασμού, από τράπεζα αναγνωρισμένη από την Κεντρική Τράπεζα της χώρας.¹⁶

❖ Επιταχυνόμενες Αποσβέσεις (Accelerated Depreciation)

Ο κεφαλαιουχικός εξοπλισμός που χρησιμοποιούν οι επιχειρήσεις υφίσταται απαξίωση, γιατί ο χρόνος και η λειτουργία του προκαλούν σε αυτόν φθορά. Έτσι, στα σύγχρονα φορολογικά συστήματα, η απόσβεση του κεφαλαιουχικού εξοπλισμού θεωρείται δαπάνη που γίνεται για την απόκτηση του εισοδήματος και ως δαπάνη εκπίπτει από τα κέρδη που υποβάλλονται σε φορολογία.

Ουσιαστικά, η μέθοδος της επιταχυνόμενης απόσβεσης επιτρέπει στις επιχειρήσεις να ανακτήσουν το κόστος του κεφαλαιουχικού τους εξοπλισμού ταχύτερα από ότι έχει αυτός απαξιωθεί. Από χρηματο-οικονομική άποψη, με τις επιταχυνόμενες αποσβέσεις οι επιχειρήσεις έχουν στην διάθεσή τους μετρητά τα οποία διαφορετικά θα είχαν καταβάλλει στο Δημόσιο ως φόρους και τα οποία μπορούν να χρησιμοποιήσουν για επιπλέον επενδύσεις.¹⁷

Όπως προαναφέραμε για τη Ρουμανία, στις κατηγορίες οι οποίες δεν υπόκεινται σε φορολόγηση, ανήκει ο τεχνολογικός εξοπλισμός (μηχανήματα, εργαλεία, ηλεκτρονικοί υπολογιστές (H/Y) κ. ά., στον οποίο εφαρμόζεται η μέθοδος των επιταχυνόμενων αποσβέσεων.

¹⁶ Ιστότοπος: http://portal.tee.gr/portal/page/portal/INTER_RELATIONS/int-eng/news-from/embassies/ROMANIA-ETHSIA%202017.pdf, σελίδα: 46.

¹⁷ Νίκος Τάτσος, Θεωρία των Φόρων και Φορολογική Πολιτική, 2012, Εκδόσεις: Κριτική Α.Ε., σελίδα: 358, 359.

* Πρόκειται για την πιο κοινή μέθοδο που χρησιμοποιείται και είναι σχετικά απλή στην κατανόηση. Η θεωρία αυτή υποθέτει ότι ένα περιουσιακό στοιχείο θα πρέπει να υποτιμηθεί σε ίσα ποσά κάθε χρόνο μέχρι που να φτάσει την υπολειμματική του αξία. Η υπολειμματική αξία είναι η αξία, όπου η επιχείρηση περιμένει να έχει το περιουσιακό στοιχείο, όταν πλέον δεν χρησιμοποιείται. Αυτή η αξία μπορεί συχνά να είναι μηδέν αλλά ρεαλιστικά συνήθως έχει κάποια αξία ακόμα και αν είναι, για παράδειγμα, παλιοσίδηρα αξίας €10. --> Ιστότοπος: [https://el.m.wikipedia.org/wiki/%CE%91%CF%80%CF%8C%CF%83%CE%B2%CE%B5%CF%83%CE%B7\(%CE%BB%CE%BF%CE%B3%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE\)](https://el.m.wikipedia.org/wiki/%CE%91%CF%80%CF%8C%CF%83%CE%B2%CE%B5%CF%83%CE%B7(%CE%BB%CE%BF%CE%B3%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE)).

Επίσης, δεδομένου ότι οι επιταχυνόμενες αποσβέσεις επιτρέπουν την ταχύτερη επανάκτηση του κεφαλαίου που έχει επενδυθεί, μειώνουν τον επιχειρηματικό κίνδυνο. Για όλους αυτούς τους λόγους, οι επιταχυνόμενες αποσβέσεις αποτελούν διεθνώς μία από τις πλέον συνηθισμένες μεθόδους παροχής κινήτρων για την αύξηση των επενδύσεων.¹⁸

❖ Φόρος Προστιθέμενης Αξίας (Φ.Π.Α.)

Η εικόνα του συντελεστή Φ.Π.Α. στην Ρουμανία έχει ως ακολούθως:

- από 20% (από 01.01.2016) σε 19% (από 01.01.2017), γενικός συντελεστής, που αφορά σε όλες τις συναλλαγές αγαθών και υπηρεσιών.

Από την άλλη πλευρά, αυτό που ισχύει στην Ελλάδα είναι το εξής: Ο Φ.Π.Α. αυξήθηκε από 23% σε 24% το 2017.¹⁹

- 0%, μηδενικός συντελεστής, που αφορά στα εξαγόμενα προϊόντα. Για να ισχύσει, ωστόσο, απαιτείται η συναλλαγή να γίνει μέσω τραπεζικού λογαριασμού, από τράπεζα αναγνωρισμένη από την Κεντρική Τράπεζα της χώρας.
- 9%, μειωμένος συντελεστής για τρόφιμα, φαρμακευτικά προϊόντα, προμήθεια βιβλίων και εφημερίδων, άρτου και αρτοποιασμάτων, αλεύρων, ιατρικών προϊόντων, υπηρεσιών τουρισμού (διαμονής) και τέλη εισόδου σε μουσεία, μνημεία και άλλες τουριστικές εκδηλώσεις. Σημειώνεται ότι προηγήθηκε η μείωση του Φ.Π.Α. από 24% σε 9% στον άρτο, αρτοποιασμάτα και άλευρα από 01.09.2013 και ακολούθησε η μείωση σε όλα τα τρόφιμα, φρούτα και λαχανικά από 01.06.2015.

Αντιθέτως, στην Ελλάδα οι συντελεστές Φ.Π.Α. αυξάνονται από 5% (φάρμακα, τύπος) σε 6%, από 9% (νωπά τρόφιμα, διανυκτερεύσεις ξενοδοχείων, ύδρευση, ηλεκτρικό ρεύμα) σε 13% και από 17% (όλες οι υπόλοιπες υπηρεσίες και προϊόντα) σε 24%.²⁰

- 5%, ειδικός συντελεστής για κατοικίες και εκτάσεις χρησιμοποιούμενες για κοινωνικούς σκοπούς καθώς και για την αγορά νέων ακινήτων έως 120 τ.μ. και αξίας μέχρι 450.000 Ron (περίπου 100.204 €).

Το καθεστώς του Φ.Π.Α., κατά την είσπραξη, έγινε προαιρετικό από το 2014. Τα φορολογούμενα άτομα, των οποίων ο κύκλος εργασιών δεν ξεπερνάει τα 2.250.000 Ron, μπορούν να συνεχίζουν να εφαρμόζουν αυτό το σύστημα.

Οι εισαγωγές υπόκεινται σε Φ.Π.Α. που υπολογίζεται επί της τελωνειακής αξίας του προϊόντος από τις χώρες της Ε.Ε, ενώ για τα προϊόντα από τις τρίτες χώρες συμπεριλαμβάνονται οι τελωνειακοί δασμοί και άλλα τελωνειακά τέλη. Οι τελωνειακοί δασμοί κυμαίνονται αναλόγως του προϊόντος.

Τα προϊόντα που παράγονται ή συναρμολογούνται στην Ρουμανία, από ρουμανική ή ξένη εταιρεία και ακολούθως εξάγονται, δεν υπόκεινται σε Φ.Π.Α.. Αν

¹⁸ Νίκος Τάτσος, Θεωρία των Φόρων και Φορολογική Πολιτική, 2012, Εκδόσεις: Κριτική Α.Ε., σελίδα: 359.

¹⁹ Ιστότοπος: Πηγή: Taxheaven © Δείτε περισσότερα <https://www.taxheaven.gr/news/news/view/id/36903#>).

²⁰ Ιστότοπος: <http://www.businessnews.gr/article/94968/fpa-poes-tha-einai-oi-allages-2018>.

τα προϊόντα εξήχθησαν, χωρίς πληρωμή, ο ΦΠΑ δεν καταβάλλεται. Αντίθετα, αν η πληρωμή έχει γίνει πριν την φόρτωση εμπορευμάτων, το ποσοστό Φ.Π.Α καταβάλλεται και ακολουθεί η αίτηση επιστροφής του εν λόγω φόρου.²¹

Η φορολογική νομοθεσία καθορίζει τις περιπτώσεις μη καταβολής του Φ.Π.Α, όπως η απαλλαγή φόρων και δασμών σε ειδικές ζώνες. Θα πρέπει κανείς να συμβουλευτεί ειδικό ορκωτό λογιστή.²²

❖ Επιστροφή Φόρου

Στην περίπτωση που το ποσοστό του Φ.Π.Α. που έχει καταβάλει η εταιρεία, είναι ανώτερο από τον Φ.Π.Α. που έχει εισπράξει, η διαφορά δύναται να εισπραχθεί με συμψηφισμό ή με επιστροφή φόρου. Το πλεόνασμα του Φ.Π.Α. που εκπίπτει μπορεί να συμψηφιστεί με άλλους φόρους που επιβάλλονται από το κράτος.²³

❖ Φόρος Ακινήτων

Άλλο ένα κίνητρο φορολογικό, που κάνει ελκυστικότερες τις ελληνικές επενδύσεις στη Ρουμανία, σε αντιδιαστολή με την Ελλάδα, είναι ο φόρος ακινήτων.

Πιο αναλυτικά, στην Ρουμανία, υπάρχει διαφορετική φορολόγηση σχετικά με τα κτίρια κατοικιών και τα εμπορικά κτίρια, 2% φορολόγηση κτιρίων κατοικιών και 5% φορολόγηση κτιρίων νομικών προσώπων (εμπορικών κτιρίων).

Στον αντίποδα, στην Ελλάδα τα νομικά πρόσωπα και οι νομικές οντότητες, βάσει της παρ. 3 του άρθρου 51Α του Κ.Φ.Ε (σήμερα νομικά πρόσωπα και νομικές οντότητες του άρθρου 65 του Ν.4172/2013), που έχουν εμπράγματα δικαιώματα πλήρους ή ψιλής κυριότητας ή επικαρπίας σε ακίνητα εντός Ελλάδος, καταβάλλουν ειδικό ετήσιο φόρο δεκαπέντε τοις εκατό (15%) επί της αξίας αυτών, όπως προσδιορίζεται στο άρθρο 17 του Ν. 3091/2002.²⁴

❖ Φοροαπαλλαγές

Σημαντικές διαφορές ανάμεσα στις δύο χώρες, υπάρχουν και στις φοροαπαλλαγές. Αρχικά στην Ρουμανία, το ποσοστό των φοροαπαλλαγών κυμάνθηκε σε 0,5% από 0,3% και συγκεκριμένα στα κάτωθι: τα επανεπενδυμένα κεφάλαια, τον εξοπλισμό IT, τους υπολογιστές και λογισμικό, τις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην έρευνα –τεχνολογία και ‘innovation’ για 10 έτη δραστηριότητας, καθώς για developers λογισμικού.

²¹ Ιστότοπος: http://portal.tee.gr/portal/page/portal/INTER_RELATIONS/int-eng/news-from/embassies/ROMANIA-ETHSIA%202017.pdf, σελίδα 47.

²² Ιστότοπος: http://portal.tee.gr/portal/page/portal/INTER_RELATIONS/int-eng/news-from/embassies/ROMANIA-ETHSIA%202017.pdf, σελίδα 50.

²³ Ιστότοπος: http://portal.tee.gr/portal/page/portal/INTER_RELATIONS/int-eng/news-from/embassies/ROMANIA-ETHSIA%202017.pdf, σελίδα 50.

²⁴ Ιστότοπος: <https://www.e-forologia.gr/calendar/task.aspx?id=12244>.

❖ Φορολογία Μικρών Επιχειρήσεων

Στη Ρουμανία, οι εταιρείες φορολογούνται με 16% επί των κερδών τους. Αυτό παραμένει σταθερό από το 2005, ενώ ετοιμάζεται και η μείωση του συντελεστή στο 14% το 2019.

Εκεί όμως που η χώρα εκπλήσσει είναι στον τρόπο που αντιμετωπίζει τις μικρές εταιρείες, νέο-ιδρυθείσες ή πιο παλιές, με τζίρο ως 65.000 ευρώ τον χρόνο (κατά προσέγγιση 291.902 Ron), (από 01.01.2016 το όριο θα ανέβει στις 100.000 ευρώ), (κατά προσέγγιση 449.080 Ron). Για να ενισχύσει την επιχειρηματικότητα και να μην αφήσει περιθώρια φοροδιαφυγής, το κράτος της Ρουμανίας φορολογεί τις μικρές εταιρείες ως εξής:

- 3% επί του τζίρου, αν δεν έχουν εργαζόμενο
- 2% επί του τζίρου αν έχουν 1 εργαζόμενο
- 1% (!) επί του τζίρου αν έχουν 2 εργαζομένους

Αν περάσουν το ποσό των 65.000 ευρώ (και από 01.01.2016 τις 100.000 ευρώ), τότε αυτομάτως θα πληρώσουν και αυτές φόρο 16% επί των κερδών τους.

Συνοπτικά λοιπόν, ένας μικρός επιχειρηματίας ξεκινά τη δραστηριότητά του με:

- 0 ασφαλιστικές εισφορές
- 3 – 1% φορολογία
- (Σύντομα) 5% μέρισμα
- Εξάιρεση από την εισπραξη και απόδοση Φ.Π.Α.
- Αρκετά ευρωπαϊκά προγράμματα που άνοιξαν πρόσφατα (χωρίς όμως τις ακρότητες του Ελληνικού παρελθόντος).²⁵

Από την άλλη πλευρά, στην Ελλάδα είναι πολύ χειρότερη η κατάσταση που επικρατεί. Αναλυτικότερα, μέχρι το 2015, η φορολόγηση των κερδών των μικρών επιχειρήσεων (Ο.Ε., Ε.Ε., κ. λπ.), γινόταν με συντελεστή 26% για κέρδη έως 50.000 ευρώ και με 33% για υψηλότερα ποσά. Από το 2016 και έπειτα, υπάρχει ενιαίος συντελεστής νομικών προσώπων και οντοτήτων (εταιρείες), 29%, ανεξαρτήτως ποσού. Η καθιέρωση ενιαίου συντελεστή φορολόγησης των κερδών αφορά υπόχρεους με απλογραφικά βιβλία, και συγκεκριμένα προσωπικές εταιρείες, συνεταιρισμούς, κοινωνίες αστικού δικαίου, αστικές κερδοσκοπικές ή μη κερδοσκοπικές εταιρείες, συμμετοχικές ή αφανείς εφόσον ασκούν επιχείρηση ή επάγγελμα, κοινοπραξίες και νομικές οντότητες οι οποίες ορίζονται στο άρθρο 2 του Κώδικα Φορολογίας. Ουσιαστικά, με την αλλαγή αυτή προκύπτουν επιβαρύνσεις για σχεδόν όλες τις επιχειρήσεις από 150 ευρώ έως 1.500 ευρώ. Συγκεκριμένα για κέρδη 5.000 ευρώ η επιβάρυνση είναι της τάξης των 150 ευρώ, για κέρδη 50.000 ευρώ η επιβάρυνση φτάνει τα 1.500 ευρώ και για κέρδη ύψους 80.000 ευρώ η επιβάρυνση είναι της τάξης των 100 ευρώ.

Από το ποσό των 85.000 ευρώ και πάνω προκύπτουν μικρές ελαφρύνσεις.²⁶

²⁵ Ιστότοπος: <https://www.liberal.gr/arthro/19542/apopsi/arthra/pos-forelogountai-oi-mikres-etairies-sti-roumania-1-2-3.html>

²⁶ Ιστότοπος: <http://www.kathimerini.gr/859109/article/oikonomia/ellhnikh-oikonomia/me-syntelesth-29-h-forologhsh-kerdwn-twn-mikrwn-epixeirhsewn>.

Παρακάτω, παραθέτουμε και τον πίνακα από τον ιστότοπο από τον οποίο αντλήσαμε τις παραπάνω πληροφορίες σχετικά με την φορολόγηση των μικρών επιχειρήσεων στην Ελλάδα:

Πίνακας 3.1
Η φορολόγηση των μικρών επιχειρήσεων στην Ελλάδα

**Οι φόροι για τα κέρδη
των προσωπικών εταιρειών
(Ο.Ε.-Ε.Ε.)**

ΠΟΣΑ ΣΕ ΕΥΡΩ

ΦΟΡΟΛΟΓΗΤΑ ΚΕΡΔΗ	ΦΟΡΟΣ 2015	ΦΟΡΟΣ 2016	ΔΙΑΦΟΡΑ ΦΟΡΟΥ 2015-2016
5.000	1.300	1.450	150
10.000	2.600	2.900	300
15.000	3.900	4.350	450
20.000	5.200	5.800	600
25.000	6.500	7.250	750
30.000	7.800	8.700	900
35.000	9.100	10.150	1.050
40.000	10.400	11.600	1.200
45.000	11.700	13.050	1.350
50.000	13.000	14.500	1.500
55.000	14.650	15.950	1.300
60.000	16.300	17.400	1.100
65.000	17.950	18.850	900
70.000	19.600	20.300	700
75.000	21.250	21.750	500
80.000	22.900	23.200	300
85.000	24.550	24.650	100
90.000	26.200	26.100	-100
95.000	27.850	27.550	-300
100.000	29.500	29.000	-500

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Πηγή: <http://www.kathimerini.gr/859109/article/oikonomia/ellhnikh-oikonomia/me-syntelesth-29-h-forologhsh-kerdwn-twn-mikrwn-epixeirhsewn>

Για παράδειγμα, εάν μία επιχείρηση είχε φορολογητέα κέρδη ίσα με 20.000 ευρώ, ο φόρος το 2015 ήταν, $20.000 \times 0,26 = 5.200$ ευρώ, ενώ το 2016, ο φόρος ήταν, $20.000 \times 0,29 = 5.800$ ευρώ. Αντίστοιχα, εάν μία επιχείρηση είχε φορολογητέα κέρδη ίσα με 55.000 ευρώ, το 2015 ο φόρος ήταν, $50.000 \times 0,26 = 13.000$ ευρώ και $5.000 \times 0,33 = 1.650$ ευρώ, δηλαδή συνολικά για τα φορολογητέα κέρδη ύψους 55.000 ευρώ, ο φόρος το 2015 ήταν ίσος με $13.000 + 1.650 = 14.650$ ευρώ. Από το 2016 και μετά, ο φόρος για τα φορολογητέα κέρδη ύψους 55.000 ευρώ, είναι $55.000 \times 0,29 = 15.950$ ευρώ.

Όπως είναι προφανές λοιπόν, όσον αφορά στην φορολογία των νομικών προσώπων, λειτουργεί ως αντικίνητρο επενδύσεων στην Ελλάδα, της οποίας ο εταιρικός φορολογικός συντελεστής (29%) είναι ιδιαίτερα υψηλότερος από εκείνους των γειτονικών βαλκανικών χωρών και ως κίνητρο επενδύσεων, φυσικά, όπως για την Ρουμανία, την οποία μελετάμε:

- Βουλγαρία 10%
- Π.Γ.Δ.Μ. 10%
- Κύπρος 12,5%

- Αλβανία 15%
- **Ρουμανία 16%**
- Τουρκία 20%
- **Ελλάδα 29%**²⁷

❖ Φορολογία Φυσικών Προσώπων

Αναφορικά με την φορολογία των φυσικών προσώπων στην χώρα της Ρουμανίας και πως αυτή αποτελεί ένα κίνητρο για Α.Ξ.Ε., αυτό που ισχύει από την 01.01.2018, που έχουμε ήδη αναφέρει πιο πάνω, είναι πως υπάρχει ενιαίος φόρος ίσος με 10%.

Στην Ελλάδα, ισχύουν τελείως διαφορετικά πράγματα. Πιο συγκεκριμένα, η φορολόγηση των φυσικών προσώπων (μισθωτοί, συνταξιούχοι, ατομικές επιχειρήσεις και αγρότες), κυμαίνεται κλιμακωτά, δηλαδή για κύκλο εργασιών έως 20.000€ ο φορολογικός συντελεστής (φ.σ.) είναι 22%. Από 20.001€ έως 30.000€ ο φ.σ. είναι 29% και από 30.001€ έως 40.000€ ο φ.σ. ανέρχεται σε 37%. Για άνω των 40.001€ ο φ.σ. είναι 45%.²⁸

Παράδειγμα

Έστω ότι μία επιχείρηση έχει καθαρά κέρδη 60.000€. Μέχρι τις πρώτες 20.000€, ο φορολογικός συντελεστής είναι 22% και ο φόρος είναι 2.200€. Για τα υπόλοιπα 10.000€ (30.000€), ο φ.σ. είναι 29% και ο φόρος ανέρχεται σε 2.900€. Για τα υπόλοιπα 10.000€ (40.000€), ο φ.σ. είναι 37% και ο φόρος ανέρχεται σε 3.700€. Για τα υπόλοιπα 20.000€ (60.000€), ο φ.σ. είναι 45% και ο φόρος ανέρχεται σε 9.000€. Επομένως, ο συνολικός φόρος είναι 2.200€ + 2.900€ + 3.700€ + 9.000€ = 17.800€.

❖ Φορολογία Μερισμάτων

Στην Ρουμανία, από την 01.01.2017, ο φόρος μερισμάτων είναι 5%.

Αντιθέτως, αυτό που συμβαίνει στην Ελλάδα, είναι ότι από 01.01.2017, αυξάνεται η φορολόγηση μερισμάτων από 10% σε 15%.²⁹

❖ Ειδικός Φόρος στα Καύσιμα

Ο ειδικός φόρος καυσίμων, αναφορικά με την Ρουμανία, έχει την εξής πορεία: Αύξηση του ειδικού φόρου στα καύσιμα ανα λίτρο από 1.9.2017. Συγκεκριμένα, για την αμόλυβδη βενζίνη προβλέπεται αύξηση του ειδικού φόρου κατανάλωσης από 1.656,36 Ron (364€) / 1.000 λίτρα σε 2.035,4 Ron (447€) / 1.000 λίτρα. Ανάλογη αύξηση, κατά 379,04 Ron (82 €), θα καταγράψει και ο ειδικός φόρος του πετρελαίου,

²⁷ Ιστότοπος: <http://www.eea.gr/gr/el/articles/forodoksies-o-foroi-stis-valkanikes-xores-kai-stin-ellada>

²⁸ Ιστότοπος: <http://www.skai.gr/news/business/article/366870/i-forologia-gia-tis-diloseis-tou-2018-apla-kai-katanoita/>

²⁹ Ιστότοπος:

<https://www.linkedin.com/pulse/%CE%B2%CE%BF%CF%85%CE%BB%CE%B3%CE%B1%CF%81%CE%AF%CE%B1-%CF%81%CE%BF%CF%85%CE%BC%CE%B1%CE%BD%CE%AF%CE%B1-%CF%83%CE%BA%CF%8C%CF%80%CE%B9%CE%B1-%CE%AE-%CE%BA%CF%8D%CF%80%CF%81%CE%BF%CF%82-%CF%80%CE%BF%CE%B9%CE%B1-%CE%B5%CE%AF%CE%BD%CE%B1%CE%B9-%CE%B7-%CF%83%CF%89%CF%83%CF%84%CE%AE-nasioudis>

ο οποίος θα ανέλθει σε 1.897,08 Ron (417€) / 1.000 λίτρα έναντι του ισχύοντος 1.518,04 Ron (334€) / 1.000 λίτρα. Οι εν λόγω αυξήσεις των ειδικών φόρων, οι οποίες αναμένεται να εφαρμοστούν από 1.9.2017, θα επαναφέρουν τις τιμές των καυσίμων στα επίπεδα του 2016. Στην αιτιολογική έκθεση του Υπουργείου Οικονομικών γίνεται αναφορά στην μείωση των εσόδων από έμμεσους φόρους κατά 768 εκατ. Ron (169 εκατ. €) το α' εξάμηνο του 2017, καθώς και στο γεγονός ότι η τιμή της αμόλυβδης βενζίνης στην Ρουμανία, τον Ιούλιο του 2017, ήταν η χαμηλότερη μεταξύ των χωρών της Ε.Ε.

Στην Ελλάδα, τα γεγονότα διαφέρουν αρκετά. Ειδικότερα, στις 29 Δεκεμβρίου 2017, πριν δηλαδή τη νέα αύξηση του Ειδικού Φόρου Κατανάλωσης (Ε.Φ.Κ.) η τιμή διυλιστηρίου για την αμόλυβδη ήταν 0,4360 ευρώ (κατά προσέγγιση 1,958 Ron). Οι φόροι και οι δασμοί αντιστοιχούσαν σε 0,9707 ευρώ (κατά προσέγγιση 4,359 Ron). Τα μικτά περιθώρια κέρδους εταιρείας-μεταφορέα και πρατηριούχου σε 0,090 ευρώ (κατά προσέγγιση 0,404 Ron). Και η τελική τιμή αντλίας ανέρχονταν σε 1,4970 ευρώ (κατά προσέγγιση 6,723 Ron). Άρα οι φόροι κάλυπταν το 2017 το 65%.

Την 1η Ιανουαρίου 2018, μετά την αύξηση του Ε.Φ.Κ., η τιμή διυλιστηρίου ήταν στα 0,45 ευρώ (κατά προσέγγιση 2,021 Ron), αλλά οι φόροι και οι δασμοί είχαν αυξηθεί στα 1,007 ευρώ (κατά προσέγγιση 4,522 Ron). Τα περιθώρια κέρδους παρέμειναν τα ίδια, και η τελική τιμή αντλίας, διαμορφώθηκε στο 1,52 ευρώ (κατά προσέγγιση 6,826 Ron). Άρα, οι φόροι καλύπτουν πλέον το 66%. Φυσικά, δεν θα μπορούσαμε να μην αναφέρουμε πως η Ελλάδα φιγουράρει στην 3η θέση πανευρωπαϊκά με τον υψηλότερο ειδικό φόρο κατανάλωσης στη βενζίνη (παρατίθεται ο σχετικός πίνακας με στοιχεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής), επιβάρυνση που γίνεται ακόμη μεγαλύτερη λόγω του συντελεστή ΦΠΑ. Στην Ελλάδα ανέρχεται στο 24%, όταν στις περισσότερες ανεπτυγμένες χώρες της ΕΕ, ο Φ.Π.Α. κυμαίνεται σε ποσοστά 19%, 20% και 21%.³⁰

Παρακάτω, αναφέρουμε το τι ισχύει στην Ρουμανία σε σχέση με την Ελλάδα:

³⁰ Ιστότοπος: <https://www.liberal.gr/arthro/105736/oikonomia/2017/kaine-oi-foroi-sta-kausima-parapliroforei-i-kubernisi.html>

ΡΟΥΜΑΝΙΑ ³¹	ΕΛΛΑΔΑ	
Φορολογία φυσικών προσώπων	10% ενιαίος από 1.1.2018	<p>η φορολόγηση των φυσικών προσώπων (μισθωτοί, συνταξιούχοι, ατομικές επιχειρήσεις και αγρότες), κυμαίνεται κλιμακωτά, δηλαδή για κύκλο εργασιών έως 20.000€ ο φορολογικός συντελεστής (φ.σ.) είναι 22%. Από 20.001€ έως 30.000€ ο φ.σ. είναι 29% και από 30.001€ έως 40.000€ ο φ.σ. ανέρχεται σε 37%. Για άνω των 40.001€ ο φ.σ. είναι 45%.</p> <p>Ιστότοπος: http://www.skai.gr/news/business/article/366870/i-forologia-gia-tis-diloseis-tou-2018-apla-kai-katanoita/</p>
Φορολογία Μερισμάτων	5% από 1.1.2017	<p>Από 01.01.2017, στην Ελλάδα, αυξάνεται η φορολόγηση των μερισμάτων, από 10% σε 15%.</p> <p>Ιστότοπος: https://www.linkedin.com/pulse/%CE%B2%CE%BF%CF%85%CE%BB%CE%B3%CE%B1%CF%81%CE%AF%CE%B1-%CF%81%CE%BF%CF%85%CE%BC%CE%B1%CE%BD%CE%AF%CE%B1-%CF%83%CE%BA%CF%8C%CF%80%CE%B9%CE%B1-%CE%AE-%CE%BA%CF%8D%CF%80%CF%81%CE%BF%CF%82-%CF%80%CE%BF%CE%B9%CE</p>

³¹ Ιστότοπος: http://portal.tee.gr/portal/page/portal/INTER_RELATIONS/int-eng/news-from/embassies/ROMANIA-ETHSIA%202017.pdf , σελίδα 50-51.

		%B1-%CE%B5%CE%AF%CE%BD%CE%B1%CE%B9-%CE%B7-%CF%83%CF%89%CF%83%CF%84%CE%AE-nasioudis
Φοροαπαλλαγές	-0,5% από 0,3% προηγουμένως - φοροαπαλλαγή στα επανεπενδυμένα κεφάλαια -φοροαπαλλαγή για εξοπλισμό IT , υπολογιστές και λογισμικό -φοροαπαλλαγή για επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην έρευνα –τεχνολογία και ‘innovation’ για 10 έτη δραστηριότητας - φοροαπαλλαγή για developers λογισμικού	Χρηματοδοτική μίσθωση αγροτικών εκτάσεων (ν.2520/1997) - (άρθρο 356 σ/ν): Καταργείται η απαλλαγή από το φόρο μεταβίβασης και υπεραξίας, της αγοραπωλησίας αγροτικών εκτάσεων από εταιρείες χρηματοδοτικής μίσθωσης, αφού το κίνητρο είναι ανενεργό τουλάχιστον την τελευταία δεκαετία. Εταιρείες παροχής επιχειρηματικού κεφαλαίου (ν.2601/1998) - (άρθρο 356 σ/ν): Προκειμένου να είναι απολύτως σαφές, κατ’ εφαρμογή της αρχής της ασφάλειας δικαίου, ορίζεται ότι οι διατάξεις του συγκεκριμένου νόμου που αναφέρονται στο ν.1775/1988 δεν είναι πλέον σε ισχύ. Άλλωστε, το πλαίσιο για τις εταιρείες παροχής επιχειρηματικού κεφαλαίου έχει ρυθμιστεί προ πολλού με διατάξεις άλλων νόμων. 7) Κίνητρα ευρεσιτεχνίας (ν.3842/2010) - (άρθρο 355 σ/ν): Ενσωματώνονται στον Κώδικα Φορολογίας

		<p>Εισοδήματος (ν.4172/2013).</p> <p>8) Κεφαλαιοποίηση Αποθεματικών εισηγμένων Α.Ε. (ν.1892/1990) - (άρθρο 355 σ/ν): Οι διατάξεις ενσωματώνονται στον Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος (ν.4172/2013) και διατηρείται η αυτοτελής φορολόγηση των αποθεματικών μέχρι τις 31.12.2020, ως εξής:</p> <p>1.1.2018 - 31.12.2018 = παραμένει στο 5%</p> <p>1.1.2019 - 31.12.2019 = 10%</p> <p>1.1.2020 - 31.12.2020 = 20%</p> <p>9) Κεφαλαιοποίηση Αποθεματικών μη-εισηγμένων Α.Ε. και Ε.Π.Ε. (ν.1473/1984) - (άρθρο 355 σ/ν): Οι διατάξεις ενσωματώνονται στον Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος (ν.4172/2013) και διατηρείται η αυτοτελής φορολόγηση των αποθεματικών μέχρι τις 31.12.2020, ως εξής:</p> <p>1.1.2018 - 31.12.2019 = παραμένει στο 10%</p> <p>1.1.2020 - 31.12.2020 = 20%</p> <p>10) Διατήρηση θέσεων εργασίας (ν.3842/2010): Παραμένει σε ισχύ μείωση του φορολογικού συντελεστή κατά 3</p>
--	--	--

		<p>μονάδες για εταιρείες που διατηρούν προσωπικό ενώ μειώνεται ο κύκλος εργασιών τους. Θα εξεταστεί τυχόν διεύρυνση του πεδίου εφαρμογής, λαμβάνοντας υπόψη τις δημοσιονομικές συνθήκες.</p> <p>11) Επιχειρηματικά πάρκα (v.3982/2011): Διατηρείται η απαλλαγή από το φόρο για εταιρείες που μετεγκαθίστανται σε επιχειρηματικά πάρκα.</p> <p>12) Κινηματογραφικές παραγωγές (v.3842/2010): Διατηρείται η απαλλαγή από το φόρο ανάλογα με το ποσό που επενδύεται. Θα εξεταστεί τυχόν διεύρυνση του πεδίου εφαρμογής, λαμβάνοντας υπόψη τις δημοσιονομικές συνθήκες.</p> <p>Εταιρείες ειδικού σκοπού (v. 3156/2003): Διατηρούνται οι απαλλαγές με σκοπό την ανάπτυξη της κεφαλαιαγοράς</p> <p>17) Τεχνικές επιχειρήσεις (v.4171/1961): Διατηρούνται οι απαλλαγές με σκοπό την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας και την εισροή κεφαλαίων εξωτερικού.</p> <p>18) Υδρογονάνθρακες (v.2289/1995): Διατηρούνται οι απαλλαγές σχετικά με την έρευνα και εκμετάλλευση</p>
--	--	---

		<p>υδρογονανθράκων.</p> <p>19) Μεταποιητικές επιχειρήσεις (ν.3842/2010): Διατηρείται η απαλλαγή από το φορολογητέο εισόδημα μεταποιητικής επιχείρησης, ποσού που καταβλήθηκε για τη μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος. Θα εξεταστεί τυχόν διεύρυνση του πεδίου εφαρμογής, λαμβάνοντας υπόψη τις δημοσιονομικές συνθήκες.</p> <p>20) Εταιρείες Διανομής και Παροχής Αερίου (ν.2364/1995): Διατηρούνται οι απαλλαγές.</p> <p>21) Έκδοση Τίτλων Προεσόδων (ν.2801/2000): Διατηρούνται οι απαλλαγές.</p> <p>22) Μετοχοποιήσιμοι Τίτλοι (ν.2642/1998): Διατηρούνται οι απαλλαγές.</p> <p>Ιστότοπος: https://www.euro2day.gr/news/economy/article/1588079/ti-allazei-stis-foroapallageS-me-to-polynomoshedio.html</p>
Φορολογία Μικρών Επιχειρήσεων	(-1% επι του κύκλου εργασιών για επίπεδο κύκλου εργασιών επιπέδου 1.000.000 ευρώ - Θεωρείται μικροεπιχείρηση, όταν ο κύκλος εργασιών δεν υπερβαίνει τα 1.000.000 ευρώ.)	<p>Ιστότοπος: http://www.kathimerini.gr/859109/article/oikonomia/ellhnikh-oikonomia/me-syntelesth-29-h-forologhsh-kerdwn-twn-mikrwn-epixeirhsewn</p>

	<p>Στη Ρουμανία, οι εταιρείες φορολογούνται με 16% επί των κερδών τους. Αυτό παραμένει σταθερό από το 2005, ενώ ετοιμάζεται και η μείωση του συντελεστή στο 14% το 2018.</p> <p>Εκεί όμως που η χώρα εκπλήσσει είναι στον τρόπο που αντιμετωπίζει τις μικρές εταιρείες, νεοιδρυθείσες ή πιο παλιές, με τζίρο ως 65.000 ευρώ τον χρόνο (κατά προσέγγιση 291.902 Ron), (από 01.01.2016 το όριο θα ανέβει στις 100.000 ευρώ), (κατά προσέγγιση 449.080 Ron). Για να ενισχύσει την επιχειρηματικότητα και να μην αφήσει περιθώρια φοροδιαφυγής, το κράτος της Ρουμανίας φορολογεί τις μικρές εταιρείες ως εξής:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 3% επί του τζίρου, αν δεν έχουν εργαζόμενο - 2% επί του τζίρου αν έχουν 1 εργαζόμενο - 1% (!) επί του τζίρου αν έχουν 2 εργαζομένους <p>Αν περάσουν το ποσό των 65.000 ευρώ (και από 01.01.2016 τις 100.000 ευρώ), τότε αυτομάτως θα πληρώσουν και αυτές φόρο 16% επί των κερδών τους.</p> <p>Συνοπτικά λοιπόν, ένας μικρός επιχειρηματίας ξεκινά τη δραστηριότητά</p>	
--	--	--

	<p>του με:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 0 ασφαλιστικές εισφορές - 3 – 1% φορολογία - (Σύντομα) 5% μέρισμα - Εξαίρεση από την εισπραξη και απόδοση Φ.Π.Α. - Αρκετά ευρωπαϊκά προγράμματα που άνοιξαν πρόσφατα (χωρίς όμως τις ακρότητες του Ελληνικού παρελθόντος). 	
Φ.Π.Α.	<p>20% από 1.1.2016 19% από 1.1.2017</p> <ul style="list-style-type: none"> -Μείωση Φ.Π.Α. τρόφιμα, φρούτα 9% από 24% ήδη από 1.6.2015 -Μείωση Φ.Π.Α. σε 5% (από 9%) για περιοδικά , εφημερίδες, εισιτήρια κινηματογράφου, εισόδους σε Μουσεία και πολιτιστικές εκδηλώσεις 	<p>Από 23% σε 24% το 2017 (Μόνο δύο κράτη μέλη άλλαξαν τον κανονικό τους Φ.Π.Α. το 2017.)</p> <p>Οι συντελεστές Φ.Π.Α. αυξάνονται από 5% (φάρμακα, τύπος) σε 6%, από 9% (νωπά τρόφιμα, διανυκτερεύσεις ξενοδοχείων, ύδρευση, ηλεκτρικό ρεύμα) σε 13% και από 17% (όλες οι υπόλοιπες υπηρεσίες και προϊόντα) σε 24%.</p> <p>Ιστότοπος: http://www.businessnews.gr/article/94968/fpa-poiies-tha-einai-oi-allages-2018</p>
Φορολογία τοπικής αυτοδιοίκησης	<p>Η τοπική αυτοδιοίκηση δύναται να αυξήσει τις επιβαρύνσεις τελών τοπικής αυτοδιοίκησης έως 50% (από 20%)</p>	
Φορολόγηση Ακινήτων	<ul style="list-style-type: none"> -Διαφορετική φορολόγηση κτιρίων κατοικιών και εμπορικών κτιρίων -2% Φορολόγηση κτιρίων κατοικιών 	<p>Νομικά πρόσωπα και νομικές οντότητες της παρ. 3 του άρθρου 51Α του Κ.Φ.Ε (σήμερα Νομικά πρόσωπα και</p>

	-5% Φορολόγηση κτιρίων νομικών προσώπων (εμπορικών κτιρίων)	νομικές οντότητες του άρθρου 65 του Ν.4172/2013), που έχουν εμπράγματα δικαιώματα πλήρους ή ψιλής κυριότητας ή επικαρπίας σε ακίνητα τα οποία βρίσκονται στην Ελλάδα, καταβάλλουν ειδικό ετήσιο φόρο δεκαπέντε τοις εκατό (15%) επί της αξίας αυτών, όπως προσδιορίζεται στο άρθρο 17 του Ν. 3091/2002 Ιστότοπος: https://www.e-forologia.gr/calendar/task.aspx?id=12244
Εισφορές κοινωνικής Ασφάλισης	-Μεταφορά των επιβαρύνσεων από τον εργοδότη στον εργαζόμενο, η επιβολή γίνεται στην βάση ακαθάριστου μισθού. -Για εργαζόμενο από 1.1.2018 : 1. Ασφάλεια υγείας 10%. 2.Κοιν. Ασφάλιση – Σύνταξη 25%. 3.Φόρος Μισθού 10% -Για Εργοδότη : 1. Ασφάλεια εργασίας 2,25%	
Ειδικός φόρος στα καύσιμα	Αύξηση του ειδικού φόρου στα καύσιμα ανα λίτρο από 1.9.2017 Συγκεκριμένα, για την αμόλυβδη βενζίνη προβλέπεται αύξηση του ειδικού φόρου κατανάλωσης από	Στις 29 Δεκεμβρίου 2017, πριν δηλαδή τη νέα αύξηση του Ειδικού Φόρου Κατανάλωσης η τιμή διωλιστηρίου για την αμόλυβδη ήταν 0,4360 ευρώ. Οι φόροι και οι δασμοί αντιστοιχούσαν σε

	<p>1.656,36 Ron (364€) / 1.000 λίτρα σε 2.035,4 Ron (447€) / 1.000 λίτρα. Ανάλογη αύξηση, κατά 379,04 Ron (82 €), θα καταγράψει και ο ειδικός φόρος του πετρελαίου, ο οποίος θα ανέλθει σε 1.897,08 Ron (417€) / 1.000 λίτρα έναντι του ισχύοντος 1.518,04 Ron (334€) / 1.000 λίτρα. Οι εν λόγω αυξήσεις των ειδικών φόρων, οι οποίες αναμένεται να εφαρμοστούν από 1.9.2017, θα επαναφέρουν τις τιμές των καυσίμων στα επίπεδα του 2016. Στην αιτιολογική έκθεση του Υπουργείου Οικονομικών γίνεται αναφορά στην μείωση των εσόδων από έμμεσους φόρους κατά 768 εκατ. Ron (169 εκατ. €) το α' εξάμηνο του 2017, καθώς και στο γεγονός ότι η τιμή της αμόλυβδης βενζίνης στην Ρουμανία, τον Ιούλιο του 2017, ήταν η χαμηλότερη μεταξύ των χωρών της Ε.Ε.</p>	<p>0,9707 ευρώ. Τα μικτά περιθώρια κέρδους εταιρείας-μεταφορέα και πρατηριούχου σε 0,090 ευρώ. Και η τελική τιμή αντλίας ανέρχονταν σε 1,4970 ευρώ. Άρα οι φόροι κάλυπταν το 65%. Την 1η Ιανουαρίου 2018, μετά την αύξηση του ΕΦΚ, η τιμή διυλιστηρίου ήταν στα 0,45 ευρώ, αλλά οι φόροι και οι δασμοί είχαν αυξηθεί στα 1,007 ευρώ. Τα περιθώρια κέρδους παρέμειναν τα ίδια, και η τελική τιμή αντλίας, διαμορφώθηκε στο 1,52 ευρώ. Άρα, οι φόροι καλύπτουν πλέον το 66%.</p> <p>Ιστότοπος: https://www.liberal.gr/arthro/105736/oikonomia/2017/kaine-oi-foroi-sta-kausima-parapliroforei-i-kubernisi.html</p>
--	--	---

Πίνακας 3.2
Ο Ειδικός Φόρος Κατανάλωσης των 28 μελών-χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με την Ελλάδα να κατέχει την 3η θέση με τον υψηλότερο ειδικό φόρο κατανάλωσης στα καύσιμα.³²

Χώρα	ΟΙ ΦΟΡΟΙ	
	Ειδικός Φόρος Κατανάλωσης	Συντελεστής %
Ολλανδία	0,780	21%
Ιταλία	0,728	22%
Ελλάδα	0,700	24%
Βρετανία	0,680	20%
Σουηδία	0,661	25%
Γερμανία	0,654	19%
Φινλανδία	0,653	24%
Πορτογαλία	0,651	23%
Γαλλία	0,647	20%
Βέλγιο	0,623	21%
Δανία	0,618	25%
Ιρλανδία	0,607	23%
Σλοβακία	0,570	20%
Σλοβενία	0,563	22%
Μάλτα	0,549	18%
Κροατία	0,510	25%
Αυστρία	0,493	20%
Κύπρος	0,489	19%
Τσεχία	0,475	21%
Λουξεμβούργο	0,462	17%
Ισπανία	0,462	21%
Ρουμανία	0,450	20%
Λετονία	0,443	21%
Λιθουανία	0,434	21%

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Oil Bulletin 2 Ιανουαρίου 2017

3.3 Ανακεφαλαίωση

Ανακεφαλαιώνοντας, στο τρίτο κεφάλαιο, είδαμε πως οι φόροι, παίζουν τον πιο σημαντικό και φυσικά καθοριστικό ρόλο για την προσέλκυση επενδύσεων σε μία χώρα. Ο έλληνας επιχειρηματίας επομένως, εκείνο που αναζητάει, λόγω της αύξησης της φορολογίας στην χώρα και των αδιαμφισβήτητα επώδυνων μέτρων, από την 01.01.2017, είναι χώρες με ευνοϊκότερη φορολογία, μικρότερες ασφαλιστικές εισφορές, καθώς και η λιγότερη γραφειοκρατία. Μία τέτοιου τύπου χώρα, είναι μεταξύ άλλων, η Ρουμανία, στην οποία ολοένα και περισσότεροι έλληνες επιχειρηματίες παίρνουν σοβαρά την απόφασή τους, για να επενδύσουν στην χώρα.

³² Ιστότοπος: <https://www.liberal.gr/arthro/105736/oikonomia/2017/kaine-oi-foroi-sta-kausima-parapliroforei-i-kubernisi.html>

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΟΙ ΚΙΝΔΥΝΟΙ ΤΩΝ ΑΜΕΣΩΝ ΞΕΝΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ

4.1 Εισαγωγή

Φυσικά οι Άμεσες Ξένες Επενδύσεις, δεν έχουν μόνο θετικές επιδράσεις σε μία οικονομία, χώρα, διότι προκειμένου να προβεί κανείς σε μία επένδυση, θα πρέπει να πάρει ρίσκο, κάτι που είναι αναπόφευκτο. Για τον λόγο αυτό, στο παρόν κεφάλαιο, θα επικεντρωθούμε στο μέρος επενδυτικών κινδύνων που είναι πιθανό να ελλοχεύουν σε μία επένδυση.

4.2 Γενικοί Επενδυτικοί Κίνδυνοι

Ο κίνδυνος εκφράζει την αβεβαιότητα ότι η πραγματοποιούμενη απόδοση δεν θα είναι ίση με την αναμενόμενη. Οι κίνδυνοι είναι πολλοί και παρακάτω θα παρουσιάσουμε τους πιο σημαντικούς.³³

4.2.1 Οικονομική και Πολιτική Δραστηριότητα

Αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους κινδύνους που αντιμετωπίζει μία επιχείρηση. Τόσο η οικονομική όσο και η πολιτική αστάθεια, μπορεί να δημιουργήσει ένταση στις σχέσεις μεταξύ επιχειρήσεων και κράτους. Χαρακτηριστικό παράδειγμα οικονομικής και πολιτικής αστάθειας, αποτελεί η Τουρκία, με την υποτίμηση της τουρκικής λίρας.

Για να αποφευχθούν τέτοιου είδους κίνδυνοι, θα πρέπει μία επιχείρηση πριν ξεκινήσει μία Α.Ξ.Ε, να εξετάσει τα μακροοικονομικά στοιχεία της συγκεκριμένης αγοράς της χώρας προορισμού (ισοζύγιο πληρωμών, επίπεδο πληθωρισμού). Επιπλέον, είναι αναγκαίο η εκάστοτε επιχείρηση να παρακολουθεί τους μακροοικονομικούς δείκτες που είναι το συνολικό προϊόν μίας οικονομίας, τον ρυθμό μεγέθυνσής της και τα επίπεδα απασχόλησης του εργατικού δυναμικού, ώστε να είναι σε θέση να γνωρίζει την πιθανή αγοραστική πιθανότητα.

³³Δημήτρης Κυρκιλής, Άμεσες Ξένες Επενδύσεις στα Βαλκάνια, 2007, Εκδόσεις: Κριτική Α.Ε., Αθήνα.

4.2.2 Οι Ιδιαιτερότητες του Ανθρώπινου Δυναμικού

Ο κάθε άνθρωπος, όπως και ο κάθε λαός έχει τις ιδιαιτερότητές του. Από χώρα σε χώρα τόσο το εργοστασιακό καθεστώς όσο και οι εργασιακοί νόμοι διαφέρουν, κάτι που θα πρέπει να το έχει υπόψη της η κάθε επιχείρηση που θα ήθελε να επεκταθεί σε μια ξένη χώρα (π.χ. η πολιτική των απολύσεων, κ.ά.). Έτσι, γίνεται κατανοητό ότι η διοίκηση ανθρωπίνων πόρων παίζει πολύ σημαντικό παράγοντα για ένα τέτοιο επενδυτικό βήμα.

Κάποιες χαρακτηριστικές διαφορές σε ότι αφορά στις ιδιαιτερότητες του ανθρώπινου δυναμικού, είναι το γεγονός ότι οι ανεπτυγμένες χώρες δεν δίνουν μεγάλη έμφαση στην μονιμότητα της θέσης σε σχέση με τις αναπτυσσόμενες. Αυτό έχει να κάνει με την μεγαλύτερη προσφορά εργατικού δυναμικού σε αυτή την περίπτωση.

Επίσης, τα εργατικά συνδικάτα παίζουν αρκετά μεγάλο ρόλο. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι τα εργατικά συνδικάτα την δεκαετία του '80 στην Μεγάλη Βρετανία των οποίων οι σχέσεις μεταξύ εργαζομένων και εργοδοτών ήταν αρκετά οξείες.

Στον αντίποδα, η Ιαπωνία εξέφραζε εκείνη την περίοδο την ακριβώς αντίθετη άποψη καθώς τα συνδικάτα προωθούσαν την ευημερία και κερδοφορία της εταιρείας πιστεύοντας πως κάτι τέτοιο θα ωφελούσε άμεσα και τους εργαζομένους.

4.2.3 Το Διαφορετικό Κοινωνικό και Πολιτιστικό Περιβάλλον

Όπως αναφέραμε προηγουμένως, ο κάθε λαός έχει τις ιδιομορφίες του και τα χαρακτηριστικά του, κοινωνικά και πολιτιστικά. Η κατανόηση αυτών των χαρακτηριστικών αποτελεί ουσιώδη προϋπόθεση στο να μπορέσει μία επιχείρηση να εισέλθει στην αγορά αυτή. Στα χαρακτηριστικά αυτά κατατάσσονται οι σχέσεις μεταξύ επιχείρησης και εργαζομένων, οι σχέσεις με τους αλλοεθνείς πελάτες και προμηθευτές καθώς και τα χαρακτηριστικά των προϊόντων που απευθύνονται στην ξένη αγορά.

4.2.4 Το Διαφορετικό Νομικό Πλαίσιο

Η κάθε χώρα έχει τους δικούς της νόμους, κάτι το οποίο κάνει μία νέα ξένη επένδυση σε αυτές να φαντάζει πολλές φορές ιδιαίτερα δύσκολο. Ακόμα, οι ξένες επενδύσεις αντιμετωπίζουν διαφορετική νομοθεσία (τήρηση λογιστικών βιβλίων και φορολόγηση). Συνεπώς, τα αρμόδια στελέχη θα πρέπει να ενημερώνονται συνεχώς για το φορολογικό, αλλά και για το νομικό πλαίσιο της χώρας κατά την οποία θέλουν να επενδύσουν, το οποίο οδηγεί την επιχείρηση σε επιπλέον έξοδα.

4.2.5 Συστηματικός Επενδυτικός Κίνδυνος/Συστηματικό Επενδυτικό Ρίσκο (Systematic Investment Risk)

Ο Συστηματικός Επενδυτικός Κίνδυνος ή διαφορετικά Συστηματικό Επενδυτικό Ρίσκο (Systematic Investment Risk), ονομάζεται ο επενδυτικός κίνδυνος απρόσμενων εξελίξεων στο μακροοικονομικό περιβάλλον μίας επένδυσης που είναι δύσκολο να προβλεφθούν και συνεπώς να διαχειριστούν από έναν επενδυτή. Ως παράδειγμα αναφέρεται μια απρόσμενη νομοθετική ρύθμιση με περιεχόμενο που επηρεάζει σοβαρά την λειτουργία μίας επένδυση ή σε πιο υπερβολικό βαθμό το ενδεχόμενο μίας πολεμικής σύρραξης.

4.2.6 Μη Συστηματικός Επενδυτικός Κίνδυνος/Μη Συστηματικό Επενδυτικό Ρίσκο (Unsystematic Investment Risk)

Μη συστηματικός κίνδυνος ονομάζεται ο επενδυτικός κίνδυνος που δύναται να μετρηθεί και να διαχειριστεί μέσα από την εφαρμογή μίας σειρά τεχνικών διαχείρισης του κινδύνου (risk management) και μέσα από την χρήση μίας σειράς χρηματοοικονομικών επενδυτικών εργαλείων όπως για παράδειγμα μέσα από την αγορά παραγώγων προϊόντων(derivatives).

4.2.7 Επιχειρηματικός Κίνδυνος/Επιχειρηματικό Ρίσκο (Business Risk)

Ο επιχειρηματικός κίνδυνος είναι συνδεδεμένος με την ίδια την έννοια της επιχειρηματικότητας. Οι πηγές του επιχειρηματικού κινδύνου αφορούν τόσο σε εσωγενείς όσο και εξωγενείς παράγοντες που επηρεάζουν μία επιχείρηση, όπως είναι οι αλλαγές στο περιβάλλον του ανταγωνισμού ή απρόσμενες αποχωρήσεις σε διοικητικό επίπεδο.

4.2.8 Κίνδυνος Αγοράς (Market Risk)

Ο κίνδυνος της αγοράς είναι ο κίνδυνος που προέρχεται από τη μεταβολή των τιμών ενός προϊόντος / ων σε μία διεθνή ή σε μία τοπική αγορά. Αποτελεί μία από τις πιο συχνές μορφές επενδυτικού κινδύνου. Ως παράδειγμα αναφέρεται μία φυσική καταστροφή ή ένα ατύχημα σε μία εξέδρα άντλησης πετρελαίου στην Βόρεια θάλασσα μπορεί να προκαλέσει μία σημαντικότερη αύξηση της διεθνούς τιμής του πετρελαίου.

4.2.9 Πιστωτικός Κίνδυνος/Πιστωτικό Ρίσκο (Credit Risk or Default Risk)

Ο πιστωτικός κίνδυνος περιλαμβάνεται σε όλες τις συναλλαγές που εμπεριέχουν μελλοντικές πληρωμές και αφορά στο ενδεχόμενο αθέτησης μίας προσυμφωνημένης συμφωνίας / συναλλαγής. Η αθέτηση μίας συμφωνίας υπό την άρνηση πληρωμής επηρεάζει δυσμενώς τις ταμειακές ροές μίας επένδυσης (cash-flows) αλλά και συνήθως υποχρεώνει την μερική διαγραφή στοιχείων του ενεργητικού (assets) και συνεπώς την μείωση της λογιστικής αξίας μίας επένδυσης (book value).

4.2.10 Κίνδυνος Ρευστότητας (Liquidity Risk)

Ο κίνδυνος ρευστότητας αφορά στην αδυναμία ρευστοποίησης μίας επένδυσης και κατά συνέπεια την αδυναμία συγκέντρωσης ρευστότητας. Η έλλειψη ρευστότητας μίας οικονομικής οντότητας μπορεί να προκαλέσει ως αποτέλεσμα την αθέτηση κάποιων συμφωνιών πληρωμής. Όταν οι ρήτρες αθέτησης είναι πολύ αυστηρές, η έλλειψη ρευστότητας μπορεί να οδηγήσει μία οικονομική οντότητα ακόμα και στην καταστροφή. Συνεπώς μία κερδοφόρα επένδυση δεν πρέπει να είναι μόνο ασφαλής και κερδοφόρα, αλλά και να είναι εύκολα ρευστοποιήσιμη.

4.2.11 Κίνδυνος Επιτοκίου (Interest Rate Risk)

Ο κίνδυνος επιτοκίου αφορά στην μείωση της αξίας μίας επένδυσης στο μέλλον εξαιτίας μίας ενδεχόμενης ανόδου των επιτοκίων. Όταν τα επιτόκια ανεβαίνουν οι επενδύσεις γίνονται λιγότερα ελκυστικές καθώς αυξάνεται το εναλλακτικό κόστος επένδυσης. Ένας επενδυτής μπορεί να εξασφαλίσει μία μεγάλη και σίγουρη απόδοση σε έναν αποταμιευτικό λογαριασμό, άρα αναβάλλει άλλες εναλλακτικές επενδυτικές αποφάσεις. Όταν τα επιτόκια μίας οικονομίας ανεβαίνουν η αξία των επενδύσεων υποχωρούν.

4.2.12 Χρηματοοικονομικός Κίνδυνος (Financial Risk)

Ο χρηματοοικονομικός κίνδυνος περιλαμβάνει τους κινδύνους που προέρχονται από την χρηματοδότηση μίας επένδυσης με ξένα κεφάλαια. Η αύξηση του τραπεζικού δανεισμού μίας επιχείρησης για παράδειγμα αυξάνει τον κίνδυνο να μην μπορεί να αποπληρώσει στο μέλλον τις υποχρεώσεις της.

4.2.13 Κίνδυνος Πληθωρισμού (Inflation Risk or Purchasing Power Risk)

Όταν ο πληθωρισμός σε μία οικονομία αυξάνει, η αγοραστική δύναμη μίας οικονομικής οντότητας μειώνεται. Οι θεωρούμενες ως "ασφαλείς" επενδύσεις σε μία οικονομία, όπως οι τραπεζικές καταθέσεις και τα κρατικά ομόλογα, είναι πιο επιρρεπείς στην φθορά του κινδύνου του πληθωρισμού. Αντίθετα, οι πιο "επισφαλείς" επενδύσεις, όπως οι μετοχές και τα μετοχικά αμοιβαία κεφάλαια, είναι πιθανότερο σε μεσοπρόθεσμη βάση να διατηρήσουν την πραγματική αξία τους υπερκαλύπτοντας τον πληθωρισμό.

4.2.14 Συναλλαγματικός Κίνδυνος (Exchange Rate Risk)

Ο συναλλαγματικός κίνδυνος είναι ο κίνδυνος απώλειας μέρους της αξίας μίας επένδυσης εξαιτίας της μεταβολής της συναλλαγματικής ισοτιμίας που υπόκειται η επένδυση. Για παράδειγμα εάν κάποιος επενδυτής που βρίσκεται στην ζώνη του ευρώ αγοράσει ένα εταιρικό ομόλογο στις Η.Π.Α., αν το δολάριο υποχωρήσει 10% σε σχέση με το ευρώ, αυτομάτως η αξία του εταιρικού ομολόγου θα απολέσει το 10% της αξίας της. Ο συναλλαγματικός κίνδυνος είναι έντονος για τις εμπορικές εταιρείες που λειτουργούν ως εισαγωγείς / εξαγωγείς σε μία οικονομία.

4.2.15 Πολιτικός Κίνδυνος (Political Risk or Country Risk)

Ο πολιτικός κίνδυνος εμπεριέχεται σε απότομες μεταβολές κυρίως νομοθετικού χαρακτήρα που μπορούν να επηρεάσουν άμεσα ή έμμεσα μία επένδυση. Για παράδειγμα η κυβέρνηση μίας χώρας εισαγάγει νομοθεσία που απαγορεύει την εισαγωγή ενός προϊόντος από το εξωτερικό ή απελευθερώνει μία αγορά από τα κρατικά εμπόδια εισόδου (barriers to entry). Ως ακραίο παράδειγμα πολιτικού κινδύνου αναφέρεται το ενδεχόμενο πολέμου ή ακόμα και εισαγωγή νομοθεσιών για κρατικοποιήσεις εταιρειών. Κατά κανόνα, οι Δυτικές Οικονομίες εμπεριέχουν μικρότερο βαθμό πολιτικού ρίσκου σε σχέση με τις υπόλοιπες οικονομίες του πλανήτη.

4.2.16 Συστημικός Κίνδυνος (Systemic Risk)

Ο συστημικός κίνδυνος αφορά στον κίνδυνο κατάρρευσης ενός οικονομικού συστήματος. Αναφέρεται σε κάθε οικονομία ξεχωριστά, αλλά καθώς οι αγορές είναι πλέον πλήρως παγκοσμιοποιημένες και λειτουργούν ως συγκοινωνούντα δοχεία,

είναι πολύ εύκολο η κατάρρευση μίας χώρας να εξαπλωθεί τάχιστα σε όλον τον κόσμο. Ο συστημικός κίνδυνος είναι αρκετά δύσκολο να επαληθευθεί, όταν όμως επαληθεύεται τα αποτελέσματά του είναι συνήθως καταστροφικά και μπορούν να οδηγήσουν ακόμα στην απώλεια όλου του αρχικού κεφαλαίου ενός επενδυτή.³⁴

4.3 Ανακεφαλαίωση

Στο τέταρτο κεφάλαιο λοιπόν, αναφέραμε τους ενδεχόμενους κινδύνους μίας επένδυσης, που δεν είναι άλλοι από την οικονομική και πολιτική δραστηριότητα, οι ιδιαιτερότητες του ανθρώπινου δυναμικού, το διαφορετικό κοινωνικό και πολιτισμικό περιβάλλον, το διαφορετικό νομικό πλαίσιο, ο συστημικός επενδυτικός κίνδυνος, ο μη συστημικός επενδυτικός κίνδυνος, ο επιχειρηματικός κίνδυνος, ο κίνδυνος της αγοράς, ο πιστωτικός κίνδυνος, ο κίνδυνος ρευστότητας, ο κίνδυνος επιτοκίου, ο χρηματοοικονομικός κίνδυνος, ο κίνδυνος πληθωρισμού, ο συναλλαγματικός κίνδυνος, ο πολιτικός κίνδυνος και ο συστημικός κίνδυνος.

³⁴ Ιστότοπος: http://www.capitalinvest.gr/info.php?category_id=42&product_id=274

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΟΙ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΣΤΗ ΡΟΥΜΑΝΙΑ-Ο ΚΛΑΔΟΣ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ

5.1 Εισαγωγή

Αδιαμφισβήτητα, η Ρουμανία, αποτελεί μία χώρα, η οποία ολοένα και αναπτύσσεται και μάλιστα με ταχύτατους ρυθμούς. Συγκεκριμένα, το 2017 η Ρουμανία κατέγραψε τη μεγαλύτερη αύξηση Α.Ε.Π. στην Ευρώπη, με +7%, προσπέρασε την Ελλάδα ως η χώρα με το μεγαλύτερο Α.Ε.Π. στην Νοτιοανατολική Ευρώπη και συνεχίζει φέτος, 2018, με το γκάτζι πατημένο. Με βάση τη χαμηλή φορολογία, στοχεύει σε ένα νέο +4%, +5%, πάνω από τα 190 δις ευρώ.³⁵ Η ανάπτυξη των υποδομών στην εν λόγω χώρα, του πλούτου σε πρώτες (α') ύλες και των αναγκών σε μεταφορές ενέργειας, δίνει το κίνητρο και την εξασφάλιση σε επενδυτές, να έχουν μία σοβαρή ανάπτυξη και αδιάκοπη εξέλιξη σε διάφορους τομείς δραστηριότητας, με ιδιαίτερη άνθιση στον κλάδο της πληροφορικής.

5.2 Άμεσες Ξένες Επενδύσεις στην Ρουμανία

Το βασικό νομικό πλαίσιο για τις άμεσες ξένες επενδύσεις στην Ρουμανία τελεί, μετά την δεκαετία του 1990, υπό συνεχή αναθεώρηση. Οι μεγαλύτερες αναθεωρήσεις πραγματοποιήθηκαν στον Αστικό Κώδικα, με την αντικατάσταση των διατάξεων του εμπορικού κώδικα και την εναρμόνιση της ρουμανικής νομοθεσίας με τις διεθνείς πρακτικές. Μεταξύ των αλλαγών, ο νέος κώδικας εισάγει την αρχή των χρηστών ηθών και τονίζει ότι κάθε διαπραγμάτευση συμβολαίου πρέπει να συνάδει με τα χρηστά ήθη. Η Ρουμανία ανέλαβε προσπάθεια να βελτιώσει την Φορολογική της Διοίκηση, να ενισχύσει την διαφάνεια και να δημιουργήσει ένα σταθερό νομικό καθεστώς για την επίλυση των εμπορικών διαφορών. Η είσοδος της Ρουμανίας στην Ε.Ε. από 01.01.2007 συνέβαλε στην ενίσχυση της σταθερότητας του θεσμικού πλαισίου.

Οι βασικές εγγυήσεις έχουν ως ακολούθως:

- ❖ Οι ξένοι επενδυτές έχουν τα ίδια δικαιώματα με τους Ρουμάνους.
- ❖ Ελεύθερη πρόσβαση στην εγχώρια αγορά.
- ❖ Δυνατότητα ξένων επενδυτών να έχουν το 100% της εταιρείας.

³⁵Ιστότοπος: <https://www.liberal.gr/arthro/194061/apopsi/arthra/roumania-no1-ston-kosmo-me-aep-7-4-muthoi-kai-6-alitheies.html>

- ❖ Δυνατότητα να έχουν την διοίκηση και το “management” της ρουμανικής εταιρείας.
- ❖ Εθνικοποιήσεις και κατασχέσεις επιτρέπονται μόνο στα πλαίσια του νόμου.
- ❖ Εγγύηση αποζημίωσης σε περίπτωση παράνομων ενεργειών κρατικών οργάνων.
- ❖ Ελευθερία διάθεσης και επαναπατρισμού καθαρών επιχειρηματικών κερδών.
- ❖ Ελευθερία συμμετοχής ξένου επιχειρηματικού κεφαλαίου στην διαδικασία ιδιωτικοποίησης της ρουμανικής οικονομίας.

Οι ξένοι επενδυτές δύνανται να ασκήσουν επιχειρηματικές δραστηριότητες με τις εξής μεθόδους:

- ❖ Σύσταση εμπορικής εταιρείας, θυγατρικής, παραρτήματος, κατέχοντας το 100% των μετοχών ή συνεργαζόμενοι με ρουμανικό νομικό πρόσωπο.
- ❖ Συμμετοχή εταιρείας με αύξηση του κεφαλαίου υπάρχουσας εταιρείας ή εξαγορά μετοχών.
- ❖ Εξαγορά συμφωνιών για διαχείριση οικονομικών δραστηριοτήτων - εξαγορά δικαιωμάτων.
- ❖ Εξαγορά δικαιωμάτων ιδιοκτησίας από μη μόνιμους κατοίκους.
- ❖ Εξαγορά πνευματικής ή βιομηχανικής ιδιοκτησίας.
- ❖ Κλείσιμο συμφωνίας για εκμετάλλευση πηγών και τομέων πρώτων (α') υλών.

Παραθέτουμε αναλυτικά τα επενδυτικά κίνητρα που προβλέπονται στην Ρουμανία:

Πίνακας 5.1
Προβλεπόμενα Επενδυτικά Κίνητρα στην Ρουμανία

Κίνητρα για Υψηλή Τεχνολογία IT	Κίνητρα για την Έρευνα και Τεχνολογία	Κίνητρα για Βιομηχανικά Πάρκα	Άλλα Κίνητρα
0% για εισόδημα εργαζομένου	0% για εισόδημα εργαζομένου	επενδυτές που εγκαθιστούν παραγωγικές μονάδες, γραφεία σε βιομηχανικό, επιστημονικό και τεχνολογικό πάρκο	0% ήτοι απαλλαγή φορολογίας για ξαναεπενδεδυμένα κεφάλαια για αγορά τεχνολογικού εξοπλισμού και άλλα υλικά για την επιχείρηση
Κριτήρια	0% απαλλαγή φορολογίας για έρευνα και τεχνολογία	απαλλάσσονται από φορολογία για οικόπεδο, κτίριο και άδεια πολεοδομίας	
Δίπλωμα σε 14 τεχνικές ειδικότητες	αποδεκτές δαπάνες: ~απόσβεση για έρευνα & τεχνολογία	απαλλάσσονται από φορολογία σε περίπτωση αλλαγής έδρας	
	~50% από τις δαπάνες δύνανται να απαλλάσσονται		
ο εργαζόμενος προσλαμβάνεται σαν προγραμματιστής-αναλυτής			
το ετήσιο εισόδημα πρέπει να ξεπερνάει τα 10.000 ευρώ			

5.2.1 Φορολογικές Απαλλαγές - Κίνητρα Επενδύσεων

Τελωνειακά και φορολογικά κίνητρα δίδονται σε ξένους επενδυτές στις 6 ελεύθερες ζώνες. Οι κρατικές βοήθειες είναι διαθέσιμες για τις επενδύσεις στις ελεύθερες ζώνες υπο την νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με την περιφερειακή ανάπτυξη. Μεγάλες εταιρείες μπορούν να λάβουν κίνητρα, για το 50% των επιλεγμένων δαπανών (40% στην περιφέρεια Βουκουρεστίου), ενώ οι ΜΜΕ δύνανται να λάβουν 65% των επιλεγμένων δαπανών.

5.2.2 Κοινοτικά Κονδύλια

Ο μεγάλος αριθμός έργων (projects) και επενδύσεων που είναι συγχρηματοδοτούμενα από την Ε.Ε δημιουργεί πολλές ευκαιρίες στη Ρουμανία. Κατά την διαπραγμάτευση της ένταξης της στην Ε.Ε., η Ρουμανία κατάφερε να εγγράψει όλη την χώρα ως επιλέξιμη για τα χρηματοδοτικά εργαλεία «συνοχής». Για την περίοδο 2014–2020, ο συνολικός προϋπολογισμός που θα χορηγηθεί στην Ρουμανία είναι περίπου 40 δισ. ευρώ. Ωστόσο, σε αντίθεση με την Ελλάδα, τα προγράμματα υποδομών αντιπροσωπεύουν ποσοστό μόλις 15% του συνόλου, ενώ το μεγαλύτερο μέρος αφορά σε περιφερειακά προγράμματα, ύψους 9,8 δισ. ευρώ. Ακολουθούν τα προγράμματα που αφορούν στην γεωργία, περίπου 9 δισ. ευρώ, ενώ για τα προγράμματα ανταγωνιστικότητας και εκπαίδευσης προσωπικού τα ποσά είναι μικρότερα.

Πίνακας 5.2

Ευρωπαϊκοί Πόροι Διαθέσιμοι στην Ρουμανία για την περίοδο 2014 - 2020

Επιχειρησιακά Προγράμματα	Προϋπολογισμός (σε δισ. ευρώ)
1. POCU (ανθρώπινο δυναμικό)	4,3
2. POC (ανταγωνιστικότητα)	1,3
3. POIM (μεγάλες υποδομές)	9,4
4. POAT (τεχνική βοήθεια)	0,2
5. POR (περιφερειακό)	6,7
6. POCA (διοικητική μεταρρύθμιση)	0,5
7. POAD (στήριξη μειονεκτούντων ατόμων)	0,4
8. PNDR (αγροτική ανάπτυξη)	8,1
9. POPAM (αλιεία και θάλασσα)	0,1
10. CEF-Connecting Europe Facility (συνδέοντας την Ευρώπη) Τομείς: μεταφορών, ενέργειας, ψηφιακών υπηρεσιών Διαχειριστής: Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποκλειστικά	1,9 (αφορά σε περισσότερες χώρες και όχι αποκλειστικά στην Ρουμανία)
Σύνολο	32,9

Πηγή: Υπουργείο Ευρωπαϊκών Πόρων Ρουμανίας

5.2.3 Μεγάλα Δημόσια Έργα

Για την ανάληψη δημοσίων έργων, συγχρηματοδοτούμενων από τα κοινοτικά κονδύλια, προκηρύσσονται συνήθως σχετικοί διαγωνισμοί. Στην περίπτωση της Ρουμανίας, η χρηματοδότηση από πλευράς Ε.Ε ανέρχεται στο 85% του συνολικού ποσού, γεγονός το οποίο αποτελεί εξαιρετική ευκαιρία για την ρουμανική κυβέρνηση και τις τοπικές αρχές. Έτσι, πέραν πολύ λίγων εξαιρέσεων, τα μεγάλα projects που υλοποιούνται στον τομέα των υποδομών, του περιβάλλοντος, των νέων τεχνολογιών κ.ά., συγχρηματοδοτούνται από την Ε.Ε. και ακολουθούν τους ανάλογους κανόνες.

Ένα από τα προβλήματα, που υπάρχουν στην χώρα είναι και η μικρή απορροφητικότητα των κοινοτικών κονδυλίων, αφού ο βαθμός απορροφητικότητας για την περίοδο 2007-2013 ανέρχεται σε 90% περίπου, ενώ για την περίοδο 2014-2020 ο βαθμός απορροφητικότητας είναι μόνο 5%. Το ΔΝΤ πρόσφατα κατά την επίσκεψη κλιμακίου του θεωρεί, ότι η αδυναμία της Ρουμανίας για απορρόφηση κοινοτικών προγραμμάτων, οφείλεται κυρίως σε πολλά στοιχεία όπως: η έλλειψη κατάλληλου προσωπικού στις διαχειριστικές αρχές, τα θέματα δυσκολιών προκήρυξης διαγωνισμού, ο φόβος των υπαλλήλων να υπογράψουν την σύμβαση ένεκα ελέγχων του ελεγκτικού συνεδρίου, η έλλειψη τεχνικής κατάρτισης για υποβολή καλών φακέλων με καλά σχέδια, η αδυναμία του πληροφορικού συστήματος για υποδοχή αιτημάτων φακέλων ηλεκτρονικώς, οι δυσκολίες που υπάρχουν για ανεύρεση χρημάτων εθνικής συγχρηματοδότησης κ.λ.π..

5.2.4 Πολυμερής Χρηματοδότηση

Ως γνωστόν, η Ρουμανία λαμβάνει διάφορα κοινοτικά κονδύλια, κονδύλια άλλων διεθνών χρηματοδοτικών οργανισμών και άλλα εθνικά κίνητρα. Η κυβέρνηση και το Υπουργείο Ευρωπαϊκών Πόρων έθεσε ως στόχο όλα τα κοινοτικά κονδύλια να υποβάλλονται από την άνοιξη του 2017, ηλεκτρονικώς.

Η Παγκόσμια Τράπεζα

Η Παγκόσμια Τράπεζα δραστηριοποιείται στη χώρα επί πολλά έτη, μέσω μεγάλου αριθμού προγραμμάτων. Στις 11.01.2016, η ρουμανική κυβέρνηση και η Παγκόσμια Τράπεζα υπέγραψαν νέο μνημόνιο κατανόησης (Memorandum of Understanding), για την παροχή περαιτέρω τεχνικής βοήθειας, προς ενίσχυση της δημόσιας διοίκησης μέχρι το 2023, με στόχο την στήριξη των διαρθρωτικών αλλαγών και τον εκσυγχρονισμό αυτής. Το εν λόγω μνημόνιο κατανόησης αποτελεί το δεύτερο κατά σειρά και περιλαμβάνει προγράμματα που αφορούν την μεταρρύθμιση της δημόσιας διοίκησης, της εκπαίδευσης καθώς και του συστήματος υγείας. Περαιτέρω βοήθεια θα δοθεί στην ρουμανική κυβέρνηση για την μεταρρύθμιση και την ορθή χρήση των διαθέσιμων ευρωπαϊκών κονδυλίων καθώς και για την επίτευξη των στόχων ως προς την οικονομική ανάπτυξη της χώρας και

την άνοδο του βιοτικού επιπέδου. Σημειώνεται ότι το πρώτο μνημόνιο, στο οποίο εκτός από την Παγκόσμια Τράπεζα συμμετείχαν η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (EIB) και η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης (EBRD), υπεγράφη για την περίοδο 2012-2015 και αφορούσε 26 συμφωνίες χρηματοδότησης για 20 περίπου θεσμούς της χώρας, ενώ ο προϋπολογισμός του ανήλθε σε περίπου 32 εκατ.ευρώ μέσω ευρωπαϊκών κονδυλίων. Το καινούργιο πρόγραμμα χρηματοδοτείται και αυτό από κοινοτικά κονδύλια και συγκεκριμένα από τους διαθέσιμους πόρους για το πρόγραμμα τεχνικής βοήθειας της περιόδου 2015-2020, όπως συμφωνήθηκε με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

To International Finance Corporation - IFC

Το IFC, μέλος του ομίλου της Παγκόσμιας Τράπεζας, είναι ένας οργανισμός, ο οποίος ενδιαφέρεται για τον ιδιωτικό τομέα στις αναπτυσσόμενες χώρες. Το IFC μπορεί να χρηματοδοτήσει επιχειρηματικά σχέδια, το συνολικό ποσό των οποίων ξεπερνάει εκείνο που μπορούν να χορηγήσουν οι κλασικές τράπεζες. Οι προϋποθέσεις χορήγησης δανείου είναι παρόμοιες με αυτές της αγοράς, αλλά συμπεριλαμβάνονται και ρήτρες καλής χρήσης των κεφαλαίων.

Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων - EIB

Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων, μέτοχοι της οποίας είναι τα κράτη μέλη της ΕΕ και των οποίων τα συμφέροντα εκπροσωπεί, χορηγεί δάνεια στους ξένους επενδυτές, που επιθυμούν να επενδύσουν στην Ρουμανία.

Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα για την Ανασυγκρότηση και την Ανάπτυξη - EBRD

Η EBRD δημιουργήθηκε το 1991 και μέλη της είναι 60 κράτη, η Ε.Ε. καθώς και η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων. Το ενδιαφέρον της στρέφεται στη χρηματοδότηση έργων υποδομών και στην ανάπτυξη του ιδιωτικού τομέα, μέσω δανείων, αλλά και μέσω της συμμετοχής της σε εταιρείες στις πρώην ανατολικές χώρες. Ειδικότερα στην Ρουμανία, την EBRD ενδιαφέρει κυρίως:

- ❖ η σταθερότητα και η ανάπτυξη του χρηματοπιστωτικού τομέα
- ❖ η ενίσχυση των υποδομών
- ❖ η αναδιοργάνωση του τομέα ενέργειας
- ❖ η ενδυνάμωση των επενδύσεων στην παραγωγική οικονομία

Για τα μικρά επενδυτικά σχέδια, η EBRD δανείζει, κατά βάση, το αντίστοιχο ποσό στις εμπορικές τράπεζες που λειτουργούν ως ενδιάμεσοι. Ως προς τα μεγάλα σχέδια, τα χειρίζεται η ίδια σε κεντρικό επίπεδο.

5.2.5 Τα Εθνικά Κίνητρα

Μετά την ένταξη της Ρουμανίας στην Ε.Ε., το ρουμανικό Υπουργείο Οικονομικών έθεσε σε εφαρμογή ένα πρόγραμμα εθνικών κινήτρων για την χρηματοδότηση επενδυτικών σχεδίων. Τα εθνικά κίνητρα αποτελούν επιχορήγηση του ρουμανικού κράτους υπό μορφή επιδότησης και δύνανται να καλύψουν ποσοστό έως και 50% των δαπανών του επενδυτικού σχεδίου. Σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία (HG 332/2014, Σχέδιο κρατικών επιδοτήσεων για την στήριξη των επενδύσεων που προάγουν την ανάπτυξη της περιφέρειας μέσω της δημιουργίας θέσεων εργασίας), η κρατική επιδότηση μπορεί να φτάσει μέχρι τα 37,5 εκ. Ευρώ.

Στόχος των κρατικών επιδοτήσεων

: Οι κρατικές επιδοτήσεις προσδοκούν να δημιουργήσουν πλεονεκτήματα και για τα δύο μέρη: η στήριξη των επενδύσεων επιτρέπει την αύξηση των εσόδων του κρατικού προϋπολογισμού διαμέσου της δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας και των επενδύσεων στην περιφέρεια. Ειδικότερα προσβλέπει στα ακόλουθα:

- ❖ μείωση των κοινωνικο-οικονομικών ανισοτήτων για την καλύτερη εναρμόνιση με τα άλλα κράτη-μέλη της Ε.Ε.
- ❖ δημιουργία νέων θέσεων εργασίας (μείωση της ανεργίας)
- ❖ αύξηση και διαφοροποίηση των δραστηριοτήτων στις λιγότερο ανεπτυγμένες περιοχές
- ❖ διατήρηση των επενδύσεων και των θέσεων εργασίας σε μεσοπρόθεσμο διάστημα
- ❖ προώθηση των επενδύσεων που οδηγούν στην “έξυπνη” οικονομική ανάπτυξη και την στήριξη των μεγάλων επενδυτικών σχεδίων
- ❖ προμήθεια προϊόντων και υπηρεσιών οι οποίες ενισχύουν τις νέες τεχνολογίες

Η διαφορά μεταξύ των εθνικών προγραμμάτων και των κοινοτικών, είναι ότι ενώ τα κοινοτικά προγράμματα προσανατολίζονται κυρίως στην περιφέρεια και όχι στην περιοχή Βουκουρεστίου, τα εθνικά προγράμματα δύνανται να απολαμβάνουν και επιχειρήσεις στην περιοχή Βουκουρεστίου.³⁶

5.3 Η Ανάπτυξη των Α.Ξ.Ε. στην Ρουμανία

Η ρουμανική αγορά αποτελεί τη δεύτερη αγορά της κεντρικής και ανατολικής Ευρώπης, μετά την Πολωνία, και είναι σημαντική για την προσέλκυση ξένων επενδύσεων. Παράλληλα, η είσοδος της Ρουμανίας στην Ε.Ε. ενδυνάμωσε την προσέλκυση ξένων επενδύσεων στην χώρα, διότι προσφέρει γεωπολιτική

³⁶ Ιστότοπος: <https://agora.mfa.gr/infofiles/Doing%20Business%202017-2018%20ro.pdf>, σελίδα 49-55.

σταθερότητα, δυνατότητες εισόδου σε νέες αγορές με το μισό κόστος, αλλά συγχρόνως και ασφάλεια επενδύσεων. Η ρουμανική κυβέρνηση υποστηρίζει την προσέλκυση ξένων επενδύσεων, οι οποίες, επωφελούμενες από τις κρατικές ενισχύσεις, αποτέλεσαν την ατμομηχανή της ανάπτυξης της οικονομίας. Τα έσοδα από την προσέλκυση κεφαλαίων από το εξωτερικό μειώθηκαν λόγω της οικονομικής κρίσης, ενώ το 2016 αυξήθηκαν φθάνοντας τα επίπεδα του 2009.

Τα αποθέματα ξένων επενδύσεων υπολογίζονται σε περίπου 70 δισ. ευρώ. Οι 7 πρώτες χώρες – επενδυτές στην Ρουμανία είναι κράτη μέλη της Ε.Ε. και ακολουθούν η Ελβετία και οι ΗΠΑ. Η Ολλανδία κατέχει την πρώτη θέση, αντιπροσωπεύοντας ποσοστό 21,25%. Η Αυστρία κατέχει την δεύτερη θέση των επενδύσεων με 12,50% του συνόλου. Η Γερμανία αντιπροσωπεύει το 11,51% , η Κύπρος κατέχει την 4η θέση με 9,58% και ακολουθεί η Γαλλία, που κατέχει την 5η θέση με 6,15% και η Ελλάδα την 6η θέση με 3,39%. Η αναμφισβήτητη πρώτη θέση της Ολλανδίας προκύπτει λόγω φορολογικών σκοπών, αφού πολλές άλλες χώρες επενδύουν στη Ρουμανία μέσω Ολλανδίας. Εξετάζοντας τους κυριότερους τομείς των επενδύσεων, σημαντικότερος είναι αυτός της βιομηχανίας (821 εκατ. Ευρώ) και ακολουθεί η ενέργεια (738 εκατ. Ευρώ). Εξετάζοντας την αύξηση των άμεσων ξένων επενδύσεων ως ποσοστό του Α.Ε.Π. κατέχει ένα ποσοστό μεταξύ 2,5% - 3% του Α.Ε.Π., το οποίο παραμένει σταθερό, βεβαίως χαμηλότερο από το επίπεδο του 2008, αλλά δεν είναι και το χαμηλότερο επίπεδο μεταξύ των αναδυόμενων χωρών και το ποσοστό αυτό δεν αναμένεται να υποχωρήσει στο μέλλον, ενώ η χώρα διαθέτει πολιτική και οικονομική σταθερότητα, έναντι άλλων χωρών της περιοχής (Ουκρανία, Τουρκία). Δύο είναι οι τομείς, που προσανατολίζονται οι άμεσες ξένες επενδύσεις ήτοι η αυτοκινητοβιομηχανία και τα μέρη αυτοκινήτων, καθώς και οι υπηρεσίες κυρίως με την συμμετοχή πολυεθνικών εταιρειών. Η πρωτεύουσα, από μόνη της, προσελκύει το 60% των επενδύσεων. Παρά το γεγονός ότι ξένες εταιρείες έχουν τις παραγωγικές τους μονάδες στην επαρχία, η έδρα τους βρίσκεται στο Βουκουρέστι.

Πίνακας 5.3

Άμεσες Ξένες Επενδύσεις ανά τον κόσμο (2009 - 2015) (σε εκατομμύρια ευρώ)

ΧΩΡΕΣ	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Αλβανία	986	1.051	876	855	1.266	1.093	1.003
Βουλγαρία	3.385	1.525	1.849	1.375	1.857	1.733	1.774
Κροατία	3.346	480	490	1.517	1.451	955	174
Τσεχία	2.927	6.141	2.318	4.990	3.639	5.909	1.223
Ελλάδα	2.436	330	1.143	1.740	2.818	2.172	-289
Ρωσία	36.583	48.168	55.084	50.588	69.219	20.958	9.825
Πολωνία	2.706	2.646	2.006	6.059	120	13.883	7.489
Σερβία	2.358	1.813	324	659	1.593	2.409	2.706
Ουγγαρία	1.996	2.206	6.290	13.983	3.097	4.039	1.207
Τουρκία	8.629	9.058	16.176	13.224	12.357	12.146	16.508
Ουκρανία	4.806	6.495	7.207	7.833	4.499	410	2.961
Π.Γ.Δ.Μ.	202	212	4.698	93	334	348	174
Μολδαβία	208	208	238	175	236	207	229
Σλοβακία	-659	1.770	3.491	2.982	591	479	803
Σλοβενία	-659	360	998	-59	-144	1.564	993
Ρουμανία	4.844	2.940	2.522	2.748	3.602	3.234	3.389
Σύνολο	1.221.810	1.422.225	1.700.082	1.330.272	1.451.965	1.228.283	1.762.155

Πηγή: UNCTAD, Report (2015)

Η Ρουμανία δεν είχε προσελκύσει σημαντικές άμεσες ξένες επενδύσεις μέχρι την δεκαετία του 1990, κυρίως λόγω της καθυστέρησης των διαρθρωτικών αλλαγών μετά την κομμουνιστική περίοδο.

Πίνακας 5.4
Ξένες Άμεσες Επενδύσεις στην Ρουμανία

Άμεσες Επενδύσεις στην Ρουμανία	Εισροές Άμεσων Ξένων Επενδύσεων
ΕΤΗ	ΣΥΝΟΛΟ ΣΕ ΔΙΣ. ΕΥΡΩ
2003	1,831
2004	5,183
2005	5,213
2006	9,060
2007	7,250
2008	9,496
2009	3,351
2010	2,263
2011	1,700
2012	2,489
2013	2,712
2015	3,389
2016	4,080

Πηγή: Κεντρική Τράπεζα της Ρουμανίας

Από τα ανωτέρω στοιχεία, προκύπτει ότι η Ρουμανία προσέλκυσε σημαντικές άμεσες ξένες επενδύσεις κατά την περίοδο 2004 - 2008. Μετά την εμφάνιση της οικονομικής κρίσης από το 2009 και εφεξής υπήρξε αισθητή μείωση. Ωστόσο, από το 2012 παρατηρείται εκ νέου ανάκαμψη στην προσέλκυση ξένων κεφαλαίων, η οποία άγγιξε τα 4,08 δις ευρώ το 2016 έναντι 3,389 δις. το 2015. Οι κυριότεροι μήνες προσέλκυσης επενδύσεων, κατά το 2016, σύμφωνα με την Κεντρική Τράπεζα της Ρουμανίας ήταν ο Νοέμβριος, ο Απρίλιος και ο Δεκέμβριος, ενώ οι μήνες με το χαμηλότερο ύψος επενδύσεων ήταν ο Ιανουάριος, ο Οκτώβριος και ο Σεπτέμβριος. Συγκρίνοντας επίσης την Ρουμανία με άλλες χώρες της ΝΑ Ευρώπης παρατηρούμε ότι η Ρουμανία υπερτερεί σε προσέλκυση ξένων κεφαλαίων, αφού το 2016 προσέλκυσε κεφάλαια ύψους 4,08 περίπου δις. ευρώ, έναντι 1,7 δις. ευρώ της Βουλγαρίας, 0,229 δις. ευρώ της Π.Γ.Δ.Μ., 1,270 της Σερβίας, 0,803 της Σλοβακίας, 0,993 της Σλοβενίας, 1,223 δις της Τσεχίας κ.λ.π..

Ο κυριότερος ξένος επενδυτής στην Ρουμανία και για το 2016 ήταν η Ολλανδία με 21,25% του συνόλου των επενδύσεων, σε τομείς όπως τράπεζες, ασφάλειες, καταναλωτικά αγαθά και τρόφιμα. Ακολούθησαν οι: Αυστρία με 12,50%

σε τράπεζες, ασφάλειες, οικοδομικά υλικά και η Γερμανία με 12,2% σε τομείς, όπως ασφάλειες, τρόφιμα, αυτοκίνητα, μηχανήματα, οικοδομικά, χημικά και τσιμέντο. Η Κύπρος με 9,58% επικεντρώθηκε στις τράπεζες και τις υπηρεσίες. Η Γαλλία με 6,15% επένδυσε σε τομείς όπως ΙΤ, αυτοκίνητα, τσιμέντο, βιομηχανικά προϊόντα, γεωργία, τράπεζες, ασφάλειες, σουπερμάρκετ κ.λπ., ενώ η Ελλάδα με 4,49% επένδυσε σε τράπεζες, τρόφιμα, καταναλωτικά αγαθά και λιανική πώληση. Η Ιταλία με 3,39% προσανατολίστηκε, κυρίως, σε υποδήματα και ενδύματα, τράπεζες και ασφάλειες. Η Ισπανία με 4,18% επένδυσε σε βιομηχανικά και καταναλωτικά προϊόντα καθώς και σε τράπεζες. Ακολουθούν οι: Παναμάς με 2,9% , Ελβετία με 2,8% , Λουξεμβούργο με 3,45% , ΗΠΑ με 2,4% και η Μεγ. Βρετανία με 2,2% (1,03 δις ευρώ).

Οι πιο σημαντικοί τομείς που προσελκύουν ξένες επενδύσεις στην Ρουμανία, είναι οι κάτωθι:

- ❖ η αυτοκινητοβιομηχανία και τα μέρη αυτοκινήτων (Renault, Daimler Benz, Ford, Siemens, Continental Alcoa, Delphi Packard, Michelin, Pirelli)
- ❖ ο τραπεζικός και ο χρηματοοικονομικός τομέας (Citibank, Societe generale, Royal Bank of Scotland, Ing, GeneralVolsbank, Raiffeisen, National Bank of Greece, Alpha Bank, Intesa, Garanti Bank, Erste Bank, Unicredit, Credit Agricole, Piraeus Bank, Allianz)
- ❖ ο τομέας πληροφορικής (Hewlett Packard, Intel, Microsoft, Oracle, Cisco)
- ❖ ο τομέας τηλεπικοινωνιών (Telecom, Orange, Telesystem International services, Vodafone)
- ❖ ο τομέας ξενοδοχείων (Hilton, Marriott, Howard Johnson, Sofitel, Ramada, Radisson, Accor)
- ❖ η βαριά βιομηχανία (Timken, Lafarge, Heidelberg, Plexus, Lufkin, Toro)
- ❖ ο τομέας των καταναλωτικών αγαθών (Procter and Gamble, Unilever, Henkel, Coca Cola, Pepsico, Parmalat, Smithfield Foods)
- ❖ ο τομέας του λιανεμπορίου (Metro, Delhaize, Dm Drogerie, Carrefour, Cora, Selgros, Auchan, Kaufland)³⁷

5.3.1 Ο Κλάδος της Πληροφορικής στην Ρουμανία

Ο κλάδος πληροφορικής της Ρουμανίας αναπτύσσεται σταθερά για πάνω από μία δεκαετία και οι ειδικοί αναμένουν ότι η τάση αυτή θα συνεχιστεί τα επόμενα χρόνια, με ακόμα πιο γρήγορο ρυθμό. Και η διεθνής επιτυχία αρκετών τοπικών εταιρειών πληροφορικής φαίνεται πως υποστηρίζει τις προσδοκίες τους αυτές.

Όλα ξεκίνησαν όταν οι τοπικές εταιρείες ξεκίνησαν να αναπτύσσουν λογισμικό για ξένες εταιρείες, κάτι που έδωσε στους προγραμματιστές της χώρας την δυνατότητα να εκπαιδευτούν και να ξεκινήσουν σιγά σιγά την παραγωγή δικού τους λογισμικού και την δημιουργία νέων εταιρειών, μέσω των οποίων ξεκίνησαν να

³⁷ Ιστότοπος: <https://agora.mfa.gr/infofiles/Doing%20Business%202017-2018%20ro.pdf> , σελίδα 55-58.

εξάγουν με επιτυχία τα προγράμματά τους στην παγκόσμια αγορά, ενώ άλλοι επεκτάθηκαν μέσω εξαγορών. Ανάμεσα τους ο πρώτος "μονόκερος" της Ρουμανικής αγοράς, η UiPath και η γνωστή σε όλους εταιρεία κυβερνοασφάλειας Bitdefender, ενώ στις πιο γνωστές ρουμανικές εταιρείες συγκαταλέγονται οι TotalSoft και Tremend.

❖ **UiPath**

Η **UiPath**, ο πρώτος τεχνολογικός "μονόκερος" της Ρουμανίας είναι μία από τις πιο επιτυχημένες εταιρείες πληροφορικής που ξεκίνησε από τοπικούς επιχειρηματίες. Ιδρύθηκε το 2005 από τους Daniel Dines και Marius Tirca και αναπτύσσει μία πλατφόρμα για την αυτοματοποίηση διαδικασιών επιχειρησιακής ρομποτικής (RPA). Η εταιρεία έγινε ο πρώτος ρουμανικός τεχνολογικός "μονόκερος" αφού εξασφάλισε χρηματοδότηση ύψους 153 εκατ. δολαρίων πριν μερικούς μήνες. Συνέχισε την ανάπτυξή της και στα μέσα Σεπτεμβρίου έφτασε σε αξία 3 δισεκατομμυρίων δολαρίων μετά την επιπλέον χρηματοδότηση 225 εκατομμυρίων δολαρίων, από τις εταιρείες Sequoia Capital και CapitalG, δύο από τα μεγαλύτερα ταμεία επιχειρηματικών κεφαλαίων στις ΗΠΑ. Η έδρα της είναι τώρα στη Νέα Υόρκη, με την παρουσία της να εκτείνεται σε μεγάλες πόλεις σε όλο τον κόσμο, όπως το Βουκουρέστι, το Λονδίνο, το Παρίσι, το Τόκιο, τη Σιγκαπούρη, το Άμστερνταμ, το Ντουμπάι, την Ουάσιγκτον, τις Βρυξέλλες. Περισσότεροι από 1.500 επιχειρηματικοί πελάτες και κυβερνητικοί οργανισμοί χρησιμοποιούν την πλατφόρμα Enterprise RPA της UiPath, σύμφωνα με την παρουσίαση της εταιρείας στο LinkedIn.

❖ **Bitdefender**

Η **Bitdefender**, που ιδρύθηκε το 2001 από τον Ρουμάνο επιχειρηματία Florin Talpes, είναι σήμερα μία από τις κορυφαίες εταιρίες λογισμικού στον κυβερνοχώρο και την αγορά των antivirus στον κόσμο. Η εταιρεία εξυπηρετεί περίπου 500 εκατομμύρια χρήστες παγκοσμίως, σε συνεργασία με κυβερνητικές οργανώσεις, μεγάλες επιχειρήσεις, ΜΜΕ και ιδιώτες σε περισσότερες από 150 χώρες. Έχει πάνω από 1.300 υπαλλήλους και μια ομάδα 600+ μηχανικών και ερευνητών. Ο Ρουμάνος επιχειρηματίας Florin Talpes ελέγχει τη Bitdefender, ενώ το ιδιωτικό μετοχικό κεφάλαιο με έδρα το Λονδίνο Vitruvian Partners κατέχει ποσοστό 30% στην εταιρεία. Ο όμιλος έχει άμεση παρουσία σε αγορές όπως οι ΗΠΑ, η Γαλλία, η Γερμανία, η Δανία, η Ισπανία, η Ιταλία, το Ηνωμένο Βασίλειο, τα ΗΑΕ, η Σουηδία και ο Καναδάς, ενώ πρόσφατα, καθιέρωσε επίσης άμεση παρουσία στην Αυστραλία μετά την εξαγορά της τοπικής SMS eTech.

❖ **eMAG**

Ο **eMAG** είναι ο μεγαλύτερος διαδικτυακός λιανοπωλητής στη Ρουμανία. Αφού ιδρύθηκε το 2001 ως ηλεκτρονικό κατάστημα συστημάτων πληροφορικής και προϊόντων γραφείου, το eMAG εξαγοράστηκε το 2009 (51% των μετοχών) από την Asesoft Distribution. Τρία χρόνια αργότερα, το 2012, το 70% των μετοχών της eMAG αποκτήθηκε από το νοτιοαφρικανικό ταμείο επενδύσεων Naspers. Στη

συνέχεια, το 2017, η Naspers έφθασε σχεδόν να ελέγχει το 80% του eMag μετά την επένδυση περίπου 100 εκατομμυρίων ευρώ στην εταιρεία. Ο Ρουμάνος επιχειρηματίας Iulian Stanciu κατέχει σήμερα το μειοψηφικό μερίδιο στην εταιρεία. Το eMAG εξυπηρετεί σήμερα τέσσερις αγορές στη Νοτιοανατολική Ευρώπη μέσω γραφείων στο Βουκουρέστι, τη Σόφια, τη Βουδαπέστη και τη Βαρσοβία, με μία ομάδα περίπου 4.000 ατόμων. Παρόλο που η eMAG είναι μια ομάδα λιανικής, είναι επίσης μία από τις μεγαλύτερες εταιρείες λογισμικού στη Ρουμανία. Το τμήμα IT της, το οποίο αναπτύσσει τις ομάδες των διαφόρων πλατφορμών πωλήσεων, είχε πωλήσεις ύψους 20 εκατ. ευρώ και ομάδα 550 ατόμων το 2017, σύμφωνα με επίσημα στοιχεία του Υπουργείου Οικονομικών.

❖ **TotalSoft**

Μια ομάδα έξι ειδικών με επικεφαλής τον Liviu Dragan δημιούργησε το 1994 το **TotalSoft** στο Βουκουρέστι της Ρουμανίας και ίδρυσε μία από τις πιο επιτυχημένες ρουμανικές εταιρείες. Η εταιρεία είναι πλέον ένας από τους σημαντικότερους παρόχους συστημάτων επιχειρηματικού λογισμικού (ERP, HCM, CRM, DM και BI) στην Κεντρική Ευρώπη, με έργα σε 46 χώρες σε τέσσερις ηπείρους. Το φθινόπωρο του 2016, η Logo Software Investment, ο μεγαλύτερος ανεξάρτητος πάροχος λογισμικού στην Τουρκία, εξαγόρασε τη TotalSoft για πάνω από 30 εκατομμύρια ευρώ. Πριν από αυτή τη συναλλαγή, ο πλειοψηφικός μέτοχος ήταν το ελληνικό επενδυτικό ταμείο Global Finance, με τον Liviu Dragan να είναι πια μειοψηφικός μέτοχος.

❖ **AROBS Transilvania**

Ο τοπικός επιχειρηματίας Voicu Oprean ίδρυσε την εταιρεία λογισμικού **AROBS Transilvania** στο Cluj-Napoca το 1998. Η εταιρεία είναι πλέον ένας από τους μεγαλύτερους παραγωγούς λογισμικού στη χώρα, με περισσότερους από 750 υπαλλήλους και συνεργάτες στα τοπικά γραφεία της στην Cluj-Napoca, Tg. Mures, Baia Mare, Arad, Suceava, Iasi και Βουκουρέστι και διεθνή γραφεία στη Γερμανία, την Ουγγαρία, τη Μολδαβία, την Ινδονησία, τις Κάτω Χώρες και το Βέλγιο. Το Σεπτέμβριο του τρέχοντος έτους, η AROBS υπέγραψε συμφωνία για την ανάληψη της SAS Grup, μίας μικρότερης εταιρείας πληροφορικής που ειδικεύεται στις υπηρεσίες διαχείρισης στόλου. Μετά από αυτή τη συναλλαγή, η AROBS έγινε ένας από τους μεγαλύτερους παρόχους υπηρεσιών διαχείρισης στόλου στην Κεντρική και Νοτιοανατολική Ευρώπη, με πάνω από 6.500 πελάτες και 85.000 οχήματα που παρακολουθούνται καθημερινά.

❖ **Tremend Software Consulting**

Η **Tremend Software Consulting** είναι μία εταιρεία λογισμικού με 13 χρόνια εμπειρίας στην ανάπτυξη πολύπλοκων λύσεων για εταιρείες σε όλο τον κόσμο. Η εταιρεία ιδρύθηκε το 2005 από τους ρουμάνους επιχειρηματίες Ioan Cocan και Marius Hanganu. Τώρα, έχει πελάτες σε 15 χώρες σε τρεις ηπείρους, έχοντας αναπτύξει πάνω από 400 υψηλής ποιότητας έργα. Οι αναπτυγμένες λύσεις έχουν πάνω από 60 εκατομμύρια τελικούς χρήστες και αναπτύσσονται από κορυφαίες εταιρείες τραπεζών, αυτοκινήτων, τηλεπικοινωνιών, οικονομικών, επαγγελματικών και ιατρικών υπηρεσιών.

❖ **Qualitance**

Η **Qualitance** είναι μία ακόμη ρουμανική εταιρεία τεχνολογίας που αναπτύσσεται με γρήγορους ρυθμούς, περιλαμβάνεται στην κατάταξη των Financial Times 1000 το 2017 και το 2018, και Deloitte Technology Fast 50, Inc.5000 Europe. Ιδρύθηκε το 2007 από τους Ρουμάνους Ioan Iacob και Radu Constantinescu, και προγραμματίζει ψηφιακές λύσεις υψηλής τεχνολογίας με τη χρήση αναδυόμενων τεχνολογιών. Η Qualitance έχει γραφεία στο Βουκουρέστι, το Σαν Φρανσίσκο και το Σίδνεϊ. Το 2016, η εταιρεία εξαγόρασε το LaunchPodium, μια εταιρεία design του Σαν Φρανσίσκο, που ιδρύθηκε από τον Mike Parsons, ο οποίος προηγουμένως διετέλεσε διευθύνων σύμβουλος της 215 McCann στο Σαν Φρανσίσκο.

❖ **Softvision**

Ο Ρουμάνος επιχειρηματίας Laurentiu Russo ίδρυσε την εταιρεία ψηφιακών υπηρεσιών **Softvision** στο Cluj-Napoca. Από το 2016, η Softvision είναι μία παγκόσμια εταιρεία, η οποία εκτείνεται σε πέντε ηπείρους. Διαθέτει τώρα ένα δίκτυο 2800 επαγγελματιών προϊόντων, σχεδιασμού και μηχανικής σε 27 στούντιο σε 11 χώρες. Η εταιρεία διαθέτει στούντιο σε πέντε πόλεις της Ρουμανίας,

συμπεριλαμβανομένης της πρωτεύουσας Βουκουρέστι, καθώς και σε χώρες όπως οι ΗΠΑ, το Ηνωμένο Βασίλειο, η Αυστραλία, η Αργεντινή και η Βραζιλία.

❖ Fortech

Ο όμιλος **Fortech** ιδρύθηκε το 2003 από τον Ρουμάνο επιχειρηματία Calin Vaduva, ο οποίος τον ελέγχει και το διαχειρίζεται. Τα τελευταία χρόνια, η εταιρεία έχει υλοποιήσει περισσότερα από 270 έργα για 165 πελάτες. Συνεργάζεται κυρίως με ξένους πελάτες σε βιομηχανίες όπως αυτοκινητοβιομηχανία, λιανικό εμπόριο, τηλεπικοινωνίες, πληροφορική και άλλα. Η λίστα πελατών περιλαμβάνει μεγάλες διεθνείς ομάδες όπως η T-Systems, η Swisscom, η Symantec, η Pfizer και η Renault. Χρησιμοποιώντας περισσότερους από 700 μηχανικούς λογισμικού και ανάπτυξης, η Fortech είναι ένας από τους μεγαλύτερους παρόχους υπηρεσιών πληροφορικής στην περιοχή, επανειλημμένα συμπεριλαμβανόμενος στην κατάταξη της Deloitte από τις ταχύτερα αναπτυσσόμενες εταιρείες τεχνολογίας στην Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη.

❖ Qubiz

Η **Qubiz** ιδρύθηκε από τη Marcel Anghel το 2008. Παρέχει ολοκληρωμένες λύσεις και υπηρεσίες πληροφορικής για τις δυτικοευρωπαϊκές επιχειρήσεις και τις νεοσύστατες επιχειρήσεις, με γραφεία στις ρουμανικές πόλεις Oradea και Cluj-Napoca, πέρα από την παρουσία της στην Ολλανδία, το Ηνωμένο Βασίλειο και τη Γερμανία. Η Qubiz έχει μια ομάδα 170 εξειδικευμένων επαγγελματιών και έχει ολοκληρώσει πάνω από 150 επιτυχημένα έργα μέχρι τώρα. Τον Σεπτέμβριο του τρέχοντος έτους, η Qubiz συνεργάστηκε με την Sioux, μια ολλανδική τεχνολογική εταιρεία με επίκεντρο τις τεχνολογίες αιχμής και την καινοτομία.

❖ Bittnet

Οι Ρουμάνοι επιχειρηματίες Mihai και Cristian Logofatu ξεκίνησαν την **Bittnet** το 2007. Τώρα, η Bittnet είναι μία από τις πιο δυναμικές τοπικές εταιρείες πληροφορικής, με οργανική αύξηση κατά 58% το 2017. Η κύρια δραστηριότητα της εταιρείας επικεντρώνεται στην κατάρτιση στον τομέα της πληροφορικής και στην παροχή - ολοκληρωμένων υπηρεσιών υποδομής πληροφορικής για κορυφαίες εταιρείες όπως η Cisco, η Microsoft, η Dell, η VMware, η HP. Το 2017, η Bittnet εξαγόρασε τη Gecad Net, μία εταιρεία πληροφορικής για 600.000 ευρώ. Η Bittnet είναι η πρώτη εταιρεία πληροφορικής που είναι εισηγμένη στο εναλλακτικό σύστημα εμπορίας του Χρηματιστηρίου του Βουκουρεστίου, το οποίο είναι αφιερωμένο στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις.³⁸

5.4 Ανακεφαλαίωση

Στο πέμπτο κεφάλαιο, είδαμε αρκετά εκτενώς και συνάμα περιεκτικώς πως οι επενδύσεις στην Ρουμανία ανθίζουν και αυτό χάριν στην ενίσχυση της σταθερότητας του θεσμικού πλαισίου της, στα επενδυτικά κίνητρα που προσφέρει, στις φορολογικές απαλλαγές που δίδονται στους ξένους επενδυτές, στα κοινοτικά κονδύλια, στα μεγάλα δημόσια έργα (στον τομέα των υποδομών, του περιβάλλοντος, των νέων τεχνολογιών, κ.ά.) που συγχρηματοδοτούνται από την Ε.Ε..

Επιπροσθέτως, όπως διαπιστώσαμε και αναφέραμε σε αυτό το κεφάλαιο, στην χώρα της Ρουμανίας υπάρχει πολυμελής χρηματοδότηση από την Παγκόσμια Τράπεζα, το International Finance Corporation (IFC), την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (EIB), την Ευρωπαϊκή Τράπεζα για την Ανασυγκρότηση και την Ανάπτυξη (EBRD). Φυσικά, μετά την ένταξη της Ρουμανίας στην Ε.Ε., το ρουμανικό Υπουργείο Οικονομικών, έθεσε σε εφαρμογή πρόγραμμα εθνικών κινήτρων για την χρηματοδότηση επενδυτικών project.

Τέλος, αξιοσημείωτο ήταν το γεγονός, πως ένας από τους πολλούς και ποκίλους κλάδους που αναπτύσσεται σταθερά για πάνω από μία δεκαετία, με τους ειδικούς να προβλέπουν συνέχεια αυτής της ανάπτυξης, είναι ο κλάδος της πληροφορικής.

³⁸ Ιστότοπος: <https://emea.gr/%CE%B7-%CF%81%CE%BF%CF%85%CE%BC%CE%B1%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CE%AE-%CE%B1%CE%B3%CE%BF%CF%81%CE%AC-%CF%80%CE%BB%CE%B7%CF%81%CE%BF%CF%86%CE%BF%CF%81%CE%B9%CE%BA%CE%AE%CF%82-%CE%BA%CE%B1%CF%84%CE%B1%CE%BA/556110/556110/>

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

ΟΙ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΑΜΕΣΕΣ ΞΕΝΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΡΟΥΜΑΝΙΑ

6.1 Εισαγωγή

Η κατάσταση στην οποία βρίσκεται η ελληνική οικονομία δεν ευνοεί τις εγχώριες επιχειρήσεις. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να στρέφονται σε χώρες με καλύτερες προοπτικές εξέλιξης. Σε αυτό το κομμάτι η ελληνική επιχειρηματικότητα είναι αρκετά τυχερή καθώς δεν χρειάζεται να “ξενιτευτεί” έτσι ώστε να βρει πρόσφορο έδαφος, για να ξεκινήσει τα επενδυτικά της σχέδια, καθώς οι Βαλκανικές γειτονικές χώρες έχουν όλα όσα εκείνες αναζητούν.

Η χώρα μας κατατάσσεται στις πρώτες θέσεις μεταξύ των ξένων επενδυτών στη Ρουμανία και το 2017 βρέθηκε στην 18η θέση ως πελάτης ρουμανικών προϊόντων και στην 20η θέση ως προμηθεύτρια. Αυτό προκύπτει από τα στοιχεία του γραφείου Οικονομικών και Εμπορικών Υποθέσεων της πρεσβείας μας στο Βουκουρέστι.

Εντός του 2017 ιδρύθηκαν 410 νέες εταιρείες ελληνικών συμφερόντων στη Ρουμανία. Στις 31.12.2017 ήταν εγγεγραμμένες 6.988 εταιρείες ελληνικών συμφερόντων, έναντι 6.578 στις 31.12.2016.

Με στοιχεία που έχει συγκεντρώσει το γραφείο Ο.Ε.Υ. (Οικονομικών και Εμπορικών Υποθέσεων), οι ενεργές επιχειρήσεις ελληνικών συμφερόντων -με ελληνική συμμετοχή στο μετοχικό τους κεφάλαιο τουλάχιστον 20%- ανέρχονταν στα τέλη του 2017 σε 1.300 περίπου. Το ελληνικό επενδυμένο κεφάλαιο υπερέβαινε στις 31.12.2017 τα 1,81 δισ. ευρώ έναντι 1,82 δισ. ευρώ στις 31.12.2016. Το ελληνικό μερίδιο στις συνολικές άμεσες ξένες επενδύσεις ανερχόταν σε 4,18%. Η Ελλάδα κατατάσσεται στην 7η θέση μεταξύ των χωρών προέλευσης ξένων άμεσων επενδύσεων (μετά την Ολλανδία, Αυστρία, Γερμανία, Κύπρο, Γαλλία και Ισπανία).

Σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία της Κεντρικής Τράπεζας της Ρουμανίας (BNR), που ακολουθεί διαφορετική μεθοδολογία, η αξία των ελληνικών επενδύσεων ανήλθε στις 31.12.2015 σε 1,747 δισ. ευρώ έναντι 1,644 δισ. ευρώ στις 31.12.2014, αντιπροσωπεύοντας το 2,7% των συνολικών Α.Ξ.Ε., ενώ η χώρα μας καταλαμβάνει την 9η θέση στην κατάταξη των χωρών προέλευσης των επενδύσεων.

Το Γραφείο Οικονομικών και Εμπορικών Υποθέσεων εκτιμά ότι η αξία των ελληνικών επενδύσεων στη Ρουμανία - εάν σε αυτές συνυπολογιστούν και οι επενδύσεις των θυγατρικών των ελληνικών οίκων που εδρεύουν σε τρίτες χώρες (π.χ. στην Κύπρο, Ολλανδία και αλλού) - αγγίζει και ενδεχομένως υπερβαίνει τα 4 δισ. ευρώ, κατατάσσοντας τη χώρα μας στην 5η ή 6η θέση μεταξύ των ξένων επενδυτών.³⁹

³⁹ Ιστότοπος: <http://www.enikonomia.gr/economy/191290.sta-4-dis-evro-oi-ellinikes-ependyseis-sti-roumania.html>

Όσον αφορά στην εξαγωγή ελληνικών προϊόντων στη Ρουμανία, λαμβανομένης υπ' όψιν της αύξησης του εισοδήματος των νοικοκυριών τα τελευταία χρόνια και ιδίως στις μεγάλες πόλεις (Βουκουρέστι, Κωσταντζα, Τιμισοάρα, Ιάσιο, Κλούζ, Κραϊόβα), υπάρχουν δυνατότητες διείσδυσης σε διάφορους τομείς, όπως φρούτων και λαχανικών, τροφίμων εν γένει, ενδυμάτων, κατασκευαστικών υλικών, μαρμάρου και προϊόντων αλουμινίου, καλλυντικών και ειδών κουζίνας, φαρμακευτικών προϊόντων και νοσοκομειακού εξοπλισμού, γεωργικών μηχανημάτων, ηλεκτρολογικού υλικού, τηλεπικοινωνιακού υλικού κ.λπ.. Στην αγορά της Ρουμανίας, υπάρχουν και πολλές προκλήσεις τις οποίες καλούνται να αντιμετωπίσουν οι ελληνικές επιχειρήσεις που επιθυμούν να εισέλθουν. Τέτοιες είναι, για παράδειγμα, η αυξημένη γραφειοκρατία και η πολυπλοκότητα της νομοθεσίας σε τομείς που επηρεάζουν τη λειτουργία και δραστηριοποίηση μίας επιχείρησης, όπως παραδείγματος χάριν, πιστοποίηση προϊόντων, έκδοση αδειών, καθυστερήσεις τελωνείων, φορολογικό καθεστώς, μη ξεκάθαρο ιδιοκτησιακό καθεστώς. Δύσκολο, επίσης, σημείο αποτελεί η ανεύρεση των κατάλληλων συνεργατών π.χ. εισαγωγέα, συνεργάτη αλλά και 'manager', ο οποίος να γνωρίζει, τα διεθνή λογιστικά πρότυπα και τις διεθνείς επιχειρηματικές πρακτικές. Προκειμένου να επιλεγεί μία ρουμανική εταιρεία για συνεργασία, θα πρέπει να γίνεται έλεγχος φερεγγυότητας από ειδικές εταιρείες ελέγχου φερεγγυότητας, ελληνικών συμφερόντων τράπεζες εγκατεστημένες στην εδώ αγορά, προς αποφυγή προβλημάτων που σχετίζονται με την έλλειψη ρευστότητας κ.λπ.. Αναφορικά με τα ελληνικά προϊόντα, σημειώνεται ότι θεωρούνται από το καταναλωτικό κοινό της Ρουμανίας, καλής ποιότητας και υψηλών προδιαγραφών έναντι προϊόντων χαμηλότερης ποιότητας (Κίνας, Τουρκίας).⁴⁰

Οι ελληνικές επενδύσεις καλύπτουν ένα ευρύτατο φάσμα οικονομικών δραστηριοτήτων και είναι ιδιαίτερα ορατές στον τομέα παραγωγής τροφίμων και ποτών (Chipita, Olympos Dairy, Ifantis, KB Karamolegos, Best foods, Coca-Cola HBC, Alexandrion Group, Valvis Holding κ.ά.), καθώς και στον τραπεζικό τομέα (Alpha Bank, Banca Romaneasca, Bancpost, Piraeus Bank). Σημαντική επίσης είναι η ελληνική επενδυτική παρουσία στους τομείς: χονδρεμπορίου – λιανεμπορίου και δικτύων διανομής (Genco Trade, Elgeka Ferfelis, Sarantis group, Jumbo κ.ά.), παραγωγής προϊόντων από σιδηρούχα και μη σιδηρούχα μέταλλα (ICMEECAB, Alumil, Etem, Siderom κ.α.), δομικών υλικών (Black Sea Suppliers, Isomat, Atlas Corporation κ.α.), υπηρεσιών υγείας και ιατρικών μηχανημάτων (Medsana, Sofmedica, Euromedics, Genocyte, Imedica κ.α.), γεωργικών εκμεταλλεύσεων και κτηνοτροφίας (FATROM, MINCO κ.α.), καθώς και στον τομέα παροχής υπηρεσιών προς τις επιχειρήσεις και συμβούλων (ICAP, EY, TPG Group, νομικά γραφεία Rokas, E. Navridis, Drakopoulos, κ.ά.). Οι ελληνικές κατασκευαστικές εταιρείες, με επενδύσεις και στην κτηματαγορά, διατηρούν στο Βουκουρέστι ιδιόκτητο εξειδικευμένο τεχνικό εξοπλισμό και συμμετέχουν στους μειοδοτικούς διαγωνισμούς

⁴⁰ Ιστότοπος: <https://agora.mfa.gr/inf/files/Doing%20Business%202017-2018%20ro.pdf>, σελίδα 13.

μεγάλων έργων υποδομής που προκηρύσσει το Ρουμανικό Δημόσιο (Aktor, Octagon κ.ά).⁴¹

Στο σημείο αυτό, πρέπει να σημειωθεί πως οι κυριότεροι κλάδοι και τομείς που έχουν πραγματοποιηθεί ελληνικές επενδύσεις στη Ρουμανία, είναι οι παρακάτω:

- Τραπεζικός
- Τηλεπικοινωνιακός
- Συμβουλευτικές Υπηρεσίες
- Χρηματοοικονομικές Υπηρεσίες
- Κατασκευές
- Τροφίμων-Ποτών
- Φρούτων-Λαχανικών
- Ναυτιλιακά
- Κλωστοϋφαντουργικά
- Πληροφορική
- Ασφάλειες-Leasing
- Είδη Συσκευασίας
- Πλαστικά
- Φαρμακευτικά Προϊόντα & Καλλυντικά
- Ιχθυοκαλλιέργειες

6.2 Οι Ελληνικές Επενδύσεις στην Ρουμανία και η Εξέλιξή τους

Η ελληνική επενδυτική παρουσία στην Ρουμανία είναι αξιόλογα μεγάλη, με τα όσα έχουμε δει έως τώρα, αποτελώντας βασικό χαρακτηριστικό τόσο των οικονομικών όσο και των εμπορικών σχέσεων Ελλάδας-Ρουμανίας. Ιστορικοί και πολιτιστικοί δεσμοί, καθώς και η γεωγραφική εγγύτητα και το μέγεθος της αγοράς, συνέβαλαν σημαντικά στην απόφαση πολλών Ελλήνων επιχειρηματιών να επενδύσουν στην Ρουμανία.

⁴¹ Ιστότοπος: <http://www.tovima.gr/2017/08/06/finance/ependyseis-4-dis-apo-ellinikes-etaireies-sti-roymania/>

Πίνακας 6.1⁴²
Ξένες Επενδύσεις στην Ρουμανία κατά χώρα προέλευσης στις 31.12.2016
(σύμφωνα με τα στοιχεία του Εμπορικού Μητρώου)

Ποσά σε χιλιάδες ευρώ	Αριθμός Εταιρειών	Αξία Εγγεγραμμένου Κεφαλαίου(Ευρώ)	Ποσοστό επί του συνόλου
ΣΥΝΟΛΟ εκ του οποίου:	209.814	44.808.757,2	
Ολλανδία	4.919	8.716.793,5	20,87
Αυστρία	7.199	4.938.659,2	11,82
Γερμανία	21.560	4.655.127,1	11,15
Κύπρος	5.834	3.739.615,5	8,95
Γαλλία	8.648	2.401.371,1	5,75
Ιταλία	43.627	2.296.769,1	5,50
Ελλάδα	6.578	1.829.616,2	4,38
Ισπανία	5.693	1.747.799,3	4,18
Λουξεμβούργο	833	1.605.848,7	3,84
Τσεχία	926	1.347.346,0	3,23
Ελβετία	2.785	1.016.461,5	2,43
Μεγάλη Βρετανία	5.383	862.046,1	2,06
Ουγγαρία	13.259	901.088,0	2,16
Η.Π.Α.	7.280	817.882,3	1,96
Τουρκία	14.705	554.500,0	1,33

Πηγή: Εθνικό Εμπορικό Μητρώο - ONRC (Δεκέμβριος 2016)

⁴² Ιστότοπος: <https://agora.mfa.gr/infofiles/Doing%20Business%202017-2018%20ro.pdf> , σελίδα 59.

Πίνακας 6.2⁴³
Σύνολο Ξένων Επενδύσεων (F.D.I.) στην Ρουμανία και ύψος Ελληνικών
Επενδύσεων (στοιχεία Κεντρικής Τράπεζας)

Ποσά σε χιλιάδες ευρώ	Αξία Εγγεγραμμένου Κεφαλαίου σε εκατ.(ευρώ)	Ποσοστό επί του συνόλου (επί τοις εκατό %)
ΣΥΝΟΛΟ εκ του οποίου:	64.433	
Ολλανδία	16.100	25,0
Αυστρία	9.131	14,2
Γερμανία	7.991	12,4
Κύπρος	4.421	6,9
Γαλλία	4.308	6,7
Ιταλία	3.349	5,2
Λουξεμβούργο	2.700	4,2
Ελβετία	2.231	3,5
Ελλάδα	1.747	2,7
Η.Π.Α.	1.627	2,5
Βέλγιο	1.444	2,2
Ισπανία	1.423	2,2
Μεγάλη Βρετανία	1.346	2,1
Ουγγαρία	938	1,4
Τσεχία	652	1,0
Τουρκία	323	0,5

Πηγή: Κεντρική Τράπεζα της Ρουμανίας (Δεκέμβριος 2015)

Σχετικά με τις επενδύσεις της Ελλάδας, η Ρουμανία είναι κατά πάσα πιθανότητα η πρώτη ή η δεύτερη χώρα αποδέκτης ελληνικών επενδύσεων, παγκοσμίως. Σύμφωνα με τα στοιχεία που δημοσίευσε προσφάτως το Εθνικό Εμπορικό Μητρώο της Ρουμανίας (ONRC), ο αριθμός των εταιρειών με ελληνική συμμετοχή και τα επενδεδυμένα ελληνικά κεφάλαια, παρουσιάζουν την κάτωθι διαχρονική εξέλιξη:

⁴³ Ιστότοπος: <https://agora.mfa.gr/infofiles/Doing%20Business%202017-2018%20ro.pdf> , σελίδα 59, 60.

Πίνακας 6.3⁴⁴
Η εξέλιξη των ελληνικών επενδύσεων στην Ρουμανία (στοιχεία του Εμπορικού Μητρώου)

Ημερομηνία	Αριθμός Εταιρειών	Επενδυμένο Κεφάλαιο από Ελλάδα σε χιλιάδες ευρώ	Μερίδιο (επί τοις εκατό %)
31.12.2017	4.102	578.635,0	3,26
31.12.2008	4.487	687.410,6	3,16
31.12.2009	4.761	1.532.060,8	6,07
31.12.2010	4.943	1.944.828,0	6,67
31.12.2011	5.202	1.722.933,6	5,68
31.12.2012	5.467	1.673.696,7	5,14
31.12.2013	5.790	1.688.513,9	4,76
31.12.2014	6.022	1.711.759,9	4,55
31.12.2015	6.278	1.779.601,2	4,49
31.12.2016	6.578	1.829.616,2	4,38

Πηγή: Εθνικό Εμπορικό Μητρώο - ONRC

Βάσει των παραπάνω, παρατηρούμε πως το έτος 2016, στην Ρουμανία οι νέες ελληνικές εταιρείες που ιδρύθηκαν ήταν 300, σε σχέση με το προηγούμενο έτος, 6.578 το 2016 έναντι 6.278 το 2015 (βλέπε Πίνακας 6.3). Σύμφωνα με στοιχεία του Γραφείου Ο.Ε.Υ., οι ενεργές επιχειρήσεις ελληνικών συμφερόντων με ελληνική συμμετοχή στο μετοχικό τους κεφάλαιο, τουλάχιστον 20%, ανήλθαν στα τέλη του 2016 σε 1.300 περίπου. Το επενδυμένο κεφάλαιο από την Ελλάδα, στις 31.12.2016 (βλέπε Πίνακας 6.3), ήταν ίσο με 1.829.616,2 ευρώ και το μερίδιο στις συνολικές άμεσες ξένες επενδύσεις ανερχόταν σε 4,38%.

Στον αντίποδα, οι ρουμανικές επενδύσεις στην Ελλάδα είναι προς στιγμήν ελάχιστες. Παρά ταύτα, ιδιαίτερο ενδιαφέρον υπάρχει κυρίως για επενδύσεις μικρής κλίμακας, στον τουριστικό τομέα και την κτηματαγορά.

⁴⁴ Ιστότοπος: <https://agora.mfa.gr/infofiles/Doing%20Business%202017-2018%20ro.pdf>, σελίδα 60.

6.3 Ο Κλάδος των Τηλεπικοινωνιών

Το 2005 η Cosmote μέλος του ομίλου ΟΤΕ, αναλαμβάνει τη διαχείριση της εταιρείας κινητής τηλεφωνίας του ΟΤΕ στην Ρουμανία (Cosmofon). Το 2008 και έχοντας ως ανταγωνιστές εγχώριες εταιρείες, κατάφερε να έχει με το μέρος της 5,3 εκατομμύρια συνδρομητές και μερίδιο αγοράς μεγαλύτερο του 20%. Η ανάπτυξη της εταιρείας είναι σίγουρα μεγάλη καθώς το πρώτο εξάμηνο του 2008 είχε σημειώσει θετικά κέρδη πριν από τους τόκους, φόρων, επενδυτικών αποτελεσμάτων και αποσβέσεων, τον λεγόμενο EBITDA (Earnings Before Interest Taxes). Αξίζει να αναφερθεί, ότι μέσα σε ένα χρόνο (2007 - 2008) σημείωσε αύξηση της τάξεως του 108%! Η εταιρεία σήμερα έχει τηλεπικοινωνιακό δίκτυο με την ευρύτερη πληθυσμιακή κάλυψη στη χώρα που ξεπερνάει το 98%. Η παρουσία καταστημάτων της (Γερμανός) ενισχύει την παρουσία της με περισσότερα από 200 καταστήματα (το 2015).

6.4 Ο κλάδος των τραπεζών

Οι ελληνικές επενδύσεις καλύπτουν ένα ευρύτατο φάσμα οικονομικών δραστηριοτήτων και είναι ιδιαίτερα ορατές στον τραπεζικό τομέα (Alpha Bank, Banca Romaneasca, Bancpost, Piraeus Bank). Σύμφωνα με την ανακοίνωση τριών ελληνικών Τραπεζών, της Εθνικής Τραπέζης της Ελλάδος, της Eurobank και Τράπεζας Πειραιώς το 2017 ελήφθησαν από τα Δ.Σ. των ως άνω τραπεζών οι σχετικές αποφάσεις πώλησης των θυγατρικών τους στην Ρουμανία. Έτσι συνήφθη συμφωνία της Εθνικής με την ουγγρικών συμφερόντων τράπεζα OTP Bank για την απόκτηση της Banca Romaneasca, συμφωνία της Εθνικής και της Banca Transilvania για την απόκτηση της Bancpost, Piraeus Bank, και τέλος, της Πειραιώς με το αμερικανικό Fund J.C. Flowers αντίστοιχα για την πώληση της Piraeus Bank Romania S.A..

Επιπλέον, σημαντικό είναι να αναφερθεί ότι η Κεντρική Τράπεζα Ρουμανίας έχει εγκρίνει την ολοκλήρωση της εξαγοράς της Marfin Bank Romania από τραπεζικό όμιλο συμφερόντων οικογένειας Βαρδινογιάννη. Μέχρι σήμερα έγκριση από την Κεντρική Τράπεζα έχει λάβει και η Banca Transilvania για την Bancpost, ενώ δεν έδωσε η Κεντρική Τράπεζα την έγκρισή της για την εξαγορά της Banca Romaneasca από την ουγγρική OTP.⁴⁵

Επιπροσθέτως, αξίζει να σημειωθεί, πως στην Ρουμανία δραστηριοποιούνται τέσσερις ελληνικές τράπεζες, οι οποίες είναι οι : Alpha Bank, Piraeus Bank, Bancpost (θυγατρική της Eurobank) και Banca Romaneasca (του ομίλου της Εθνικής Τράπεζας), με συνολικό μερίδιο αγοράς 9,99% το 2016.

⁴⁵ Ιστότοπος: <http://www.enikonomia.gr/economy/191290.sta-4-dis-evro-oi-ellinikes-ependyseis-sti-roumania.html>

Σημειώνεται ότι από την 31η Οκτωβρίου 2015, η Millenium Bank συγχωνεύθηκε με την OTP. Από την 31η Δεκεμβρίου 2015, η Volksbank συγχωνεύθηκε με την Banca Transilvania και από την 30η Απριλίου 2017, η Banca Comercial Carpatica συγχωνεύθηκε με την Patria Bank.

Το μερίδιο αγοράς των κυριότερων τραπεζών στην ρουμανική αγορά έχει ως ακολούθως: ⁴⁶

Πίνακας 6.4
Το μερίδιο αγοράς των κυριότερων τραπεζών στην ρουμανική αγορά

A/A	Bank	2016	2015	2014
1.	BCR	16,28%	15,8%	16,2%
2.	Banca Transilvania	13,15%	12,6%	9,8%
3.	BRD	12,87%	13%	12,4%
4.	Raiffeisen Bank	8,49%	8,4%	7,9%
5.	UniCredit Bank	8,3%	8,1%	7,9%
6.	CEC Bank	7,16%	7,3%	7,7%
7.	ING Bank	7,08%	6,3%	5,1%
8.	Alpha Bank	3,74%	4%	4,6%
9.	Bancpost	2,96%	3%	3,1%
10.	Garanti Bank	2,28%	2,5%	2,2%
11.	OTP Bank	2,09%	2,3%	1,3%
12.	Citibank	2,73%	2,3%	2,4%
13.	Piraeus Bank	1,67%	1,9%	2,5%
14.	Banca Românească	1,62%	1,8%	1,9%
15.	Credit Europe Bank	1,09%	1,2%	1,2%
16.	EximBank	1,09%	1%	1,1%
17.	Veneto Banca	1,04%	1,3%	1,3%
18.	Intesa Sanpaolo	1,04%	1,1%	1,2%

Πηγή: Κεντρική Τράπεζα Ρουμανίας

⁴⁶ Ιστότοπος: <https://agora.mfa.gr/infofiles/Doing%20Business%202017-2018%20ro.pdf> , σελίδα 64-66.

Σημειωτέον, βάσει του Πίνακα 6.4, παρατηρούμε πως τα τρία αυτά έτη, 2014, 2015 και 2016, με φθίνουσα σειρά, οι τέσσερις ελληνικές τράπεζες με την δραστηριότητά τους στην Ρουμανία, βρίσκονται, ανάλογα με το μερίδιο αγοράς που κατέχουν, στην 8η θέση η Alpha Bank με μερίδιο αγοράς το 2014 (4,6%), το 2015 (4%) και το 2016 (3,74%), στην 9η θέση η Bancpost με μερίδιο αγοράς το 2014 (3,1%), το 2015 (3%) και το 2016 (2,96%), στην 13η θέση η Piraeus Bank με μερίδιο αγοράς το 2014 (2,5%), το 2015 (1,9%) και το 2016 (1,67%) και στην 14η θέση η Banca Românească με μερίδιο αγοράς το 2014 (1,9%), το 2015 (1,8%) και το 2016 (1,62%), σε σχέση με τις υπόλοιπες τράπεζες στην ρουμανική αγορά.

Τέλος, να επισημάνουμε πως η μοναδική ελληνική τράπεζα που θα ανθίζει στο εξωτερικό, με σημαντική παρουσία και συμβολή στην συνολική κερδοφορία του ομίλου της, θα είναι η Eurobank. Με την πρόσφατη αποεπένδυση από τις θυγατρικές στη Ρουμανία, η Eurobank έχει εκπληρώσει πλήρως τη σχετική δέσμευσή της για μείωση του ενεργητικού της στο εξωτερικό, κάτι που υπαγορεύουν σε όλες τις ελληνικές τράπεζες τα πλάνα αναδιάρθρωσης μετά την ανακεφαλαιοποίηση του 2015. Σε αντίθεση, όμως, με τις άλλες ελληνικές τράπεζες, οι οποίες αναμένεται έως και να εκμηδενίσουν την εκτός Ελλάδος παρουσία τους, η Eurobank μπορεί να τη διατηρήσει και να την ενισχύσει μελλοντικά, καθώς ανακεφαλαιοποιήθηκε πλήρως με ιδιωτικά κεφάλαια το 2015. Κατόπιν αυτού, μετά την πώληση των θυγατρικών στη Ρουμανία - μία συναλλαγή κεφαλαιακά θετική για την Τράπεζα -, η Eurobank εστιάζει στην ανάπτυξη των εργασιών της στις υπόλοιπες χώρες που διατηρεί παρουσία, παραμένοντας στο μέλλον μία διεθνής ελληνική τράπεζα με στρατηγική παρουσία σε Βουλγαρία (Postbank) και Κύπρο (Eurobank Cyprus) και σημαντική παρουσία στο Λουξεμβούργο (Eurobank Private Bank Luxembourg S.A.) και τη Σερβία (Eurobank AD Beograd).⁴⁷

6.5 Ανακεφαλαιώση

Στο έκτο και τελευταίο κεφάλαιο της παρούσας διπλωματικής εργασίας, είδαμε πως δυστυχώς η ελληνική πραγματικότητα που επικρατεί στην οικονομία της χώρας, δεν δίνει την κινητήριο δύναμη προκειμένου να ανθίσουν οι επενδύσεις στην Ελλάδα. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα, πολλές εγχώριες επιχειρήσεις να στρέφονται προς την αλλοδαπή αγορά και πιο συγκεκριμένα, όσον αφορά στην περίπτωσή μας, την τελευταία δεκαετία πάνω από το 67% των ελληνικών Α.Ξ.Ε. έκαναν την εμφάνισή τους σε βαλκανικές χώρες όπως είναι η Βουλγαρία, Ρουμανία, Αλβανία, Π.Γ.Δ.Μ. και Σερβία.

⁴⁷ Ιστότοπος: <http://www.capital.gr/epixeiriseis/3266740/megaluteri-elliniki-trapeza-sto-exoteriko-i-eurobank>

Φυσικά, αξιοσημείωτο είναι το γεγονός, όπως προαναφέρθηκε εξάλλου, πως εντός του 2017, ιδρύθηκαν 410 νέες εταιρείες ελληνικών συμφερόντων στην Ρουμανία σε ποικίλους τομείς, όπως είναι ο τομέας τροφίμων & ποτών, ο τραπεζικός τομέας, χονδρεμπορίου - λιανεμπορίου και δικτύων διανομής, κατασκευών, υπηρεσιών υγείας και ιατρικών μηχανημάτων, συμβουλευτικές υπηρεσίες, ναυτιλιακά, κ.λπ..

Επιπλέον, είδαμε την εξέλιξη των ελληνικών επενδύσεων στην Ρουμανία, με την δεύτερη να αποτελεί πιθανότατα, την πρώτη ή την δεύτερη χώρα αποδέκτη ελληνικών επενδύσεων σε παγκόσμια κλίμακα.

Τέλος, στον κλάδο των τηλεπικοινωνιών, η Cosmofon μέσα σε ένα χρόνο (2007 - 2008) σημείωσε αύξηση της τάξεως του 108%! και όσον αφορά στον τραπεζικό κλάδο, τέσσερις είναι οι ελληνικές εταιρείες που δραστηριοποιούνται στην Ρουμανία, με εκείνη που παίρνει τα πρωτεία και ανθίζει στο εξωτερικό, να είναι η Eurobank.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Οι Άμεσες Ξένες Επενδύσεις (Α.Ξ.Ε.), σύμφωνα με έρευνες, αποτελούν τον βασικό μοχλό διεθνοποίησης και ανάπτυξης της παγκόσμιας οικονομίας τις τελευταίες δεκαετίες, με την τάση αυτή να εμφανίζεται από τις αρχές της δεκαετίας του '80 και έπειτα.

Σημαντικό σημείο, είναι το γεγονός πως οι Α.Ξ.Ε. συνεπάγονται τη μεταφορά κεφαλαίων, τεχνολογίας και ανθρώπινου δυναμικού σε αλλοδαπές χώρες, έχοντας ως συνέπεια να θεωρούνται ως εκείνη η στρατηγική με τους υψηλότερους κινδύνους και φυσικά αναλαμβάνονται από τις πολυεθνικές επιχειρήσεις (Multinational Enterprises - MNEs ή Multinational Corporations - MNCs).

Οι πολυεθνικές επιχειρήσεις, είναι εκείνες οι επιχειρήσεις οι οποίες έχουν στην κατοχή τους, στην διάθεσή τους ή υπό τον έλεγχό τους, παραγωγικές μονάδες σε περισσότερες από μία χώρες και παράγουν αγαθά και υπηρεσίες εκτός των συνόρων της χώρας όπου εδρεύει η μητρική εταιρεία.

Μελετήσαμε στην εν λόγω διπλωματική εργασία, την Θεωρία των Άμεσων Ξένων Επενδύσεων (Α.Ξ.Ε.) και πιο συγκεκριμένα τις Ελληνικές Α.Ξ.Ε. στην Ρουμανία.

Οι ελληνικές Α.Ξ.Ε. πρωτοεμφανίστηκαν στις ξένες χώρες, το δεύτερο μισό της δεκαετίας του '80. Στις αρχές του '90, μεμονωμένοι έλληνες επιχειρηματίες που ζούσαν σε αλλοδαπές χώρες, προσπάθησαν να επιχειρήσουν την εκροή ελληνικών Α.Ξ.Ε., δίνοντάς τους με αυτή τους την ενέργεια, την ευκαιρία να ασχοληθούν με το εμπόριο, την διανομή και αναπτύσσοντας δίκτυα διανομής των ελληνικών εξαγωγών.

Το 1999, σύμφωνα με επίσημα στοιχεία από το Υπουργείο Οικονομικών, το 95% των συνολικών ελληνικών Α.Ξ.Ε., βρισκόταν στις Βαλκανικές χώρες και πιο συγκεκριμένα, 32 ελληνικές επιχειρήσεις ευθύνονταν για ποσοστό άνω του 67% των ελληνικών Α.Ξ.Ε. σε πέντε βαλκανικές χώρες (Βουλγαρία, Ρουμανία, Αλβανία, Π.Γ.Δ.Μ. και Σερβία).

Στην παρούσα διπλωματική εργασία, είδαμε και γνωρίσαμε καλύτερα την οικονομία της Ρουμανίας, μίας εκ των Βαλκανικών χωρών, η οποία αποτελεί τη δεύτερη αγορά της κεντρικής και ανατολικής Ευρώπης, μετά την Πολωνία, και είναι σημαντική για την προσέλκυση ξένων επενδύσεων. Διαπιστώσαμε επίσης, πως, η Ρουμανία, βάσει πολλών συγκριτικών πλεονεκτημάτων που κατέχει, επιλέγεται ως χώρα για επενδύσεις και δη για ελληνικές Α.Ξ.Ε., ορισμένα από τα οποία είναι το γεγονός πως αποτελεί την δεύτερη αγορά της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης με πληθυσμό 20,1 εκατομμύρια κατοίκους (βάσει απογραφής του 2011). Επιπλέον, όπως παρουσιάσαμε στην συγκεκριμένη εργασία, η Ρουμανία είναι μία χώρα κοντά στο κέντρο της Ευρώπης, έχοντας πολύ φθηνό εργατικό δυναμικό, δηλαδή ο μέσος ακαθάριστος μηνιαίος μισθός του ρουμάνου εργαζόμενου στα τέλη του Ιανουαρίου 2017 ανήλθε σε 3.370 Λέι (περίπου 723 Ευρώ), ενώ ο μέσος καθαρός μισθός σε 2.392 Λέι/μηνιαίως (520 Ευρώ τον μήνα). Ακόμη, ο νόμιμος κατώτατος μηνιαίος μισθός που λαμβάνει ο εργαζόμενος στην Ρουμανία, από την 01.01.2018, είναι πλέον 1.900 Λέι (407 Ευρώ), (βλέπε υποενότητα 2.3). Φυσικά, δεν είναι μόνο αυτοί οι λόγοι που καθιστούν την Ρουμανία, την πρώτη ή την δεύτερη χώρα αποδέκτη ελληνικών επενδύσεων παγκοσμίως. Είναι το γεγονός πως, έχει άφθονες πρώτες (α') ύλες (βλέπε υποενότητα 2.2), η γη είναι πολύ φθηνή, η φορολογία της επίσης είναι πολύ

χαμηλή σε σχέση με αυτή της Ελλάδας (βλέπε κεφάλαιο 3), αποτελεί μία εναλλακτική λύση για μετάβαση στην Μαύρη Θάλασσα μέσω του ποταμού Δούναβη και πλέον ως κράτος-μέλος της Ε.Ε. από την 01.01.2007, έχει ιδιαίτερη σημασία για τους Ρουμάνους, όντας μία γειτονική χώρα με την Ελλάδα.

Εν κατακλείδι, οι ελληνικές Α.Ξ.Ε. στην χώρα της Ρουμανίας, όπως διαπιστώσαμε μέσα από την παρούσα διπλωματική, βαίνουν ανοδικά, ιδιαίτερα από το 2014 και μετά, με 410 νεοιδρυθείσες εταιρείες ελληνικών συμφερόντων στην Ρουμανία εντός του 2017, έναντι 300 το προηγούμενο έτος. Οι κυριότερες ελληνικές επενδύσεις στην Ρουμανία, όπως μελετήσαμε στην εργασία μας, έλαβαν χώρα στους εξής τομείς και κλάδους: τραπεζικός, τηλεπικοινωνίες, κατασκευές, τρόφιμα-ποτά, φρούτα-λαχανικά, ναυτιλιακά, πληροφορική, φαρμακευτικά προϊόντα και καλλυντικά, ασφάλειες-leasing, πλαστικά, χρηματοοικονομικές υπηρεσίες, συμβουλευτικές υπηρεσίες, ιχθυοκαλλιέργειες.

Τέλος, οι πιο καίριοι λόγοι για τους οποίους οι ελληνικές Α.Ξ.Ε. βρήκαν καταφύγιο στο εξωτερικό και πιο συγκεκριμένα για την περίπτωση μας, στην Ρουμανία, ήταν η αναζήτηση νέων αγορών, το φθηνό εργατικό δυναμικό και η αναζήτηση ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων στις αναπτυσσόμενες χώρες. Ευελπιστούμε, στο προσεχές μέλλον, να αντιστραφούν οι ρόλοι και η χώρα μας, η Ελλάδα, να ανθίσει και να αποτελέσει έναν από τους πιο ελκυστικούς προορισμούς επενδύσεων, διότι πραγματικά το αξίζει.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ

Ελληνική Βιβλιογραφία

1. Δημήτρης Κυρκιλής, 1η έκδοση. Άμεσες Ξένες Επενδύσεις, 2002, Εκδόσεις: Κριτική Α.Ε., Αθήνα.
2. Δημήτρης Κυρκιλής, Άμεσες Ξένες Επενδύσεις στα Βαλκάνια, 2007, Εκδόσεις: Κριτική Α.Ε., Αθήνα.
3. Εγκυκλοπαίδεια ΔΟΜΗ Α.Ε., Τόμος 32 Ρουμανία-Σβίνχουφβουντ, Εκδόσεις: “ΔΟΜΗ” Α.Ε..
4. Κώστας Μελάς-Γιάννης Πολλάλης. Παγκοσμιοποίηση και Πολυεθνικές Επιχειρήσεις, 2005, Εκδόσεις: Παπαζήση ΑΕΒΕ, Αθήνα.
5. Νίκος Τάτσος, Θεωρία των Φόρων και Φορολογική Πολιτική, 2012, Εκδόσεις: Κριτική Α.Ε..

Ξένη Βιβλιογραφία

Paul R. Krugman - Maurice Obstfeld, Νέα αναθεωρημένη έκδοση. Διεθνής Οικονομική - Θεωρία και Πολιτική, Εκδόσεις: Κριτική, Αθήνα.

Διαδικτυακοί Τόποι

1. Ιστότοπος: http://crisisobs.gr/wp-content/uploads/2013/09/%CE%A6%CE%91%CE%9A%CE%95%CE%9B%CE%9F%CE%A3-01.3_%CE%9A%CE%9F%CE%A4%CE%A4%CE%91%CE%A1%CE%99%CE%94%CE%97-%CE%9A%CE%A9%CE%9D.pdf,
2. Ιστότοπος: <http://digilib.teiimt.gr/jspui/bitstream/123456789/3687/1/02X00Z01Z0245.pdf>,
3. Ιστότοπος: <http://www2.aueb.gr/users/milliou/Section%201.pdf>
4. Ιστότοπος: <https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A1%CE%BF%CF%85%CE%BC%CE%B1%CE%BD%CE%AF%CE%B1>

5. Ιστότοπος: http://portal.tee.gr/portal/page/portal/INTER_RELATIONS/int-eng/news-from/embassies/ROMANIA-ETHSIA%202017.pdf,
6. Ιστότοπος: Πηγή: Taxheaven © Δείτε περισσότερα <https://www.taxheaven.gr/news/news/view/id/36903#>)
7. Ιστότοπος: <http://www.businessnews.gr/article/94968/fpa-poes-tha-einai-oi-allages-2018>
8. Ιστότοπος: <https://www.e-forologia.gr/calendar/task.aspx?id=12244>
9. Ιστότοπος: <https://www.liberal.gr/arthro/19542/apopsi/arthra/pos-forologountai-oi-mikres-etairies-sti-roumania-1-2-3.html>
10. Ιστότοπος: <http://www.kathimerini.gr/859109/article/oikonomia/ellhnikh-oikonomia/me-syntelesth-29-h-forologhsh-kerdwn-twn-mikrwn-epixeirhsewn>
11. Ιστότοπος: <http://www.eea.gr/gr/el/articles/forodoksies-o-foroi-stis-valkanikes-xores-kai-stin-ellada>
12. Ιστότοπος: <http://www.skai.gr/news/business/article/366870/i-forologia-gia-tis-diloseis-tou-2018-apla-kai-katanoita/>
13. Ιστότοπος: <https://www.linkedin.com/pulse/%CE%B2%CE%BF%CF%85%CE%BB%CE%B3%CE%B1%CF%81%CE%AF%CE%B1-%CF%81%CE%BF%CF%85%CE%BC%CE%B1%CE%BD%CE%AF%CE%B1-%CF%83%CE%BA%CF%8C%CF%80%CE%B9%CE%B1-%CE%AE-%CE%BA%CF%8D%CF%80%CF%81%CE%BF%CF%82-%CF%80%CE%BF%CE%B9%CE%B1-%CE%B5%CE%AF%CE%BD%CE%B1%CE%B9-%CE%B7-%CF%83%CF%89%CF%83%CF%84%CE%AE-nasioudis>
14. Ιστότοπος: <http://www.skai.gr/news/business/article/366870/i-forologia-gia-tis-diloseis-tou-2018-apla-kai-katanoita/>
15. Ιστότοπος: <https://www.euro2day.gr/news/economy/article/1588079/ti-allazei-stis-foroapallages-me-to-polynomoshedio.html>
16. Ιστότοπος: <http://www.kathimerini.gr/859109/article/oikonomia/ellhnikh-oikonomia/me-syntelesth-29-h-forologhsh-kerdwn-twn-mikrwn-epixeirhsewn>
17. Ιστότοπος: <http://www.businessnews.gr/article/94968/fpa-poes-tha-einai-oi-allages-2018>
18. Ιστότοπος: <https://www.e-forologia.gr/calendar/task.aspx?id=12244>
19. Ιστότοπος: <https://www.liberal.gr/arthro/105736/oikonomia/2017/kaine-oi-foroi-sta-kausima-parapliroforei-i-kubernisi.html>

20. Ιστότοπος: http://www.capitalinvest.gr/info.php?category_id=42&product_id=274
21. Ιστότοπος: <https://www.liberal.gr/arthro/194061/apopsi/arthra/roumania-no1-ston-kosmo-me-aep-7-4-muthoi-kai-6-alitheies.html>
22. Ιστότοπος: <https://agora.mfa.gr/infofiles/Doing%20Business%202017-2018%20ro.pdf>
23. Ιστότοπος: <https://emea.gr/%CE%B7-%CF%81%CE%BF%CF%85%CE%BC%CE%B1%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CE%AE-%CE%B1%CE%B3%CE%BF%CF%81%CE%AC-%CF%80%CE%BB%CE%B7%CF%81%CE%BF%CF%86%CE%BF%CF%81%CE%B9%CE%BA%CE%AE%CF%82-%CE%BA%CE%B1%CF%84%CE%B1%CE%BA/556110/556110/>
24. Ιστότοπος: <http://www.enikonomia.gr/economy/191290,sta-4-dis-evro-oi-ellinikes-ependyseis-sti-roumania.html>
25. Ιστότοπος: <http://www.tovima.gr/2017/08/06/finance/ependyseis-4-dis-apo-ellinikes-etaireies-sti-roymania/>
26. Ιστότοπος: <http://www.enikonomia.gr/economy/191290,sta-4-dis-evro-oi-ellinikes-ependyseis-sti-roumania.html>
27. Ιστότοπος: <http://www.capital.gr/epixeiriseis/3266740/megaluteri-elliniki-trapeza-sto-exoteriko-i-eurobank>